

ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ

Ιούνιος 1988
Τεύχος 33ο
Τιμή τεύχους 1.00

● Συνέντευξη με τον
Αταόλ Μπεχράμογλου
● Βόμβα ● Μορντεχάϊ
Βαανούνου: ήρωας ή
προδότης ● Ναζιστι-
κές προτάσεις Καχάνα
● Νταβός και η ελα-
φρότητα του ● Η
εναλλαχτική αριστερά
στη Γαλλία ● Ναρκω-
τικά: ασυζήτητες πτυ-
χές ● Διάλογος για
το εθνικό ζήτημα ●
Το κυπριακό πρόβλημα
● Κινηματογράφος και
αστικός ρεαλισμός ●
● Κατασκοπευτικά αι-
νίγματα ● Ποίηση ●

MERCEDES-BENZ

CYPRUS IMPORT CORPORATION LTD

SALES - SERVICE:

NICOSIA: 65-67, Kantara Ave., Kaimakli - Tel: 02-437101

LIMASSOL: 6, Attikis Str. - Tel: 051-72267

MERCEDES-BENZ

Engineered like no other car in the world.

διαλεχτή

εργαστηρι - γκαλερυ κεραμικής
αρχιεπισκοπου φιλοθεου - 8, μεταξυ εναλλαξ και ορφεα τηλ. 4 3 7 4 1 8 λευκωσια

αρχοντικό

εστιατοριο — ταβερνα

λαϊκη γειτονιά τηλ. 450080

καπηλειό

λαϊκο—ταβερναιο

VIRGIN OLIVE OIL
KATHGORIA SINIF CATEGORY KATHGORIA
EXTRA EXTRA EXTRA EXTRA EXTRA

SEKEP

HALIS ZEYTİN YAĞI
KIBRIS ZEYTİN MAHSULLERİ SATIŞ ENCÜMENİ

ΠΑΡΘΕΝΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ
KATHGORIA SINIF CATEGORY KATHGORIA SINIF
EXTRA EXTRA EXTRA EXTRA EXTRA EXTRA EXTRA

ΣΕΚΕΠ

ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΕΛΑΙΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
ΤΗΛ. 483266 - ΛΑΤΣΙΑ - ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΟΞΥΤΗΣ
ACIDITY **0-1.5%**

ΕΜΦΙΑΛΩΣΗ
ΤΙΜΗ
PRICE

Bottled in Cyprus by the CYPRUS OLIVE PRODUCTS MARKETING BOARD TEL 483266 - LAXIA - NICOSIA NET CONTENT 1/2 LITRE (480 gr approx.) DİRHEM SAFI AĞIRLIK KAGARPO ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ 1/2 ΛΙΤΡΟ (480 γρ. περίπου)

στο ποδι

Αγία Αρχιεπισκοπή και
Άγιος Τουρισμός

(ανοιχτή επιστολή στο δημοτικό συμβούλιο Λευκωσίας)

Με το σύστημα των μονοδρόμων της περιοχής Ταχτακαλά, είναι αρκετοί κάτοικοι που για να πάνε σπίτι τους με το αυτοκίνητο έχουν δύο μόνο πιθανές προσβάσεις: μια από το Παλιό Δημαρχείο και μια από την Αρχιεπισκοπή.

Αυτή η τελευταία είναι κλειστή αρκετές ώρες καθημερινά. Μετά από αρκετές καταγγελίες πήρα ένα αυτοκίνητο και δοκίμασα την τύχη μου. Το αποτέλεσμα το βλέπετε στη φωτογραφία. Έμεινα μπλοκαρισμένος για μιάμιση περίπου ώρα. Στο διάστημα αυτό τηλεφώνησα δύο φορές στη αστυνομία (στο τηλέφωνο μου απάντησε κάποιος υπαστυνόμος, αν θυμάμαι καλά, ονόματι Παπάς), ανέφερα το γεγονός και τους είπα ότι είμαι εξαιρετικά βιαστικός και ότι έπρεπε να έλθουν για να ανοίξουν το δρόμο. Μου είπαν εντάξει αλλά δεν ήλθαν. Κι αυτό δεν είναι μόνο δική μου εμπειρία.

Οι οδηγοί των λεωφορείων ήταν προκλητικοί και παρανομούσαν (αυτό δεν με πειράζει αλλά παρακώλυαν την κυκλοφορία) με την υπεροψία αυτών που έχουν πλάτες και δεν τους κολλά κανένας.

Επιπλέον τώρα το καλοκαίρι, σύμφωνα με καταγγελίες των περιοίκων, οι οδηγοί αφήνουν τις μηχανές αναμμένες για να λειτουργεί το σύστημα κλιματισμού, με αποτέλεσμα να μην αφήνουν τον κόσμο να ησυχάσει ούτε στη διάρκεια της μεσημβρινής αργίας.

Όταν επιτέλους αποφάσισαν οι καλοί μας τουρίστες να αποχωρήσουν μπήκαν στα λεωφορεία τους και ο οδηγός του λεωφορείου, που στάθμευε στη μέση του δρόμου για ενάμιση ώρα κόντρα στο μονόδρομο, μου ζήτησε να μετακινήσω το δικό μου αυτοκίνητο για να περάσει. Όταν αρνήθηκα η τουριστική οδηγός που συνόδευε το λεωφορείο άρχισε να χειρονομεί μανιασμένα και να χαιδεύει τα ανύπαρκτα γένια της και να μου δείχνει τους "ξένους ανθρώπους" που "τι θα έλεγαν για μας".

Αν φυσικά λάβει υπόψη του κανείς τον συσχετισμό δύναμης μεταξύ Αρχιεπισκόπου και δημοτικού συμβουλίου, όπως ανάγλυφα φάνηκε όταν σπηνόταν ο ανδριάντας, είναι ίσως μάταιο να αποταθεί κανείς στο δημοτικό συμβούλιο. Παρόλα αυτά, αποτεινόμεναι.

Κωστής Αχνιώτης

Η έκπληξη κυριαρχεί ακόμα ανάμεσα στους φωστήρες του λεγόμενου απορριπτικού μετώπου, για τους οποίους το πνεύμα Νταβός ήταν το ίδιο απρόσμενο με την επιφοίτηση του Αγίου πνεύματος. Ούτε που μπορούν να διανοηθούν ότι η λεγόμενη σκληρή γραμμή Παπανδρέου δεν αποσκοπούσε παρά στο Νταβός, κι ότι φέρουν ευθύνη για την επικράτηση της. Μέσα δηλαδή από τη λεγόμενη ανέκδοτη πολιτική του ο κ. Παπανδρέου μπόρεσε ακριβώς να συγκεντρώσει στα χέρια του όλα τα αναγκαία διαπραγματευτικά ατού για να μπει 'δυναμικά' στις συνομιλίες και σε μια λυκο-φιλική σχέση με τον Οζάλ. Ένα από αυτά τα διαπραγματευτικά ατού είναι και η σχεδόν καθολική εξάρτηση που επέβαλε σ' ολόκληρο το πολιτικό ελληνοκυπριακό φάσμα, εξάρτηση που παρά την απουσία ελληνικού στρατού μπορεί αβίαστα να παραλληλιστεί με την εξάρτηση που επέβαλε η Τουρκία στο αντίστοιχο τουρκοκυπριακό πολιτικό φάσμα. (Ουσιαστικά η εξάρτηση στην Ελλάδα στηρίζεται από τη παρουσία του τουρκικού κατοχικού στρατού). Περιληπτικά μπορούμε να πούμε ότι μέσα από αυτή τη διαδικασία κυριάρχησε η αντιμετώπιση του κυπριακού σαν θέματος ελληνοτουρκικής διαφοράς, με μια άνευ προηγουμένου για την περίοδο της Ανεξαρτησίας περιθωριοποίηση των Κυπρίων των οποίων οι δύο κοινοτικές εξουσίες είναι πλέον καταδικασμένες να συμπεριφέρονται σαν απλές προεκτάσεις των ούτω καλούμενων από τις προσαρτησιακές πλευρές, μητροπολιτικών κέντρων.

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες ο Παπανδρέου είναι σχεδόν ολοκληρωτικά ελεύθερος να χειρίζεται το 'κυπριακό' μέσα στα πλαίσια των γενικότερων συμφερόντων του ελληνικού κρατισμού όπως βέβαια εγγράφονται μέσα στο πλέγμα των ενδο-νατοϊκών και ενδο-εοικικών ισορροπιών και τα σχέδια των ανωτέρω συνασπισμών για την ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.

Το εμφύς της πολιτικής Παπανδρέου έγκειται στο γεγονός ότι μπάζει το ελληνικό κράτος στη διαπραγματευτική διαδικασία από μια θέση σίγουρου κέρδους. Μια αποτελεσματική διαπραγμάτευση θα του προσφέρει μια ενδυναμωμένη Ζυρίχη ενώ μια τυχόν αποτυχία της θα του ανοίξει το δρόμο για μια περαιτέρω επέχταση της κυριαρχίας του στην ελεύθερη (λίγο) Κύπρο και για μια μελλοντική διπλοενωτική προοπτική. Μια πρώτη δοκιμαστική αυτού του σεναρίου έγινε το 1984 με το γνωστό σχέδιο Γκουεγιάρ. Μέχρι σήμερα δεν μπόρεσε κανένας να εξηγήσει, που στηρίχτηκε το κλίμα αισιοδοξίας που συνεπήρε τις κυβερνήσεις Ελλάδας και Κύπρου και όλες τις πολιτικές ηγεσίες και πως αυτό δημιουργήθηκε ξαφνικά ένα μήνα πριν τις συνομιλίες. Γνωρίζοντας βέβαια ότι ο Κυπριανού χρειαζόταν γνήσιο από τον Παπανδρέου για ν' ανοίξει το στόμα του, δεν είναι δύσκολο να συμπαράνουμε ότι αυτός ο τελευταίος ήταν ο ηθικός αυτουργός κι ότι απλά μπλόφαρε. Επάνω σ' αυτή τη μπλόφα στηρίχτηκε η εφήμερη δόξα του απορριπτικού λεγόμενου μετώπου.

Υπόψη ότι η εναλλαγή τακτικής του Παπανδρέου έχει το πλεονέκτημα ότι προσδένει πάνω του τις ελπίδες όλων των κοινοβουλευτικών κομμάτων διαδοχικά έτσι που να αποτρέπει μια εναντίωση αρχής. (Κι είναι το πρόβλημα της ΕΔΕΚ αυτό το καιρό). Επομένως και το Νταβός και το Ξενταβός εξυπηρετούν συμφέροντα ξένα προς αυτά του κυπριακού λαού, δεν ευνοούν τις διαδικασίες ανάληψης της τύχης του από τον ίδιο, ούτε την αυτοδιάθεση του με το νόημα που δημαγωγικά της προσδίδεται με αναφορές στο ενωτικό δημοψήφισμα... του 1950, ούτε την αυτοδιάθεση του με το ανεξαρτησιακό νόημα που τις προσδίδουμε και βέβαια δεν ευνοούν οποιεσδήποτε αντικαπιταλιστικές διαδικασίες.

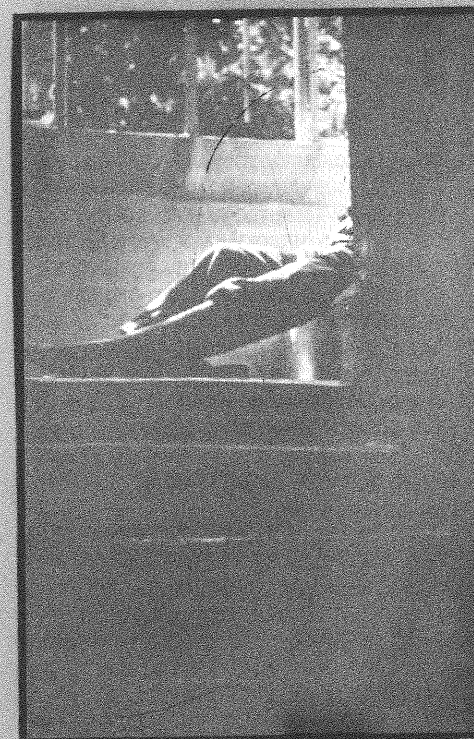
Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες η ανυποχώρητη εμμονή στην ολοκλήρωση της κυπριακής ανεξαρτησίας και την εκδίωξη των ξένων στρατών, η καταπολέμηση της νοοτροπίας που αντιλαμβάνεται την ανεξαρτησία σαν μια κρατική στάμπα και η αντιμετώπιση της σαν μια διαρκή λαϊκή πάλη για την ουσιαστική ενάσκηση της αυτοκυβέρνησης, η οικοδόμηση του κοινού μετώπου των Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων εργαζομένων επάνω στη βάση των καθολικών πατριωτικών και κοινωνικών τους συμφερόντων παρόλο που δεν προσφέρουν άμεση δυνατότητα λύσης συνιστούν τον μοναδικό δύσβατο δρόμο αντίστασης μπροστά στην επιταχυνόμενη τάση ολοκλήρωσης των συνεπειών του πραξικοπήματος και της κατοχής.

Με αυτά τα δεδομένα και τις ανάλογες επιφυλάξεις οι διαδηλώσεις εναντίον του Οζάλ, παρά το ότι ως φαίνεται δεν αντιμετωπίζουν το Νταβός ως μια διαδικασία αναπροσαρμογής των ελληνο-τουρκικών σχέσεων εν τούτοις δηλώνουν ότι: τα τουρκικά στατεύματα πρέπει να εκδιωχθούν από τη Κύπρο. Ότι η τουρκική διχτατορία δεν μπορεί να το παίξει δημοκρατικά ενόσω οι φυλακές της είναι γεμάτες αριστερούς και Κο-ύρδους. Ότι η Τουρκία δεν μπορεί να αφεθεί (βλεπε να βοηθηθεί) να μεταφέρει τους στρατούς της στο Κουρδιστάν. Μ' αυτό το σκεπτικό η συμμετοχή σ' αυτές είναι χρήσιμη. Εάν και όπου ζητείται και η εκδίωξη από την Κύπρο όλων των στρατών, του ελληνικού βεβαίως συμπεριλαμβανομένου, η συμμετοχή είναι χρησιμότητα.

κ.α.

τεύχος 33ο,
Ιουνής 1988,
τιμή τευχούς £1.00

φωτ. εξωφυλλου : Λακη Δημητριάδη

«Εντος των τειχών»
το μηνιαίο περιοδικό της παλιάς λευκωσίας
διεύθυνση: μίνως 6β, παλιά λευκωσία
τηλ: 431278

- διευθύνεται από συντακτική επιτροπή
- υπεύθυνος για το νομό: κωστής αχνιώτης
- για τα υπογράμμενα κείμενα ευθύνονται οι συγγραφείς τους
- τεχνική επιμελεια: printed matters /desktop publishing services

περιεχόμενα:

- στο ποδι 1
- «κατω απο τον ίδιο ηλιο»
συνέντευξη με τον αταολ μπεχραμογλου - 4
- η βομβά
κωστής αχνιώτης 6
- ισραηλ
- μορντεχάι βαανουνου: ηρωας η προδοτης
michel warchawski 8
- - οι προτασεις καχανα
ισαακ σουρ 10
- τακτικοποιηση-κουττουκοποιηση ή ενας υπευθυνος διαλογος
μαριος τεμβριωτης 12
- νταβος: μια αβαστακτη ελαφροτητα
κωστας βενιζελος 14
- η υποψηφιότητα του pierre juquin και η εναλλακτικη αριστερα-
σταυρος τομπαζος 16
- ναρκωτικα: ασυζητητες πτυχες ενος πολυσυζητημενου θεματος
νικος περισπανης 20
- διαλογος:
διεθνισμος-αυτοδιαθεση : ή ισοπεδωση χωρις ορια;
χρηστος ηλιαδης 24
- το κυπριακο προβλημα
μιχαλης ατταλιδης 28
- «αστικός ρεαλισμός» και κυπριακός κινηματογράφος
κωστής αχνιώτης 34
- κατασκοπευτικα αινιγματα
λεονπος παυλου 38
- κλωστες στην ανεμη
λεονπος παυλου 39
- θαντι-ποιηματα
κωστας κυρρης 40

... στο όνομα του ίδιου ήλιου...

Ο Αταόλ Μπεχράμογλου συμμετείχε στο συνέδριο της Εκτελεστικής Γραμματείας του PAND (Performing Artists for Nuclear Disarmament.)
Είχαμε έτσι την ευκαιρία να συνομιλήσουμε μαζί του.

κωστής αχινιώτης

- Λοιπόν, Αταόλ Μπεχράμογλου σε καλωσορίζω στη Κύπρο. Γνωρίσαμε ήδη αρκετοί από μας εδώ, τον αδελφό σου Νιχάτ Μπεχράμ από τη συμμετοχή του στις κινηματογραφικές εβδομάδες φιλίας όπου συμμετείχε, την τελευταία φορά μάλιστα με τον Γκιουνεϊ.
Ζεις στη Γαλλία σαν πολιτικός πρόσφυγας....

- Ναι, εδώ και 4 χρόνια. Ήμουν γενικός γραμματέας του Σωματίου Συγγραφέων της Τουρκίας*, κι είμαι ένας από τους ιδρυτές της «Επιτροπής Ειρήνης». Όπως ξέρεις μετά το πραξικόπημα του '80, μερικά βιβλία μου θεωρήθηκαν ύποπτα, συνελήφθηκα για ανάκριση μερικές φορές από καιρού εις καιρό, τελικά συνελήφθηκα και έμεινα στη φυλακή ένα χρόνο μ' αρκετούς φίλους μ' αφορμή τις δίκες της «Επιτροπής Ειρήνης». Μετά λευτερωθήκαμε μέχρι να τελειώσει η δίκη, στην οποία καταδικαστήκαμε. Όμως εν τω μεταξύ είχα διαφύγει στο εξωτερικό. Νάμαι λοιπόν στην Γαλλία.

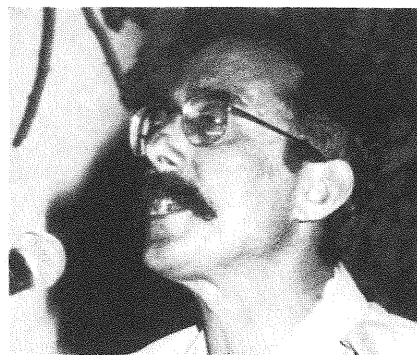
- Πώς ζεις την ζωή του εξόριστου;

- Έζησα πικρές εμπειρίες και στη Γαλλία. Φυσικά δεν περίμενα να βρεθώ στο παράδεισο, αλλά ξέρεις υπάρχουν πολλές δυσκολίες και μεταξύ των προσφύγων και από τους Γάλλους φίλους μας. Ήταν μεγάλη απογοήτευση.

- Πιστεύεις ότι σύντομα θα μπορέσεις να γυρίσεις;

- Τώρα έχουμε τις γνωστές εξελίξεις στην Τουρκία. Στη δίκη των 'συγγραφέων' αθώωθηκα μαζί με τους άλλους φίλους. Μένει η δίκη της «Επιτροπής Ειρήνης» που βρίσκεται τώρα στο Ανώτατο Δικαστήριο. Δεν φαίνεται προς το παρόν ότι θα επικυρώσουν την καταδίκη μας. Πιστεύω ότι μπορώ ή θα μπορέσω σύντομα να γυρίσω. Φυσικά ξέρεις, για ένα πρόσφυγα υπάρχουν κι άλλες δυσκολίες, όπως οικονομικές, δεσμοί με την χώρα στην οποία βρίσκεται κλπ. Και στην Τουρκία βέβαια τα πράγματα δεν ξεκαθάρισαν τελείως.

- Πες μου, ανάμεσα στους πολιτικούς πρόσφυγες τι κλίμα επικρατεί; Ετοιμάζονται να επιστρέψουν;

- Φυσικά όλος ο κόσμος θέλει να επιστρέψει. Προσωπικά πιστεύω ότι καλά έκαναν οι δυο γραμματείς που επέστρεψαν, αλλά το κάλεσμα για να γυρίσουν όλοι οι πρόσφυγες δεν είναι ρεαλιστικό. Δεν έφυγαν όλοι μαζί, υπάρχουν πολλές διαφορετικές οργανώσεις, και οι χαρακτήρες των ανθρώπων ακόμα, είναι τόσο διαφορετικοί!

- Αυτό ήταν η δική σου απόψη. Οι άλλοι πρόσφυγες γενικά τι λέν;

- Υπάρχουν πολλές απόψεις. Οι οπαδοί του Ενωποιημένου Κομμουνιστικού Κόμματος ήθελαν να επιστρέψουμε όλοι μαζί. Τώρα δέχτηκαν κι αυτοί την πιο πάνω θέση. Είναι αρκετός κόσμος, που αν επιστρέψει θα συλληφθεί γιατί τον περιμένει κάποια ή κάποιες δίκες. Αρκετοί άλλοι, όπως ο αδελφός μου ο Νιχάτ για παράδειγμα, εξορίστηκαν.

- Υπάρχουν οργανώσεις που είναι εναντίον της επιστροφής;

- Βέβαια. Εξαρτάται κι από το πώς η κάθε οργάνωση αντιλαμβάνεται την επανάσταση...

- Υπάρχουν πρόσφυγες που επέστρεψαν;

- Όχι. Εκτός από τους δύο γραμματείς του Ενωποιημένου Κομμουνιστικού Κόμματος.

- Άλλοι;
- Όχι.

- Ποιές είναι οι απόψεις σου για το Ντα-

βός;

- Ξέρεις δεν είμαι άνθρωπος της πολιτικής, αλλά έχω φυσικά τις απόψεις μου... Κάπως αθώα ίσως, σκέφτομαι ότι... Τι έγινε κι άλλαξαν όλα ξαφνικά; Ποιός ο λόγος αυτής της φιλίας. Νομίζω ότι... από την άλλη η αστική τάξη της Τουρκίας και της Ελλάδας μπορούν να κάνουν πράγματα που να συμφέρουν και στις δυο. Ποιές είναι από την άλλη οι αντιθέσεις μεταξύ των δυο λαών... Δεν υπάρχουν. Βέβαια υπάρχουν οι ιστορικές αντιθέσεις. Υπάρχουν οι πολιτικοί που εκμεταλλεύονται αυτές τις αντιθέσεις. Υπάρχει κι ο Ιμπεριαλισμός. Αν ο Οζάλ κι ο Παπανδρέου αποφάσισαν να κάνουν κάτι μαζί, ίσως να σημαίνει ότι ο αμερικανικός ιμπεριαλισμός ελπίζει σε κάτι... Αλλά δεν ξέρω περισσότερα. Πάντως δεν πιστεύω στο θαύμα. Μόνο οι εργαζόμενοι κι οι διανοούμενοι μπορούν να κτίσουν ένα έδαφος πραγματικής φιλίας.

- Γνωρίζεις τον Μεχμέτ Γιασίν;

- Βέβαια, και την Νεσιέ. Ξέρεις πριν από δέκα χρόνια σε μια ποιητική βραδυά, ήλθε και με βρήκε μια κοπελίτσα και μου έδωσε ένα τετράδιο με ποιήματα. Ήθελε να το διαβάσω και να της πω τη γνώμη μου. Συνεργαζόμουν τότε στη σύνταξη ενός περιοδικού για τις τέχνες, το 'Şa-na-ı Eme-yi'. Μου είπε θυμάμαι, ότι της άρεσε η ποίηση μου. Πήρα το τετράδιο λοιπόν, αλλά το έξεχασα για μερικούς μήνες. Όταν όμως το άνοιξα έμεινα έκπληκτος* κατάλαβα αμέσως ότι βρισκόμουν μπροστά σε μια μεγάλη ποιήτρια. Μερικά από εκείνα τα ποιήματα έγιναν αργότερα γνωστά σ' όλη την Κύπρο. Έχω την τιμή να έχω πρώτος δημοσιεύσει ποιήματα της, και να τα σχολιάσω. Μετά απ' αυτό ασχολήθηκα μ' όλους τους νέους Τουρκοκύπριους ποιητές.

- Πως νομίζεις ότι η τουρκική αριστερά μπορεί να βοηθήσει στη λύση του κυπριακού προβλήματος.

- Αγαπητέ φίλε. Πιστεύω ότι αν οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι έχουν πρόβλημα ταυτότητας, η Τουρκική Αριστερά έχει επίσης το δικό της πρόβλημα ταυτότητας. Μετά την εγκαθίδρυση της Τουρκικής Δημοκρατίας, αλλά και πριν, οι

διανοούμενοι της Τουρκίας έθεσαν το πρόβλημα της ταυτότητας της Τουρκίας. Γυρεύουμε τον εαυτό μας. Πως μπορούμε να βοηθήσουμε του άλλους λαούς. Πρέπει πρώτα να ξεκαθαρίσουμε τον δικό μας εαυτό. Είναι η Κύπρος Τουρκική ή Ελληνική; Πιστεύω ότι η Τουρκική Αριστερά πρέπει να μελετήσει ρεαλιστικά το κυπριακό πρόβλημα. Αποψη μου είναι ότι οι Τουρκοκύπριοι είναι πιο κοντά στους Ελληνοκύπριους παρά στην Τουρκία κι αντίστροφα οι Ελληνοκύπριοι είναι πιο κοντά στους Τουρκοκύπριους παρά στην Ελλάδα. Πρέπει οι Ελληνοκύπριοι να δεχτούν αυτό το γεγονός. Η Τουρκική Αριστερά μπορεί να βοηθήσει στην Κυπριακή Ανεξαρτησία. Η ιδεολογία της Ένωσης δεν αφορά μόνο τους φασίστες όπως και η αντίστοιχη ιδεολογία ανάμεσα στους Τουρκοκύπριους δεν είναι μόνο υπόθεση των φασιστών.

- Για να επιστρέψουμε στο Νταβός: εγώ δεν πιστεύω ότι ένας στρατός μπορεί να φύγει τόσο εύκολα, ή ακόμα αν φύγει θα το κάνει με τέτοιο τρόπο ώστε να διατηρεί τον πραγματικό έλεγχο. Κι ο στόχος δεν μπορεί νάναι κατά την άποψη μου μια τυπική ανεξαρτησία αλλά μια πραγματική αυτοκυβέρνηση των Κυπρίων στην οποία ασφαλώς θα εξασφαλίζεται ο αλληλοσεβασμός των κοινοτήτων.

- Είμαι μάλλον σύμφωνος. Η λύση του κυπριακού πρέπει να έχει σαν κλειδί τους Κύπριους. Πρέπει οι Ελληνοκύπριοι κυρίως πούναι και η πλειοψηφία, και οι Τουρκοκύπριοι να οργανώσουν τη ζωή

τους. Από την άλλη η παρουσία του τουρκικού στρατού δεν μπορεί ν' απομονώνεται από τη σειρά των εξελίξεων που σχετίζονται μ' αυτό, όπως π.χ. το πραξικόπημα της ελληνικής φασιστικής χούντας και κυπριακών φασιστικών ομάδων. Βέβαια δεν λέω ότι υποστηρίζω τη παρουσία τους εδώ. Πρέπει όμως να πείσετε τους Τουρκοκύπριους ότι μπορούν να υπάρχουν μέσα σε συνθήκες ασφάλειας. Ασφαλώς πάντως η παρούσα κατάσταση δε μπορεί να γίνεται αποδεκτή. Από την άλλη βέβαια θα ήταν ουτοπία να περιμένει κανείς ότι είναι δυνατόν να ξαναγίνει η κατάσταση όπως ήταν πριν.

- Είμαι πολύ πεσσιμιστής στο 'πώς' θα μπορούσαμε να φτάσουμε στην αυτοδιαχείρηση της ζωής μας σαν Κύπριοι. Είμαι φυσικά απαισιόδοξος ως προς όλες αυτές τις λύσεις 'θαύματα' όπως απορρέουν από το πλέγμα των διάφορων αστικών συσχετισμών δύναμης. Όμως ταυτόχρονα νοιώθω αρκετή εμπιστοσύνη στο ότι ο Κυπριακός λαός, Τουρκοκύπριοι και Ελληνοκύπριοι θέλουν και ξέρουν πως να ζήσουν μαζί. Κι αυτό δεν είναι μόνο αποτέλεσμα της προηγούμενης συμβιωτικής εμπειρίας αλλά και η συνειδητοποίηση της αξίας και δυναμικής της συνύπαρξης παράλληλα με την ιστορική χρεωκοπία των παραδοσιακών εθνικιστικών προτάσεων. Βεβαίως μέσα από τα κοινοτικά συστήματα παιδείας και τους στρατούς διοχετεύεται μια ιδεολογία εξυπηρέτησης των κρατικών συμφερόντων της Ελλάδας και της Τουρκίας. Παρόλα αυτά έχω εμπιστοσύνη στο ότι

ο κυπριακός λαός θέλει να αυτοκυβερνηθεί και να συνυπάρξει με τον... εαυτό του, ουσιαστικά.

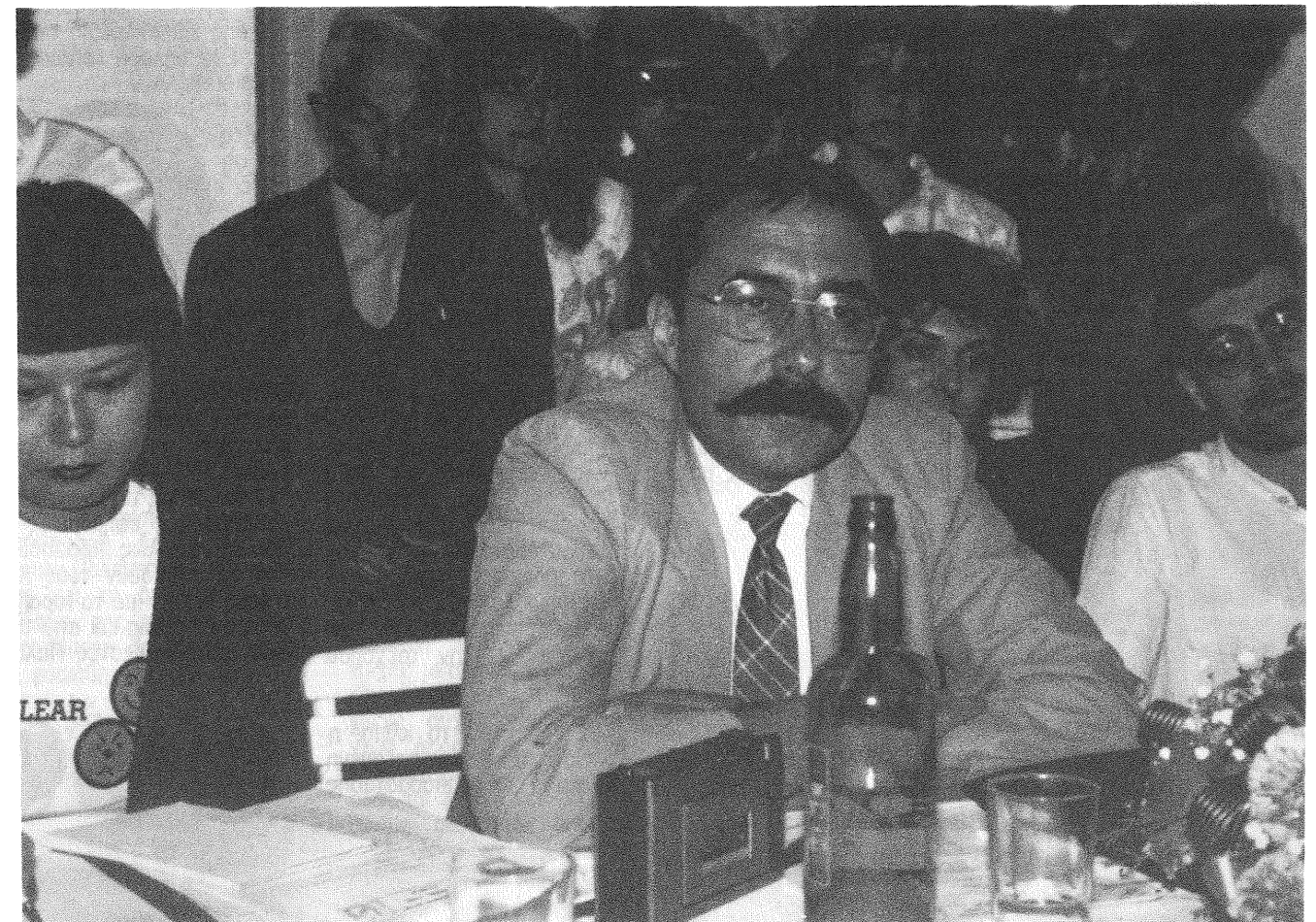
- Θα σου πω κάτι. Πρέπει να μιλούμε ανοιχτά. Στο Παρίσι πήγα στην κυπριακή πρεσβεία για να πάρω βίζα ναρθώ εδώ. Είδα ότι η κυπριακή πρεσβεία στεγάζεται στο ίδιο κτίριο με την ελληνική πρεσβεία. Βλέπεις; Είναι κατά τύχη; Είμαι φίλος της Ελλάδας ξεκάθαρα. Είμαι πατριώτης της χώρας μου της Τουρκίας ξεκάθαρα. Είμαι υπέρ της Ανεξαρτησίας της Κύπρου ξεκάθαρα. Για να γίνει η Κύπρος πραγματικά ανεξάρτητη πρέπει να υπάρχει μια συνέπεια επ' αυτού.

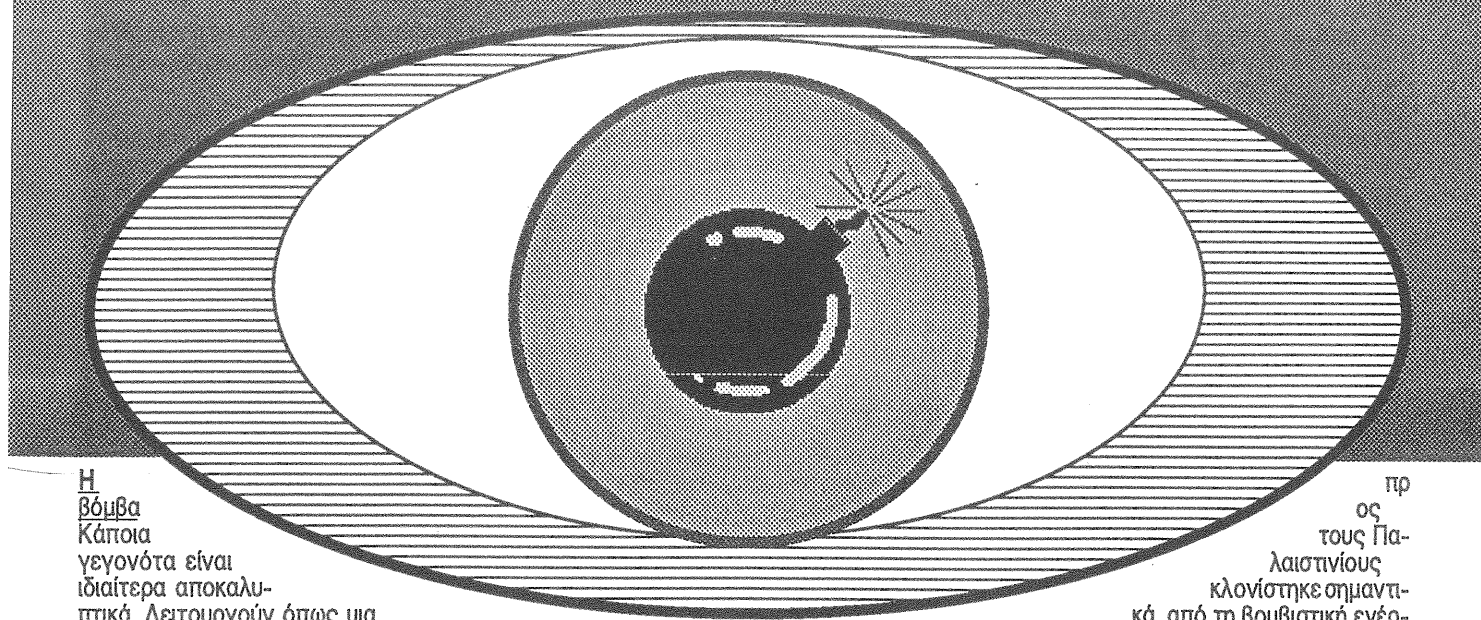
- Κοίταξε, οι ηγεσίες των δυο κοινοτήτων είναι εξαρτημένες από την Ελλάδα και την Τουρκία (η ελληνοκυπριακή λιγότερο βέβαια) αλλά οπωσδήποτε ο παρών συσχετισμός δύναμης δεν επιτρέπει μια πραγματική ανεξαρτησία. Αυτός είναι ένας στόχος για τον οποίο πρέπει να παλέψουμε γερά και βέβαια στην ουσία του.

- Πρέπει να είναι έτσι.

- Πρέπει να το κάνουμε έτσι! Στο όνομα του ίδιου ήλιου* καθώς λες σ' ένα ποιήμα σου.

* Σημ: στίχος από το ποίημα του Αταόλ Μπεχράμογλου 'Γράμμα στο Στράτη Κόρακα' (φυλακές του Μάλτεπε, 1982)

Η βόμβα
Κάποια
γεγονότα είναι
ιδιαίτερα αποκαλυ-
πτικά. Λειτουργούν όπως μια
αστραπή μέσα στη νύχτα. Το
κοινωνικό τοπίο αποκαλύπτεται
ξαφνικά μέσα από τα σκοτά-
δια όπως είναι. Η εικόνα είναι
αναπάντεχη και γι' αυτό ακρι-
βώς φανερώνει την αλήθεια
χωρίς φτιασίδια. Λειτουργεί
κύρια ο αυθορμητισμός και
βγάζει στην επιφάνεια γυμνές
τις κυρίαρχες κοινωνικές τά-
σεις.

Μαζί με τους ανθρώπους που
έλαχε να περνούν τη στιγμή
εκείνη από τη γέφυρα του Πε-
διαίου, το αυτοκίνητο βόμβα
ανατίναξε και μια σειρά προ-
σχήματα και αποκάλυψε το
σημερινό πρόσωπο της ελλη-
νοκυπριακής κοινωνίας. Δεν
είναι κατά τη γνώμη μας ένα
όμορφο πρόσωπο.

Υπάρχουν βέβαια τα αισθήμα-
τα πόνου για τους θανάτους
και τους τραυματισμούς που
σε μια μικρή κοινωνία όπως η
δική μας παίρνουν συλλογική

διάστα-
ση, μιας και η απώλεια δεν
είναι θεωρητική αίσθηση αλλά
συγκεκριμένη διότι βιώνεται
μέσα από σχετικά άμεσους
δεσμούς με τα θύματα ή το
περιβάλλον τους.

Υπάρχει επίσης ένα φυσιολο-
γικό αίσθημα ανασφάλειας
που απορρέει από τη μακρό-
χρονη πολιτική αστάθεια και
την μόνιμη απειλή νέου πολέ-
μου που σημαδεύει πλέον,
όλες τις γενιές των Κυπρίων.

Πέρα απ' αυτά όμως βγήκαν
στην επιφάνεια κι άλλα.

Βγήκε π.χ. στην επιφάνεια μια
γενική τάση στρουθοκαμηλι-
σμού. Την εξέφρασαν άρι-
στα οι δύο μας πρόεδροι -
της κυβέρνησης και της βου-
λής - αμέσως μετά την βομβι-
στική ενέργεια, δηλώνοντας
την επιθυμία τους να μείνει η
κύπρος έξω από τη διαμάχη
της περιοχής, χωρίς όμως
να θυμούνται τις 'ανθρωπι-
στικές διευκολύνσεις' που η
Κύπρος παρείχε στους δυτι-
κούς στόλους όταν επέμβη-
καν στο Λίβανο, χωρίς να θυ-
μούνται ότι ισραηλίτες αστυ-

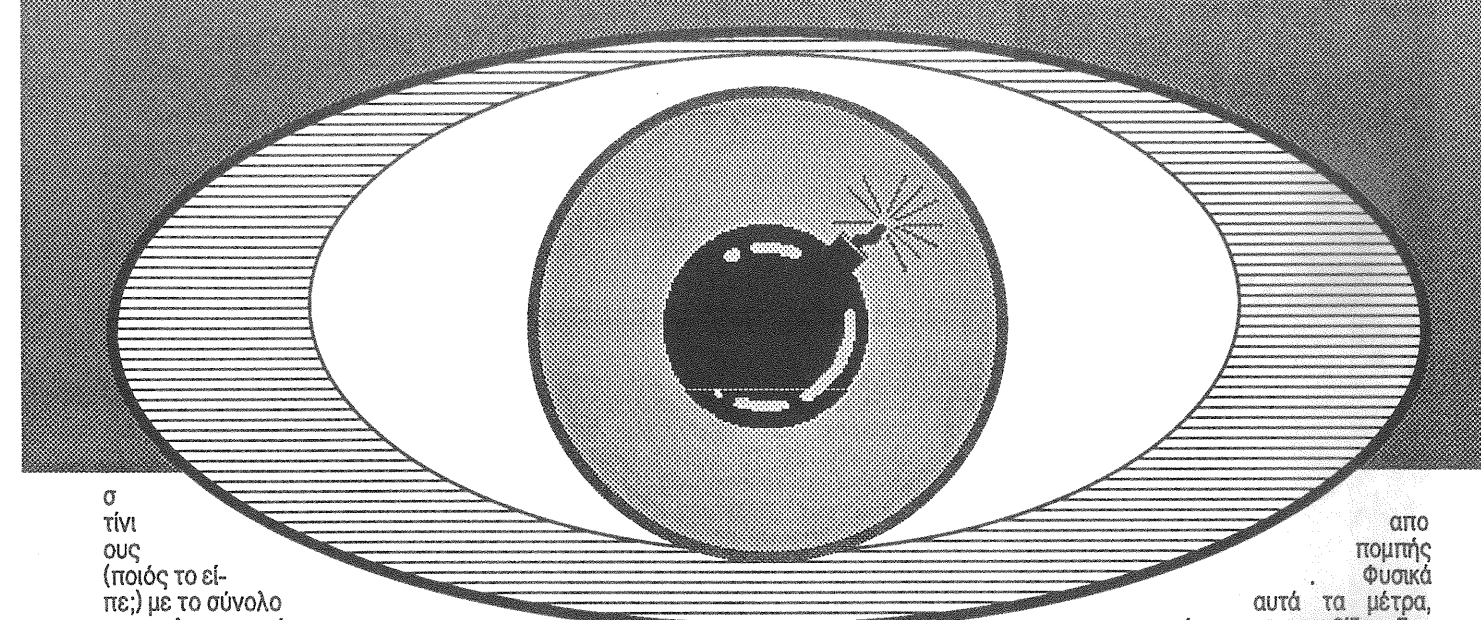
νομικοί
ασκούν έλεγχο στα κυπριακά
λιμάνια και αεροδρόμια, και
χωρίς να θυμηθούν τις πλη-
ροφορίες ότι κύπριοι βιομή-
χανοι σπάζουν το αραβικό
εμπάργκο εναντίον του Ισραήλ
πακεττάροντας ισραηλινά
προϊόντα και εξαγωγώντας τα
στις αραβικές αγορές. Από-
φυγαν επίσης να αναφερθο-
ύν στις ευθύνες της κυπρια-
κής κυβέρνησης που αφήνει
μια τόσο επικίνδυνη πρεσβεία
σε κατοικημένη περιοχή,
έτσι που να χρησιμοποιεί σαν
ασπίδα τους περιοίκους. Βέ-
βαια προσπάθησαν να διοχε-
τεύσουν και μια πολιτική αντί-
ληψη ή οποία να μη λαμβάνει
υπόψη ότι δεν υπάρχουν πο-
λιτικές διεργασίες απομονω-
μένες στη Κύπρο (ή τελικά
σε μια μόνο χώρα), κι ότι βέ-
βαια η οποιαδήποτε πολιτική
πρέπει να εντάσσεται στα
περιοχικά της πλαίσια τουλά-
χιστον. Και βέβαια οι ίδιοι ξέ-
ρουν ότι έτσι είναι (εξ' ου π.χ.
και το Νταβός). Η άποψη
όμως αυτή στηρίζει μια ευ-
ρέως εκφρασμένη θέση: "να
φύγουν όλοι και να μας αφή-
σουν ήσυχους". Θέση ασφα-
λώς μεταφυσική και άνευ
νοήματος που εντάσσεται
αβίαστα μέσα στο ολοένα
διευρυνόμενο πνεύμα αποπο-
λιτικοποίησης, αντιδιαλεκτι-
κής, μοιρολατρίας και εθνικι-
στικού απομονωτισμού, που
χαρακτηρίζει την τρέχουσα
δεκαετία.

Μέσα σ' αυτό το κλίμα, η
πρόσφατη επανεμφανιζόμενη
διάθεση συμπαράστασης

πρ
ος
τους Πα-
λαιστίνιους
κλονίστηκε σημαντι-
κά, από τη βομβιστική ενέρ-
γεια, καταδείχνοντας ότι σε
αντίθεση με την αντίστοιχη
διάθεση της περασμένης δε-
καετίας, αυτή δεν στηρίζεται
επάνω σε μια καθολική αντί-
ληψη για την κοινότητα συμ-
φερόντων των Παλαιστίνιων
και των Κυπρίων αλλά μάλλον
πάνω σε μια συναισθηματική
κινητοποίηση στηριγμένη στις
εικόνες της άγριας καταστο-
λής των Παλαιστίνιων.

Η σύγκριση μεταξύ του Παλαι-
στινιακού αγώνα και της βομ-
βιστικής ενέργειας είναι επί-
σης ένδειξη αποπολιτικο-
ποίησης και απλοϊκής σύγκι-
σης. Εάν δηλαδή κάποιοι
Κύπριοι βάλουν
μερικές
βόμβες
θα ση-
μαίνει
οτι η
φύση
και σημα-
σία του
κυπριακού αγώνα θα μεταβλη-
θεί;

Ο τρόπος που αντέδρασε η
ολόκλητη σχεδόν του κυπρια-
κού τύπου τις πρώτες μέρες
κυρίως ήταν ενδεικτικός. Και
δεν μιλάμε για τις καθαρά φι-
λοσωνιστικές εφημερίδες οι
οποίες ασφαλώς προσπάθη-
σαν να ταυτίσουν τους Κυ-
πρίους θύματα με το Ισραήλ-
θύμα από τη μια και από την
άλλη τους βομβιστές Παλαι-

σ
τί-
νι
ους
(ποιός το εί-
πε;) με το σύνολο
της παλαιστινιακής επα-
νάστασης από την άλλη. Μι-
λάμε για τις άλλες π.χ. για τα
"Νέα" που την επομένη της
έκρηξης παρουσιάστηκαν με
όχτω σελίδες φρικιαστικές
φωτογραφίες της έκρηξης
και λίγα λόγια που τόνιζαν το
περιεχόμενο των φωτογρα-
φιών. Καμμία προσπάθεια πο-
λιτικής αντίδρασης.

Το κείμενο-δήλωση της ΚΥ-
ΠΕΑ δημοσιεύτηκε σε λίγες
εφημερίδες και κατατεμαχι-
σμένο. Βέβαια τις επόμενες
μέρες παρουσιάστηκαν αρκε-
τά κείμενα πληροφόρησης ή
στήριξης του Παλαιστινιακού

αγώνα,
που
στην
ουσία
προσπα-
θούσαν να κα-
λύψουν τη ζη-
μιά που υπέ-
στη η Παλαιστι-
νιακή υπόθεση,
όχι μόνο από την βόμβα αλλά
και από την αντιμετώπιση του
θέματος από τα μέσα μαζι-
κής επικοινωνίας.

Πολύ διαφορετική ήταν η
αντίδραση του τύπου αλλά
και της κοινής γνώμης στη
πρόσφατη δολοφονία των
τριών Παλαιστίνιων στη Λεμε-
σό και το δυναμισμό του
πυλίου της ειρήνης. Επειδή
τα θύματα δεν ήταν Κύπριοι
η ευαισθητοποίηση ήταν δια-

φορετική. Η
στοιχειώδης ανθρώπινη αλ-
ληλεγγύη δεν λειτούργησε
καθόλου γιατί υπάρχει σαφής
διαχωρισμός ανάμεσα στο
"εμείς" και στο "αυτοί". Η
συλλογική συνείδηση περι-
κλείει μόνο του Κύπριους κι
αυτό ως ένα βαθμό. Από δω
μέχρι τον χωρίς προσχήματα
ρατσισμό που αντιμετωπίζουν
σήμερα όλοι οι Άραβες, η
απόσταση είναι μικρή.

Βέβαια μια πάγια αντίδραση
των κρατών μετά από κάθε
πράξη ατομικής τρομοκρα-
τίας είναι να χρησιμοποιούν
το δημιουργηθέν κλίμα για να
ενδυναμώσουν το δικό τους
κατασταλτικό μηχανισμό. Στη
περίπτωσή μας είχαμε τις
εξαγγελίες για ενδυνάμωση
των μηχανισμών ασφάλειας,
μηχανισμών παρακολούθη-
σης, συνεργασίας με τις
ξένες αστυνομίες κλπ. Όλ'
αυτά τα μέτρα έχουν μάλιστα
ρίξει στο περιθώριο την υπό-
θεση του φακελλώματος, το
οποίο έχουμε την βεβαιότητα
ότι θα γίνει απλά ηλεκτρονι-
κό, σε μια προσπάθεια ευθυ-
γράμμισης με την ευρωπαϊκή
τάση γενικής ενδυνάμωσης
της κατασταλτικής μηχανής.

Εν τω μεταξύ από την επαύ-
ριο της βομβιστικής ενέρ-
γειας η αστυνομία και το
τμήμα μετανάστευσης μπή-
καν σ' ένα κυνήγι "μαγισσών"
χωρίς αρχές τρομοκρατώ-
ντας όσους Άραβες είχαν
την ατυχία να βρίσκονται
εδώ, και φυσικά εκδιώκοντας
όσους φαίνονται ύποπτοι,

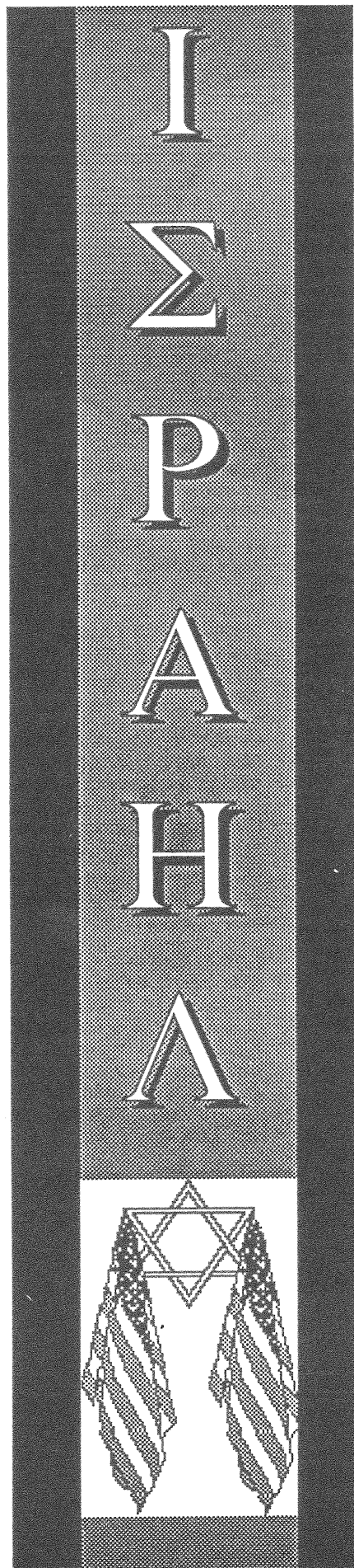
είναι δηλαδή
φτωχοί και νέοι συνήθως.
Έγινε ήδη γνωστή η περίπτω-
ση της συμπεριφοράς ενός
αστυνομικού προς ένα Άραβα
φοιτητή (δημοσιεύτηκε στο
"Εμπρός") ενώ σε μας έγινε
γνωστή η περίπτωση ενός
Πέρση φοιτητή που τον διώ-
χνουν διότι "καείς δεν θέλει
τους Πέρσες". Θα ήταν ιδιαι-
τερα αποκαλυπτικό να μας
εξηγήσουν οι αρμόδιοι τι εν-
νοούν όταν ανακοινώνουν ότι
"δεν έγιναν δεχτοί στο έδα-
φος της Δημοκρατίας" τόσοι
Άραβες διότι δεν κατόρθω-
σαν να δώσουν πειστικές
απαντήσεις για τους λόγους
της παρουσίας τους εδώ!
Από δική μου εμπειρία με φί-
λους μου που ήλθαν από το
εξωτερικό τα κριτήρια είναι τα
λεφτά (π.χ. 150 λίρες είναι
πολύ λίγα για δέκα μέρες), το
αν υπάρχει συγκεκριμένος
χώρος διαμονής (αν σε δε-
χτούν σ' ενοχλούν δυο και
τρεις φορές για να διαπιστώ-
σουν ότι όντως μένεις στη
τάδε διεύθυνση) και φυσικά
η... φάτσα. Αυτά τα μέτρα
υπήρχαν από πάντα. Τώρα
απλώς αυξήθηκε το "αούϊα"

απο-
πομπής
Φυσικά
αυτά τα μέτρα,
όπως και η βίζα, δεν
μπορούν ν' ανακόψουν κά-
ποιον ο οποίος είναι αποφασι-
σμένος να οδηγήσει ένα αυ-
τοκίνητο βόμβα. Απλά
ταλαιπωρούν τον κόσμο, διώ-
χνουν τους φτωχούς τουρί-
στες και στήνουν τον ρατσι-
σμό.

Ουσιαστικά και περιληπτικά,
πάμε προς ΕΟΚ αφήνοντας
πίσω τα τριτοκοσμικά κατάλοι-
πα της μακαριακής περιόδου.
Γινόμαστε Ευρωπαίοι και ρα-
τσιστές, και φυσικά ηλίθιοι γιατί
για τους Ευρωπαίους Άραβες
είμαστε και μείς ότι και να κά-
νουμε.

Γιατί οι Κύπριοι της Ευρώπης
είναι θύματα αυτών των ιδίων
μεθόδων. Όχι βέβαια οι κρα-
τούντες. Απλά ο λαουτσίκος.
Και βέβαια το "κυπριακό" δεν
στηρίζεται πλέον στην αραβι-
κή αλληλεγγύη, αλλά στις Ελ-
λαδοτουρκικές σχέσεις και
την ΕΟΚ.●

Κωστής Αχνιώτης

Μορντεχάι Βαανούνου: ήρωας ή προδότης

Michel Warchawski

Το δικαστήριο της Ιερουσαλήμ καταδίκασε τον Μορντεχάι Βαανούνου σε 18 χρόνια φυλακή για προδοσία και κατασκοπεία. Ο δικηγόρος Αβιντγκόρ Φέλντμαν εξέφρασε την έκπληξη του για το μέγεθος της καταδίκης. Αυτό όμως που προκαλεί έκπληξη είναι η αγαθότητα ενός από τους καλύτερους δικηγόρους της χώρας: πάνω σε τι δηλαδή στήριζε τις ελπίδες του;

Είτε δεχόμαστε την άποψη του κρατους -άποψη που σ' αυτή την περίπτωση υποστηρίχθηκε από ένα σημαντικό τμήμα της αριστερής αντιπολίτευσης- και επομένως ο Βαανούνου είναι όντως προδότης, είτε αναγνωρίζουμε ότι ο άνθρωπος αυτός πρόσφερε μια μεγάλη υπηρεσία στην ανθρωπότητα πληροφορώντας τη διεθνή κοινή γνώμη, οπότε σ' αυτή την περίπτωση στο πρώην τεχνικό του πυρηνικού αντιδραστήρα της Ντιμόνα αξίζει το Νόμπελ Ειρήνης.

Φυσικά από την αρχή ήταν σαφές ότι οι ισραηλίτες δικαστές δεν θα διάλεγαν τη δεύτερη εκδοχή!

Η "περίπτωση Βαανούνου" ανατρέπει σχήματα και ξεπερνά ότι η μεγάλη πλειοψηφία της ισραηλιτικής κοινωνίας μπορεί να δεχτεί η ακόμα να κατανοήσει.

Γεννημένος σε μια οικογένεια φτωχών Μαροκινών μεταναστών ο Μ. Βαανούνου "τα κατάφερε" εκεί που οι όμοιοι του συνήθως αποτυγχάνουν: μπόρεσε να ξεφύγει από το "πεπρωμένο" του Μαροκινού Εβραίου, του καταδικασμένου στο περιθώριο της ισραηλιτικής ζωής, και μετά από εργασία 8 ετών στο κέντρο της Ντιμόνα, μπόρεσε ν' αρχίσει τις σπουδές του στο πανεπιστήμιο Μπιρ-Σιεβά.

Στο πλαίσιο των σπουδών του μπόρεσε να συναντήσει προοδευτικούς φοιτητές, και συνδέθηκε κυρίως με Άραβες φοιτητές, με του οποίους συζητούσε πολύ. Λίγο-λίγο απομακρύνθηκε από την "εθνική ομοφυλία". Μπαίνει στο Ισραηλιτικό Κομμουνιστικό Κόμμα για λίγες βδομάδες και το εγκαταλείπει λόγω δια-

φωνιών. Αυτό το κόμμα θα κάνει το παν να οβήσει κάθε ίχνος από τη σύνομη συμμετοχή του Βαανούνου σ' αυτό, καταστρέφοντας ακόμα και την κομματική του κάρτα.

Για τον Μορντεχάι οι απαντήσεις της ρεφορμιστικής αριστεράς γίνονται όλο και πιο ανεπαρκείς, και όπως γράφει αργότερα στην φυλακή, δεν είχε την τύχη να συναντήσει την αντισυνιστική αριστερά. Γι' αυτόν το ισραηλιτικό κράτος δεν είναι δυνατό να μεταρρυθμιστεί, ούτε σ' ότι αφορά τις σχέσεις, καταπίεσης και εκμετάλλευσης ως προς τους Ανατολίτες Εβραίους ούτε ως προς τις σχέσεις του με τον παλαιστινιακό λαό. Μια επαναστατική αλλαγή του φαίνεται απόμακρη αν όχι αδύνατη και αποφασίζει να εγκαταλείψει τη χώρα. Κι ακόμα προσυλιτίζεται στο χριστιανισμό. Αυτή η απόφαση σοκάρει και την άκρα αριστερά για την οποία η θρησκευτική αλλαγή θεωρήθηκε τουλάχιστον σαν ένδειξη ψυχικής ανισορροπίας.

Παρόλα αυτά ο Βαανούνου εξηγείται σ' ένα γράμμα που έστειλε στον καθηγητή Εμμανουέλ Φαραζιουν. Ο Βαανούνου ασπάστηκε τον χριστιανισμό, όχι καθοδηγμένος από κάποιες μυστικιστικές εμπνεύσεις, αλλά περισσότερο για να δηλώσει μια ολοκληρωτική ρήξη. "Η εγκατάλειψη του Ιουδαϊσμού, δεν σημαίνει μόνο την εγκατάλειψη μιας θρησκείας" εξηγεί ο Γιαέλ Λοτάν, εκπρόσωπος της "Επιτροπής για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Βαανούνου". "Σημαίνει εγκατάλειψη της φυλής, της συμμετοχής στην κοινότητα". Εδώ έγκειται και η πραγματική προδοσία του Βαανούνου. Αυτό είναι που το ισραηλιτικό κράτος δεν θα συγχωρέσει ποτέ.

Ποιά τα κίνητρα: ιδεολογικά ή οικονομικά;

Οταν ο Βαανούνου αποφάσιζε να δημοσιοποιήσει ότι γνώριζε για την ισραηλιτική πυρηνική δύναμη, ουσιαστικά ολοκλήρωνε τη ρήξη του με την "εθνική αλληλεγγύη" τοποθετώντας τα συμφέροντα των λαών, του ισραηλι-

τικού συμπεριλαμβανομένου, πάνω από κάθε εθνική θεώρηση.

Στο Ισραήλ κανείς δεν θα μπορούσε να φανταστεί ότι κάτι τέτοιο είναι δυνατόν.

Η δημοσίευση των μυστικών της Ντιμόνα από την "Sunday Times" προκάλεσε ένα αίσθημα κατάρρευσης στην ισραηλιτική κοινωνία. Για την μεγάλη πλειοψηφία των Ισραηλιτών, πρόκειται για μια χυδαία περίπτωση κατασκοπείας, αφειδώς πληρωμένη από την έγκυρη βρετανική εφημερίδα. Μιλούν μάλιστα για πολλές χιλιάδες λίρες στρεβλίνες. Αυτή η υπόθεση καλλιεργήθηκε προσεχτικά από τον ισραηλιτικό τύπο, και έγινε δεχτή κι από την αριστερά: ένας Μαροκινός! Ποιός μπορεί να πιστέψει ότι είναι δυνατόν να παρακινήθηκε από ένα προοδευτικό ιδεώδες; Αν βρέθηκε σε ρήξη με την εθνική αλληλεγγύη, τότε κανε αμφισβήτηση για τα λεφτά.

Μια ανάλυση, έστω και πρόχειρη, του τρόπου που ο Βαανούνου γνωστοποίησε ότι ήξερε για την Ντιμόνα δείχνει εύκολα ότι ούτε κατασκοπεία υπήρχε, ούτε προμελέτη. Είναι με μια δόση αθωότητας που ο Βαανούνου αποκάλυψε τα μυστικά που ήξερε σ' ένα κύκλο σπουδών... της εκκλησίας στην οποία προσχώρησε στην Αυστραλία. Από δω απορρέει και η δεύτερη υπόθεση που υποστηρίχθηκε από μερικούς Ισραηλίτες προοδευτικούς: ο Βαανούνου είναι ένας πράχτορας της Μοσσάντ. Γεγονός είναι ότι η Μοσσάντ παρακολουθούσε τον Βαανούνου -όπως απόδειξε κατηγορηματικά η "Sunday Times" πριν ακόμα δημοσιευτούν τα μυστικά της Ντιμόνα, χωρίς να προσπαθήσει να τον εμποδίσει.

Πώς ο Βαανούνου κατάφερε να φωτογραφίσει τις πιο μυστικές ισραηλιτικές εγκαταστάσεις, αν δεν είχε την βοήθεια της Μοσσάντ; Η υπόθεση αυτή στηρίζεται στην άποψη ότι οι ισραηλιτικές αρχές βρήκαν ένα εύσχημο τρόπο να προειδοποιήσουν τους Άραβες, γνωστοποιώντας το πραγματικό επίπεδο των σιωνιστικών πυρηνικών δυνάμεων.

Η κοινή γνώμη μπροστά στις ευθύνες της.

Παρόλα αυτά (για όσους δεν είναι θύματα της ιδέας ότι ένας Ισραηλίτης, και μάλιστα Άραβας-Εβραίος, δεν προδίδει την χώρα του παρά μόνο για λεφτά) όλα δείχνουν ότι ο Βαανούνου είναι αυτός που δηλώνει ότι είναι. Ένας μαχητής της ειρήνης, έτοιμος για όλα, προκειμένου να επιστήσει την προσοχή στον κίνδυνο που αποτελεί το ισραηλιτικό πυρηνικό οπλο-

στάσιο.

Για τον κίνδυνο αυτό, προειδοποίησαν πριν από 25 χρόνια, όλα σχεδόν τα μέλη της Επιτροπής Πυρηνικής Ενέργειας, που είχε τότε διορίσει η ίδια η κυβέρνηση, όταν αποφάσιζε να αναπτύξει την ισραηλιτική πυρηνική ενέργεια με την βοήθεια της Γαλλίας. Τα μέλη αυτής της επιτροπής έδωσαν τότε την παραίτηση τους, πλην ενός, για να διαμαρτυρηθούν ενάντια σ' αυτό που θεωρήσαν σαν μια επικίνδυνη περίπτωση. Από τότε η άκρα μυστικότητα επιτρέπει κάθε κατάχρηση.

Κανείς δεν ξέρει για παράδειγμα, ποιός είναι υπεύθυνος για την ανάπτυξη ή την χρησιμοποίηση του πυρηνικού ισραηλιτικού δυναμικού. Το κοινοβούλιο ποτέ δεν συζήτησε αυτά τα προβλήματα... διότι βόμβα "δεν υπάρχει", ενώ πρώην υπουργοί ομολόγησαν ότι το ζήτημα δεν τους απασχόλησε ποτέ! Δεν υπάρχει επομένως κανένας έλεγχος καμιά επιτροπή ελέγχου, έστω σ' ότι αφορά την ασφάλεια του πληθυσμού και του περιβάλλοντος. Επιπλέον το Ισραήλ αρνείται να υπογράψει τη συνθήκη της μη εξάπλωσης των πυρηνικών όπλων και απορρίπτει κάθε διεθνή έλεγχο των πυρηνικών του σταθμών, ακόμα κι αν πρόκειται για ένα τόσο ισχυρό και γενναιόδωρο φίλο όπως οι ΗΠΑ.

Σ' ένα φυλλάδιο που διένειμε η "Επιτροπή για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Βαανούνου", αναφερόταν και το εξής: "Το ισραηλιτικό κράτος έδειξε πολλές φορές ότι δεν υποχωρεί μπροστά σε τίποτα. Τα πυρηνικά όπλα στα χέρια του, αποτελούν κίνδυνο για τον κόσμο ολόκληρο". Ο μόνος τρόπος να δέσουμε τα χέρια των ανθρώπων που είναι ικανοί, να καταστρέψουν τον πυρηνικό αντιδραστήρα του Ιράκ, να σκοτώσουν 150 άτομα μέσα σε 4 μήνες, διότι ρίχνουν πέτρες ή καίνε λάστιχα, να εισβάλουν στο Λίβανο για να επιβάλουν την κυριαρχία των Φαλαγγιτών, και να τους επιτρέψουν να σφαγιάσουν χιλιάδες άτομα στη Σάμπρα και Σιατίλα είναι να τους ξεμασκαρέψουμε για να κινητοποιήσουμε την κοινή γνώμη, της χώρας διεθνώς. Αυτή είναι η επιλογή του Μορντεχάι Βαανούνου.

Η υπόθεση Βαανούνου δεν ξεσηκώσε κύματα σωβινιστικής υστερίας και μακαρθισμού όπως παλιότερα γνωρίσαμε για παράδειγμα όπως στην περίπτωση της δήθεν ανακάλυψης του δήθεν κατασκοπευτικού δικτύου που διεύθυναν οι Dand Turki και Udi Adir στα 1972. Η έκπληξη αντικαταστάθηκε γρήγορα από την γενική αδιαφορία. Αυτό αντικαταστάθηκε γρήγορα από την γενική αδιαφορία. Αυτό αντικαθρεφτίζει τις βαθιές αλλαγές που συντελούνται στην ισραηλιτική κοινωνία και το αδυνάτισμα της προπαγάνδας του προστατευτισμού και

των επιπτώσεων της.

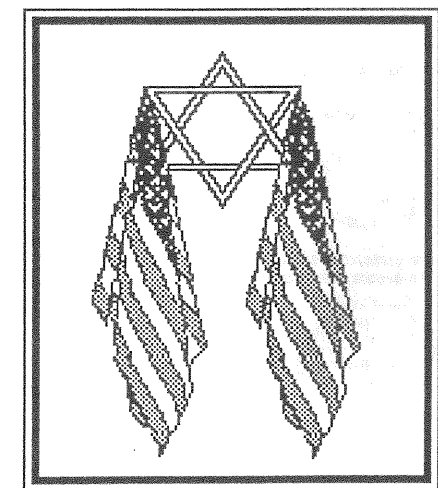
Όμως αν ο Μορντεχάι Βαανούνου θέλησε να ξυπνήσει την ισραηλιτική κοινωνία, ή τουλάχιστον ένα τμήμα της, σε σχέση με τους κινδύνους του ισραηλιτικού πυρηνικού εξοπλισμού, απότυχε. Αν ο Μορντεχάι Βαανούνου κέρδισε το Εναλλακτικό Νόμπελ Ειρήνης, το οφείλει στη διεθνή αλληλεγγύη κι όχι στο ανύπαρκτο αντιπυρηνικό κίνημα του Ισραήλ.

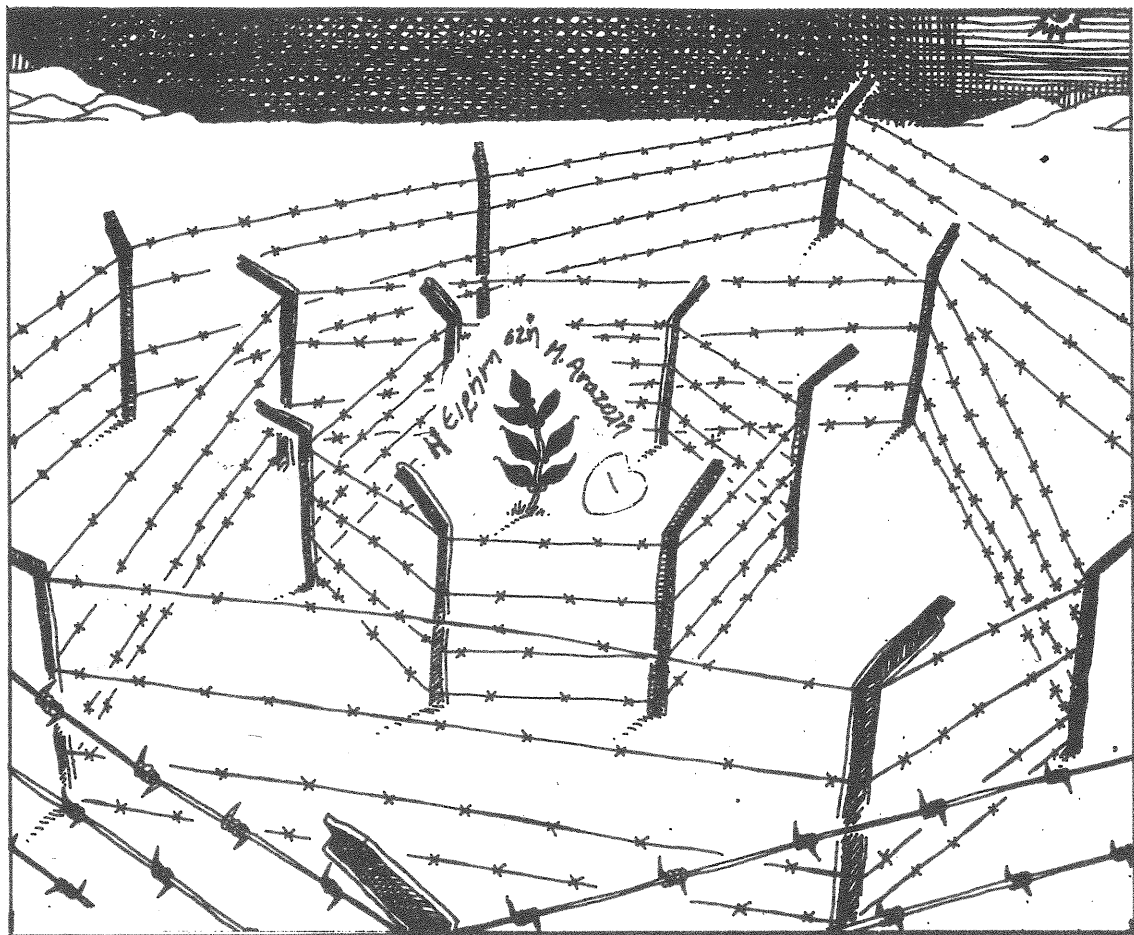
Βέβαια για πρώτη φορά στο Ισραήλ, εκατοντάδες άτομα, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων προσωπικοτήτων, κινητοποιήθηκαν και υποστήριξαν τον Βαανούνου του οποίου η απαγωγή από τη Ρώμη και οι συνθήκες κράτησης του αποτελούν σκάνδαλο. Η εκστρατεία που οργάνωσε η "Επιτροπή για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Βαανούνου", (για τερματισμό της ολοκληρωτικής απομόνωσης, για να του επιτραπεί να βλέπει την αρραβωνιαστικιά του), είχε μια σχετική απήχηση στα μέσα μαζικής επικοινωνίας και επέτρεψε στην άποψη του θύματος ν' ακουστεί, μετά την μονοπώληση της πληροφορίας που είχε επιβάλει το ισραηλιτικό κράτος περιφρονώντας κάθε δημοκρατικό δικαίωμα του κατηγορούμενου.

Αλλά αυτό για το οποίο ο Βαανούνου μπήκε στο κίνδυνο, και του στοίχισε 18 χρόνια φυλακή, η κατάδειξη δηλαδή του ισραηλιτικού πυρηνικού κινδύνου σ' αυτούς που θα αποτελέσουν τα πρώτα θύματα, μένει να γίνει. Πρόκειται για το μέλλον του ισραηλιτικού έθνους, μέλλον το οποίο δεν έχει θέση στις επιλογές των σιωνιστών ηγετών. ● m.w

1) Τίτλος πρωτοτύπου: «η κατάδική του Μορντεχάι Βαανούνου.»

2) Ο Michel Warschawski διευθύνει το δελτίο "News from Within" που είναι έκδοση του "Κέντρου Εναλλακτικής Πληροφόρησης" του Ισραήλ.

Το «κράτος του Ισραήλ», που ιδρύθηκε σε βάρος του Παλαιστινιακού λαού, δεν διστάζει να εφαρμόσει τις παλιές ναζιστικές μεθόδους εναντίον των Παλαιστινίων και μάλιστα να τις εκσυγχρονίζει...Η διεθνής συνείδηση συνεχίζει την περίεργη σιωπή της...

Οι προτάσεις Καχάνα
 «ακριβές αντίγραφο» των Ναζιστικών Νόμων
 Δημοσίευμα της Ισραηλινής εφημερίδας «Αλ - Χανασαμάρ» στις 21.3.1985.
 Άρθρο του Ισαάκ Σουρ

Ο Ισραηλινός βουλευτής κ. Μέιερ Καχάνα ετοίμασε ένα νομοσχέδιο για την εξόντωση των Αράβων που πολύ λίγες διαφορές έχει με τα Ναζιστικά νομοσχέδια "Νίρμπεργκαρ" που απόβλεπαν στην εξόντωση των Εβραίων.

Σ' αυτό το συμπέρασμα καταλήγει ο βουλευτής του Λικούντ - Χιρούτ κ. Μιχαήλ Εϊτάν στην αναφορά του προς την Εκπαιδευτική Επιτροπή της Ισραηλινής Βουλής της οποίας είναι και μέλος.

Σαν παράδειγμα αναφέρει ένα άρθρο του νομοσχεδίου του Καχάνα που έχει τίτλο: "Νόμος της Ισραηλινής ιθαγένειας και της ανταλλαγής πληθυσμών Αράβων και Εβραίων". Αυτό το Νομοσχέδιο θυμίζει "το Νόμο της ιθαγένειας του Γ' Ράιχ", που θεσμοθετήθηκε στις 15.9.1935 στη Ναζιστική Γερμανία.

Σε άλλο του άρθρο ο Καχάνα προτείνει να ψηφιστεί Νόμος που ν' απαγορεύει την ανάμιξη των Εβραίων με άλλους λαούς για να διατηρηθεί "η αγνότητα του Ισραηλινού λαού". Κι αυτός ο νόμος μας θυμίζει το νόμο "προστασίας του Γερμανικού αίματος και της Γερμανικής τιμής", που θεσμοθετήθηκε την ίδια ημερομηνία στη Χιτλερική Γερμανία.

Στην αναφορά του τονίζει: "Αν συγκρίνουμε τα νομοσχέδια - Νίρμπεργκαρ με τις προτάσεις Καχάνα είναι πολύ δύσκολο να βρούμε ουσιαστικές διαφορές από τους ναζιστικούς νόμους και στη μορφή, αλλά προπάντων στο περιεχόμενο.

Οι προτάσεις Καχάνα είναι αυθεντικά αντίγραφα παρόμοιων ναζιστικών νόμων και θάπρεπε ν' απασχολήσουν περισσότερο τους ψυχολόγους και λιγότερο τον ισραηλινό λαό.

Με τους προτεινόμενους από τον Καχάνα νόμους δίνεται το δικαίωμα και η πρόφαση να εφαρμοσθούν οι ίδιοι νόμοι κατά των Εβραίων που ζουν σ' άλλες χώρες, είτε στις ΗΠΑ είτε στη Σοβιετική Ένωση, στην Αγγλία και αλλού.

Παρακάτω παραθέτουμε τις προτάσεις Νόμων του Καχάνα και δίπλα τους, τους ναζιστικούς νόμους ώστε και ο πιο δύσπιστος αναγνώστης να πειστεί ότι οι προτάσεις αυτές είναι αντίγραφα των Ναζιστικών Νόμων.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΧΑΝΑ	ΝΟΜΟΙ ΤΩΝ ΝΑΖΙ
α) Να ιδρυθούν χωριστές πλαζ για τους Εβραίους και άλλες για τους άλλους που δεν είναι Εβραίοι. β) Αν κανένας μη Εβραίος συλληφθεί στις πλαζ των Εβραίων τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι 6 μήνες.	α) Χωριστά κολυμβητήρια και χώροι αναψυχής για τους Εβραίους και άλλα για τους μη Εβραίους. β) Χωριστοί χώροι φιλοξενίας (ξενοδοχεία κλπ) και θεραπείας για τους Εβραίους.
α) Όσοι δεν είναι Εβραίοι δεν έχουν πολιτικά δικαιώματα. Δεν επιτρέπεται η συμμετοχή τους στις πολιτικές εκδηλώσεις. Δεν διορίζονται δημόσιοι υπάλληλοι ούτε ψηφίζουν στις βουλευτικές εκλογές. β) Είναι υποχρεωμένοι να πληρώνουν φόρους και να εργάζονται υποχρεωτικά. Αν κανένας αρνείται, διώχνεται από τη χώρα ακόμα και με τη βία.	α) Οι Εβραίοι δε θεωρούνται πολίτες του Γ' Ράιχ. Δεν έχουν δικαίωμα ψήφου. Δεν επιτρέπεται ο διορισμός τους σε δημόσιες θέσεις (Νόμος ιθαγένειας 14.11.1935)
Απαγορεύεται σ' όσους δεν είναι Εβραίοι να κατοικήσουν στο νομό της Ιερουσαλήμ.	Τα συμβόλαια των ενοικιάσεων των σπιτιών από Εβραίους στις πόλεις Βερολίνο και Μόναχο δεν ανανεώνονται χωρίς την ειδική άδεια των αρχών. (Εντολή Υπουργού Εργασίας 8.2.1939)
Απαγορεύεται σ' άντρες και γυναίκες Εβραίους να παντρεύονται με μη Εβραίους είτε κατοικούν μέσα στο Ισραήλ είτε σ' άλλες χώρες κι αν γίνει τέτοιος γάμος θεωρείται άκυρος και όχι νόμιμος.	Ο γάμος ανάμεσα σ' Εβραίους και Γερμανούς πολίτες θεωρείται παράνομος και επομένως άκυρος και μέσα κι έξω από τη Γερμανία. (Πρώτη παράγραφος του Νόμου προστασίας "του Γερμανικού αίματος και της Γερμανικής τιμής" 15.3.1935)
Απαγορεύεται στους άντρες και γυναίκες Εβραίους ν' αναπτύξουν εξωσυζυγικές σχέσεις οποιουδήποτε είδους με τους μη Εβραίους. Κάθε παράβαση τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο χρόνια.	α) Απαγορεύονται οι εξωσυζυγικές σχέσεις ανάμεσα σ' Εβραίους και πολίτες με "Γερμανικό αίμα ή συγγενικό μ' αυτό". (8η παράγραφος του Νόμου "προστασίας του Γερμανικού αίματος και της Γερμανικής τιμής" β) Δεν επιτρέπεται στους Εβραίους ν' απασχολούν πολίτες με γερμανικό αίμα ή συγγενικό μ' αυτό στις υπηρεσίες του σπιτιού τους κάτω από ηλικία 45 χρόνων. (Τρίτη παράγραφος "προστασίας του γερμανικού αίματος και τιμής")
Πρέπει να είναι χωριστά τα σχολεία που φοιτούν οι Εβραίοι από εκείνα που φοιτούν οι μη Εβραίοι. Καμμία ανάμιξη δεν επιτρέπεται.	Απαγορεύεται στους Εβραϊκής καταγωγής μαθητές να φοιτούν στα γερμανικά σχολεία, αλλά μόνο σε εβραϊκά (εντολή Υπουργού Παιδείας ναζιστή 15.1.1948)
Απαγορεύεται η ύπαρξη και ίδρυση μικτών κατασκηνώσεων σχολείων ή ιδρυμάτων για τη νεολαία. Αλλά πρέπει να υπάρχουν άλλες για τους Εβραίους και άλλες για τους μη Εβραίους.	Απαγορεύεται στους φοιτητές και τις φοιτήτριες Εβραϊκής καταγωγής να επισκέπτονται τις κατοικίες και τα ιδρύματα που προορίζονται για τους "καθαρόαιμους Γερμανούς"

Τακηκοποίηση-Κουττουκοποίηση ή ένας υπεύθυνος διάλογος

Μάριος Τεμπριώτης

Η αφορμή γι' αυτό το κείμενο μας δίνεται από την πρόσφατη δημόσια τοποθέτηση των Χρ. Ανδρέου και Χρ. Κουττούκη στην "Επίκαιρη" σχετικά με την εσωκομματική διαμάχη στο Σ.Κ.ΕΔΕΚ.

Κατ' αρχή εκφράζουμε τη χαρά μας που επιτέλους υπάρχουν κι άλλοι που "κατανοούν" το ζήτημα της έλλειψης εσωκομματικής δημοκρατίας στην ΕΔΕΚ (έστω και με τον τρόπο τους) και ιδιαίτερα διότι ανάμεσα σ' αυτούς συμπεριλαμβάνονται ονόματα όπως: ο Χρ. Κουττούκης, ο Ντίνος Μιχαήλ, Γιώργος Σέρτης, Άρης Μαυροσκούφης, Σαββάκης Νικολαΐδης, Α. Χατζηανδρέου και άλλοι.

Κοινό χαρακτηριστικό των κειμένων του Χρ. Ανδρέου (Επίκαιρη 30 Απριλίου και 14 Μαΐου) όπως και του κειμένου του Χρ. Κουττούκη (14 Μαΐου) είναι η άγρια προσωπική επίθεση ενάντια στον Τάκη Χατζηδημητρίου και το υποτιθέμενο "ψυχολογικό του περίγραμμα". Μήπως πρέπει να υποθέσουμε ότι αν ο Τάκης Χατζηδημητρίου αντικατασταθεί από τον Χρ. Κουττούκη ή τον Ντίνο Μιχαήλ, οι δημοκρατικές διαδικασίες θα θριαμβεύσουν; Ή μήπως οι "κεντρικές επιτροπές του-αλέττας" (έκφραση του Χρ. Κουττούκη) θα εκλείψουν; Ή μήπως οι ομαδοποιήσεις θα σταματήσουν;

Είναι εμφανής η αδυναμία και των δύο αρθρογράφων (πέρα από την συνειδητή τους προσπάθεια να μην αναφερθούν σε παρόμοιες καταστάσεις του προσηφατού παρελθόντος, όπου μάλιστα ο Χρ. Κουττούκης δεν ήταν ανάμεσα στα θύματα αλλά ανάμεσα στους

θύτες) να συσχετίσουν την έλλειψη δημοκρατικών διαδικασιών με την ίδια την δομή του κόμματος αφ' ενός και με την προτεινόμενη πολιτική στρατηγική αφ' ετέρου. Η αδυναμία αυτή φαίνεται όχι μόνο από την αρθρογραφία των δύο αλλά και από την υπό του ηγέτου των ανανεωτικών εκδομένην εφημερίδα "Παρασκήνιο", η οποία περιορίζεται σε μια κουτομπολιστική ανοητολογία και ανεβάζει την Γατρογλυπτική σε νέα επίπεδα.

Ας δούμε όμως τι μας αποκαλύπτουν οι δύο κονδυλοφόροι των δημοκρατικών διαδικασιών:

"Στην προσπάθεια του αυτή (ο Τ. Χατζηδημητρίου: ΣΣ) ομαδοποιήθηκε με μια κατηγορία ανθρώπων που καλά καλά ούτε σαν μέλη του κόμματος δεν θα έπρεπε να γίνουν δεκτά. Αμόλησε λοιπόν, έμμισθους υποταχτικούς και γνωστούς σ' όλες τις ομάδες βάσης, διαδίδοντας πως μια

ομάδα Εδεκτών ήθελε να φάει τον Γιατρό και τον Τάκη! Γι' αυτό αν ήθελαν να σωθεί το κόμμα έπρεπε να έλθουν στο συνέδριο και να ψηφίσουν τον συνδυασμό που τους παράγγελλε".

Χρ. Κουττούκης

"Το Γ' Συνέδριο αναλώθηκε σχεδόν εξ ολοκλήρου στην ομαδοποίηση. Έτσι αντικαταστάτικα (ΣΣ Τ. Χατζηδημητρίου) στο Ε' Συνέδριο ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΘΗΚΕΣ και συνεχίζεις να είσαι ομαδοποιημένος, κοινώς έχεις κλίκα (clique)".

Χρ. Ανδρέου

Αυτές οι περιγραφές θα μπορούσαν κάλλιστα να αναφέρονται και στο τρίτο συνέδριο, όπου φυσικά εκτοπίστηκε η Αριστερή Αντιπολίτευση. Από το 1976 περίπου άρχισε να διαμορφώνεται μέσα στο κόμμα ένα ρεύμα το οποίο έθετε το ζήτημα των δημοκρατικών διαδικασιών και της αναγνώρισης των πολιτικών τάσεων σε συνδυασμό με την παρουσίαση ενός υπαλλαχτικού αριστερού προγράμματος.

Όλ' αυτά βέβαια έγιναν μέσα σ' ένα χρονικό διάστημα και η ολοκλήρωση τους βασικά συμπίπτει με την αποβολή μας το 1980. Αποβλήθηκαν τότε αγωνιστές όπως ο επαρχιακός γραμματέας Πάφου Τάκης Γεωργιάδης, ο Γιάννης Σιάγιας και Ηλίας Νικολαΐδης (μέλη της επαρχιακής Πάφου), ο επαρχιακός γραμματέας, βουλευτής Λεμεσού και μέλος της Κεντρικής Επιτροπής και του Πολιτικού Γρα-

φείου, Πατρίκιος Παύλου, ο Νίκος Κόκκινος, επαρχιακός οργανωτικός γραμματέας Λεμεσού, Κυριάκος Τελεβάντος, της επαρχιακής Αμμοχώστου και της Κεντρικής Επιτροπής και στη Λευκωσία οι ακόλουθοι, από τη Κεντρική Επιτροπή και από το Πολιτικό Γραφείο: Πανίκκος Χρυσάνθου, Ζήνωνας Σιερεπεκλής, Α. Δημητρίου, Έλλη Μόζορα, Μάριος Τεμπριώτης, Θέμος Δημητρίου, Κώστας Χαραλαμπίδης, Νίκος Σαρρής, Μόνικα Βασιλείου. Από την ΕΔΕΝ αποβλήθηκαν οι Ζήνωνας Ποφαΐδης, Άντρος Ανδρέου, Δώρος Μιχαήλ, Γιώργος Χατζηκακός και δεκάδες άλλοι μέλη του Κόμματος και της Νεολαίας. Αντιλαμβάνεστε ότι οι πιο κάτω αποτέλεσαν την ραχοκοκκαλιά του κόμματος στις κρίσιμες εποχές του πραξικοπήματος και της εισβολής και στήριξαν την εκρηχτική ανάπτυξη του κόμματος στα χρόνια που ακολούθησαν.

Μ' αυτά θέλουμε να πούμε ότι η παραδοχή του Χρ. Ανδρέου ότι η "ΕΔΕΚ τρώει σαν Κρόνος τα παιδιά της" είναι σωστή αλλά δεν είναι δυνατόν να επιρρίπτεται η αποκλειστική ευθύνη στον Τάκη Χατζηδημητρίου και μάλιστα κατ' αυτόν τον τρόπο.

Μέχρι και το '74 η ΕΔΕΚ είχε περισσότερο ένα κίνηματικό χαρακτήρα, χωρίς θεσμοθετημένους μηχανισμούς πράγμα που επέτρεπε και μια σχετική δημοκρατία. Με την ραγδαία προσέλευση χιλιάδων

μελών μετά το '74, παρουσάστηκε η ανάγκη μηχανισμού χωρίς αυτό να συνοδεύεται από κάποια αντίστοιχη αντίληψη για τη διαφύλαξη και εμπέδωση μιας δημοκρατικής λειτουργίας, ενώ η ταυτόχρονη έλλειψη αποκρυσταλλωμένης πολιτικής γραμμής (ή πολιτικών γραμμών) δημιούργησε το φαινόμενο της καλλιέργειας μιας νοοτροπίας "οπαδού" ανάμεσα στα μέλη με αποκορύφωμα την προσωπολατρική του σχέση με το Γιατρό, ίχνη της οποίας υπάρχουν και στα πιο πάνω αναφερθέντα κείμενα. Συνέπεια όλων αυτών η γραφειοκρατία και ο βο-ναπαρισμός μέσα στο κόμμα, ιδίως μετά το '80 οπότε απελευθερώ-

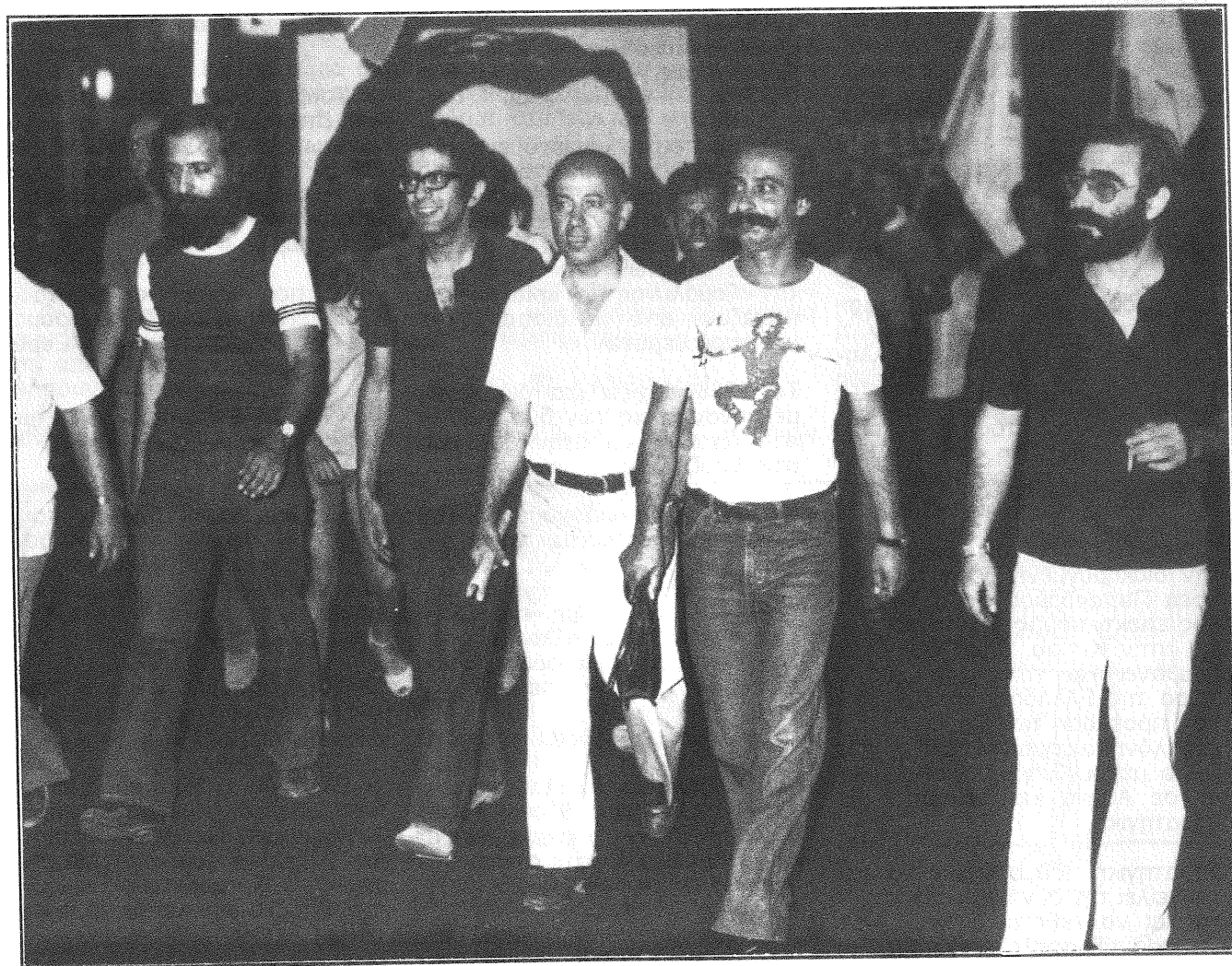
νεται, από την αριστερή του τάση και αφήνεται έρμαιο στον Παπανδρέϊκο καιροσκοπισμό και τον υποβόσκο-ντα επεκτατισμό του ελληνικού κρατισμού. Γεγονός που ταυτόχρονα αποκόπτει το κόμμα από την ιδία του την παράδοση. Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες μια οργανωτική δομή, η οποία να βασίζεται στη δημοκρατική και κυρίαρχη λειτουργία των πυρήνων της βάσης θα έθετε υπό αίρεση τον εμπειρισμό, τον καιροσκοπισμό και την έλλειψη ενόρασης. Να(!) γιατί οι πυρήνες και γενικά η οργανωμένη βάση από την ψηφοθηρία και το εκλογικό μάρκετινγκ. Να(!) γιατί τα μέλη της βάσης εγκα-

τέλειψαν τον εκλογικό αγώνα. Να(!) για τί η κακοδιαμονία του κόμματος δε οφείλεται στις ψυχώσεις του συμπαθούς Τάκη Χατζηδημητρίου.

Μέσα στις σημερινές συνθήκες όπως διαμορφώνονται από την εμπέδωση της αμερικανικής ειρήνης στη περιοχή μας και που στη Κύπρο συνοδεύεται από την άνοδο της δεξιάς, του εθνικισμού, του ρατσισμού της καθοδηγμένης ηττοπάθειας, της περιθωριοποίησης της εργατικής τάξης, της πτώσης της αριστεράς, τις εκφυλιστικές τάσεις που παρατηρούνται και στα δύο κόμματα της αριστεράς, αυτό που προέχει για όσους αγω-

νούν για την επικαιροποίηση της σοσιαλιστικής σκέψης, για τον ανασυρμό της από το παρασκήνιο και την επαφορά της στο προσκήνιο, είναι η σοβαρή και επιστημονική αντιμετώπιση των προβλημάτων. Για να μείνουμε στο ζήτημα που μας ενδιαφέρει θα πρέπει να προβληματιστούμε ψύχραιμα και σοβαρά για τη μορφή και την πολιτική ενός μοντέρνου εργατικού κόμματος ικανού να διαδραματίσει καταλυτικό ρόλο στην προβολή μιας σοσιαλιστικής εναλλακτικής πολιτικής πρότασης για τον τόπο μας. Μέσα σ' αυτή την προοπτική δεν χωρούν ούτε τα "παρασκηνακά" ούτε τα "τακηκοποιητικά".

μ.τ.

...λίγο πριν τις αποβολές του 3ου συνεδρίου.
Από αριστερά: Νίκος Κόκκινος, Θέμος Δημητρίου, Ζήνωνας Ποφαΐδης, Πατρίκιος Παύλου, Τάκης Γεωργιάδης, Μάριος Τεμπριώτης.

μια
αβάστακτη
ελαφρότητα

ΝΤΑΒΟΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

κώστας βενιζέλος

Η κρίση του Μάρτη 1987 κορυφώθηκε κύρια με την προσκόληση και εμ-μονή στις θέσεις που προανάφερα από την Ελληνική κυβέρνηση.

Ωστόσο, αμέσως μετά άρχισε η ανταλλαγή μακράς σειράς μηνυμάτων ανάμεσα στους δύο πρωθυπουργούς, Παπανδρέου και Οζάλ.

Παρόλο που το περιεχόμενο των μηνυμάτων επίσημα τουλάχιστο δεν έχει ανακοινωθεί, θα πρέπει να θεωρείται βέβαιο ότι στόχευαν στην αναβάθμιση των σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών και την εξομάλυνση των κρίσεων που πηγάζουν από τις διαφορές σε μια σειρά θεμάτων.

Το 1988 αρχίζει μια διαδικασία με συναντήσεις των δύο ηγετών στο Νταβός και στην συνέχεια στις Βρυξέλλες.

Νέα δεδομένα υπάρχουν, μια νέα κατάσταση πραγμάτων γεννιέται.

Συμφωνήθηκε ο "μη πόλεμος", ενώ εντοπίζονται αλλαγές ορολογίας. Γίνεται αναφορά σε αποστρατιχοποίηση αντί σε κατοχή.

Ένα ερώτημα τίθεται μπροστά μας: Εγκατέλειψε ο Α. Παπανδρέου τις διακηρυγμένες θέσεις του ή ο Τ. Οζάλ έχει υποσχεθεί θετικά και ουσιαστικά βήματα στο κυπριακό;

Πάντως η μετέπειτα δηλώσεις του Τούρκου πρωθυπουργού δεν πείθουν για το δεύτερο.

* Υπήρξε προκλητικός στο θέμα των αγνοουμένων.

* Όχι πολύ αργότερα από τις συναντήσεις μίλησε για δύο ισότιμα κράτη στην Κύπρο...

Είναι εμφανές ότι η Τουρκία δεν έδειξε στοιχεία καλής θέλησης που να δικαιολογούν αναβάθμιση των σχέσεων μαζί της.

Η Τουρκία στοχεύει να προβληθεί στην Ευρώπη με ένα άλλο προσώπιο. Αυτό της "καλής γειτονίας", που δεν της το επέτρεπε η κατοχή στην Κύπρο και η κατάργηση της Δημοκρατίας στην χώρα.

Αυτό που επιτακτικά ζητά ο Οζάλ είναι να ανοίξει ο δρόμος για την Τουρκία προς την Ευρώπη του 1992.

Το Νταβός και οι Βρυξέλλες μήπως εν μέρει έχουν δώσει το άλλοθι;

Η Ευρώπη και η διεθνής κοινή γνώμη θα στρέψουν την προσοχή τους προς τις Ελληνοτουρκικές σχέσεις και το κυπριακό θα μπει στο ράφι, ενώ θα αναμένονται εξελίξεις σ' αυτές.

Ο Τουργκούτ Οζάλ θα επισκεφτεί κατά πάσα πιθανότητα την Αθήνα στις 13 του Ιούνη.

Η Ελληνική κυβέρνηση, έχει δηλώσει επανειλημμένα το τελευταίο καιρό, ότι έχει προειδοποιήσει τον Οζάλ (η επίσκεψη Μαχαιρίτσα στην Αγκυρά) πως χωρίς θετικά βήματα στο κυπριακό, η επίσκεψη θα ματαιωθεί.

Αναμένουμε...

Ωστόσο αποχώρηση ενός μικρού αριθμού Τούρκων στρατιωτών σίγουρα δεν λύνει το κυπριακό. Το μόνο που θα γίνει είναι ότι θα δωθεί ένα πιστοποιητικό καλής θέλησης για την Τουρκία.

Πάντως εάν υπάρξει αδιέξοδο αυτό δεν επηρεάζει την Τουρκία αλλά μάλλον την Ελλάδα. Περισσότερο δε αν οι Τούρκοι αποσύρουν ένα αριθμό στρατευμάτων από την Κύπρο.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η διεθνής κατάσταση αναμφίβολα επηρεάζει και τα περιφερειακά προβλήματα.

Την περίοδο αυτή που διανύουμε, έχουμε μια σειρά σημαντικών εξελίξεων.

- Ρήγκαν και Γκορμπατσώφ συναντιούνται και συμφωνούν για την κατάργηση των πυρηνικών μέσου και μικρού βεληνεκούς.

- Οι Σαντινίστας συζητούν με τους Κόντρας.

- Στην Αγκόλα ξεκίνησε μια διαδικασία συνομιλιών ενώ αναμένεται και η αποχώρηση των Κουβανικών στρατευμάτων.

Όποιος εντάσει το Νταβός και τις Βρυξέλλες στο ίδιο "πνεύμα" με τα πιο πάνω, είναι εκτός πραγματικότητας.

- Οι σοβιετικοί παρακάθησαν σε συνομιλίες με εμφανή την πρόθεση από μέρους τους να αποχωρήσουν από το Αφγανιστάν.

- Η κυβέρνηση της Αγκόλας ξεκίνησε μια διαδικασία συνομιλιών

με την ταυτόχρονη δήλωση του Κάστρο που υποστήριζε την αποχώρηση των στρατευμάτων της χώρας του από την Αγκόλα...

Στη περίπτωση όμως της Τουρκίας δεν έχουμε αντιληφθεί στοιχεία καλής θέλησης από μέρους της.

Η ΤΟΥΡΚΙΑ

Η Τουρκία βυθισμένη στην απομόνωση που την οδηγεί η δικτατορία και οι μέθοδοι της, αναζητά σανίδα σωτηρίας που θα την σπρώξει στην πολυπόθητη... Ευρώπη.

Η κινητικότητα στο Νταβός και στις Βρυξέλλες δεν φαίνεται να τους βρίσκει όλους σύμφωνους στην Τουρκία.

Οι στρατιωτικοί δεν είδαν με καλό μάτι τη "στροφή" Οζάλ.

Ο Τουρκοκύπριος ηγέτης Ραούφ Ντεκτάς φαίνεται ότι διαφωνεί και οι ενέργειες με τα διαβατήρια και τις βίζες ήταν μάλλον αντίδραση στο "πνεύμα Νταβός".

Επίσης μια σειρά Τούρκων αρθρογράφων στις μεγαλύτερες εφημερίδες τηρούν σκληρή στάση, ενώ υπογραμμίζουν όλοι την αναγκαιότητα "προστασίας" της "ΤΔΒΚ" και πως η Τουρκία θα πρέπει να ξεκινήσει εκστρατεία αναγνώρισης της.

ΕΜΕΙΣ ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ;

Η αναβάθμιση των σχέσεων

Ελλάδας - Τουρκίας υποσκάπτει αναμφίβολα τον αντικατοχικό αγώνα μας.

Η εντατικοποίηση όλων των δυνάμεων στον αντικατοχικό αγώνα με ανυποχώρητους στόχους για μια λύση χωρίς κατοχικά στρατεύματα με καταχώρηση της επιστροφής των προσφύγων και των τριών βασικών ελευθεριών (εγκατάστασης, διακίνησης και περιουσίας) δεν μπορεί παρά να ωθήσει την Ελλάδα, ώστε να προσαρμοστεί σ' αυτή την πορεία.

Αυτός είναι και ο ρόλος που πρέπει να διαδραματίσουν όλες οι αγωνιστικές δυνάμεις του τόπου.

Η Ελλάδα, από το 1981 και μετά αποτέλεσε το κύριο στήριγμα του αγώνα μας.

Με βάση τη στάση της, οικοδομήθηκε μια στρατηγική που επανατοποθετούσε το κυπριακό στις σωστές του διαστάσεις. Αποτέλούσε η Ελλάδα το υπόστρωμα της στατηγικής και τακτικής μας.

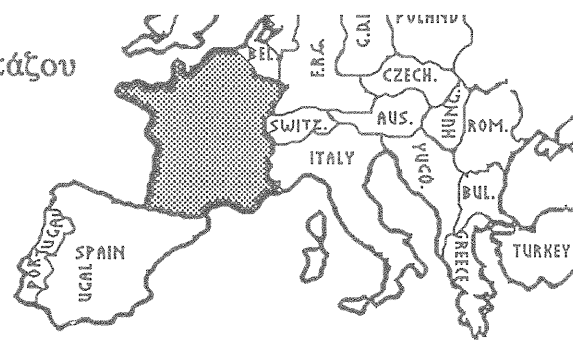
Γι' αυτό με την δική μας κινητικότητα, με δυναμισμό και σταθερότητα στις θέσεις μας, η Ελλάδα δεν μπορεί να αντιπαχθεί αλλά θα συμπαραταχθεί.

Άλλωστε το Νταβός δεν μας τοποθετεί μπροστά σε τετελεσμένα γεγονότα, μονάχα σε τετελεσμένα γεγονότα διαδικασίας μπορεί να μας έχει φέρει. ●
κ.β.

(από τον Φιλελεύθερο)

η υποψηφιότητα του Pierre Juquin και η εναλλακτική αριστερά

Ο δεύτερος γύρος των προεδρικών εκλογών στην Γαλλία τελείωσε δίχως εκπλήξεις. Ο F. Mitteran κέρδισε τις εκλογές με πάνω από 54% των ψήφων.

Αντίθετα, η έκπληξη στον πρώτο γύρο των εκλογών, ήταν διπλή.

Το κόμμα της άκρας δεξιάς του J. M. Le Pen (Front National) πήρε πάνω από 14%. Ο τελευταίος, λίγες βδομάδες πριν τις εκλογές, ανακοίνωσε ότι θεωρούσε τα στρατόπεδα συγκεντρώσεως της Γερμανίας και την εξόντωση των Εβραίων κατά την διάρκεια του φασισμού σαν μια "λεπτομέρεια" της ιστορίας. Αυτή η δήλωση, επέτρεψε τόσο στην αριστερά όσο και στην παραδοσιακή δεξιά να εξαπολύσουν μια σχεδόν συντονισμένη επίθεση ενάντια στον ηγέτη της άκρας δεξιάς με στόχο να τον απομονώσουν εκλογικά. Η αποτυχία τους ήταν οικτρή.

Από την άλλη, η επαναστατική αριστερά κατάφερε να κερδίσει γύρω στο 5% (σημ. 1) των ψήφων, και να διπλασιάσει έτσι τα προηγούμενα της εκλογικά αποτελέσματα. Ωστόσο η έκπληξη δεν ήταν τόσο εκλογική αλλά οφείλεται στην σύνθεση των δυνάμεων που συνέβαλαν σ' αυτή την σχετική αύξηση. Γύρω από την υποψηφιότητα του Pierre Juquin, πρώην μέλους της κεντρικής επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος της Γαλλίας, συγκεντρώθηκαν αγωνιστές διαφορετικών πολιτικών προελεύσεων. Ποιός θα 'λεγε πριν 2 ή 3 χρόνια ότι ο Pierre Juquin κι ο Alain Krivine, ο πρώτος ηγετικό μέλος του Φιλοσοβιετικού και Ρεφορμιστικού Κομμουνιστικού Κόμματος της Γαλλίας, ο δεύτερος σύμβολο της γαλλικής επαναστατικής αριστεράς και ένθερμος υποστηρικτής των αντιγραφειοκρατικών κινημάτων στις λεγόμενες ανατολικές χώρες, θα αγωνίζονταν στα πλαίσια του ίδιου κινήματος, θα έπερναν μέρος στις ίδιες εκδηλώσεις και θα διεκδικούσαν τα ίδια αιτήματα.

Τι είναι αυτό το κίνημα και γιατί αγωνίζεται; Ποιές είναι οι νέες πολιτικές συγκυρίες που οδήγησαν στην δημιουργία του; Ποιές είναι οι πολιτικές του προοπτικές;

Η προεκλογική εκστρατεία του κινήμα-

τος γύρω απ' την υποψηφιότητα του Pierre Juquin ξετυλίχθηκε γύρω από μια σειρά οικονομικά και δημοκρατικά αιτήματα των οποίων ο κεντρικός στόχος ήταν να αντισταθούν την πολιτική της παραδοσιακής και της άκρας δεξιάς που επιδιώκει την όλο και βαθύτερη διαίρεση του εργατικού κινήματος σε Γάλλους και ξένους εργάτες στην Γαλλία την λογική των κοινών ταξικών συμφερόντων των εργαζομένων. Αίτημα, που το διαχωρίζουν ταυτόχρονα απ' την πολιτική του σοσιαλιστικού και του κομμουνιστικού κόμματος που με την λογική του λεγόμενου οικονομικού "εκσυγχρονισμού", θέτει τα "εθνικά συμφέροντα" πάνω και ενάντια στα ταξικά.

Το αίτημα των 35 ωρών εργασίας π.χ. δίχως μείωση του μισθού, εγράφεται μέσα στα πλαίσια μιας διεθνικής ταξικής, ευρωπαϊκής πολιτικής. Είναι φανερό "ότι ο στόχος της λιτότητας και του τεχνολογικού και οικονομικού "εκσυγχρονισμού" όπως εκφράζεται και υλοποιείται απ' την γαλλική Σοσιαδημοκρατία ή απ' τους Γερμανούς Χριστιανοδημοκράτες, σε συντομία απ' την παραδοσιακή δεξιά και αριστερά, σ' όλες τις σημαντικές χώρες της δυτικής Ευρώπης μόνο στην συνολική αύξηση της ανεργίας και στην πτώση του βιοτικού επιπέδου μπορεί να οδηγήσει, φαινόμενα που ήδη πήραν ανησυχητικές διαστάσεις. Το κίνημα γύρω απ' τον P. Juquin, υποστηρίζει ότι κανένας "φυσικός" νόμος καιιά "φυσική" αναγκαιότητα δεν οδηγεί στην ανεργία (γύρω στο 10% του ενεργού πληθυσμού στις ανεπτυγμένες βιομηχανικές χώρες) σ' αυτή την άλογη σπατάλη ανθρώπινου δυναμικού την στιγμή μάλιστα που "ένα σημαντικό μέρος του ευρωπαϊκού πληθυσμού και της ανθρωπότητας γενικότερα, δεν έχει καλύψει τις πιο στοιχειώδεις του ανάγκες. Βέβαια η σπατάλη αυτή παρόλο που είναι παράλογη δεν είναι ακατανόητη. Πιο συγκεκριμένα εγράφεται στα πλαίσια μια πολύ χαρακτηριστικής "λογικής" που είναι αυτή του καπιταλιστικού κέρδους: Έτσι ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός συμπίπτει στην δυτική Ευρώπη με το φαινόμενο της "νέας φτώχειας" και την εντατικοποίηση της εργασίας ή εμπορευματοικής υπερπαραγωγής με την αύξηση των ανικανοποίητων κοινωνικών στοιχειωδών αναγκών συμπίπτει η οικονομική επιτυχία μιας χώρας με την οικονομική αποτυχία των

γειτονικών της χωρών.

Η δεξιά ανάγει τον νόμο του κέρδους σε νόμο φυσικό, κάτι σαν τον νόμο της βαρύτητας του Νεύτωνα, και η παραδοσιακή αριστερά αρκείται να τον καταδικάζει όπως οι θρησκευόμενοι το προπατορικό αμάρτημα, ενώ του υποτάσσεται στην καθημερινή του πράξη. Το φαινόμενο της ανάπτυξης της φασιστικής δεξιάς και του ρατσισμού είναι το προϊόν της οικονομικής κρίσης και το υπό-προϊόν της λεγόμενης "ρεαλιστικής" διαχείρισης της απ' τη γαλλική παραδοσιακή αριστερά. Αυτή η διαχείριση κάθε άλλο παρά εμπόδισε την ανάπτυξη της ανεργίας και της φτώχειας, φαινόμενα που ενόησαν την ανησυχητική εκλογική πρόοδο της άκρας δεξιάς, η οποία αντλεί την δύναμη της απ' τα λεγόμενα "αποβλημένα" κοινωνικά στρώματα. Η πάλη ενάντια στον φασισμό στη Γαλλία είναι ταυτόχρονα πάλι ενάντια στην "αποβολή" δηλαδή ενάντια στην περιθωριοποίηση "ενός σημαντικού μέρους του πληθυσμού".

Τα αιτήματα του κινήματος γύρω απ'

τον Juquin, όπως οι "35 ώρες εργασίας" δίχως μείωση του μισθού, 6,000 χιλιάδες φράγκα σαν κατώτερο επίπεδο μισθού, το δικαίωμα ψήφου στους μετανάστες, ο άμεσος πυρηνικός αφοπλισμός, η σταδιακή κατάργηση των πυρηνικών εργοστασίων και ο προσανατολισμός προς εναλλακτικές πηγές ενέργειας, η υποστήριξη δίχως όρους των αντιαποικιακών κινήσεων (που με τα γεγονότα στη Νέα Καληδονία αποκτούν μια ιδιαίτερη σημασία), η ισότητα των δύο φύλων, τα οικολογικά αιτήματα, θα μπορούσαν πριν 20 χρόνια να θεωρηθούν σαν αρκετά μετριοπαθή. Ωστόσο μέσα στις σημερινές συνθήκες έχουν ένα τελείως διαφορετικό χαρακτήρα.

Πρώτα απ' όλα η πρακτική τους σπουδαιότητα είναι τετάσια γιατί μόνο η ικανοποίηση τέτοιων αιτημάτων αποτελούν πραγματική εγγύηση ενάντια στην άνοδο της άκρας δεξιάς και στους κινδύνους που αυτή εμπερικλείει.

Δεύτερο, γιατί με τα αιτήματα αυτά προτείνεται μια εναλλακτική πολιτική σε σχέση μ' αυτή της παραδοσιακής αριστεράς και της μετριοπαθούς δεξιάς. Στην θέση της καπιταλιστικής εθνικής διαχείρισης της κρίσης -ανεξάρτητα απ' την σοσιαλδημοκρατική ή δεξιά της απόχρωσης- αντιτάσσεται μια διεθνιστική σοσιαλιστική "διαχείριση" και προσφέρεται έτσι μια άμεση δημιουργική διέξοδος σ' όλα τα στρώματα που στην απομόνωση τους αποδεικνύονται όλο και περισσότερο ευάλωτα στην δημιουργική προπαγάνδα της άκρας δεξιάς.

Τρίτο, τα αιτήματα αυτά συμβολίζουν την επιθυμία και την θέληση ρήξης με το νόμο του κέρδους γιατί κάτω α' τις σημερινές συνθήκες προϋποθέτουν την επαναστατηριοποίηση του εργατικού κινήματος και ταυτόχρονα την επανασυνειδητοποίηση των ιστορικών του καθήκοντων.

Το κίνημα αυτό υποστηρίζουν μερικές οργανώσεις της "αριστεράς της αριστεράς". Πρόκειται για τους λεγόμενους "ανανεωτές" (Renouveateurs) που προέρχονται απ' το κομμουνιστικό κόμμα όπως εξάλλου ο ίδιος ο P. Juquin, για τον Επαναστατικό Κομμουνιστικό Σύνδεσμο (L.C.R.) που είναι μια οργάνωση της επαναστατικής αριστεράς, για μικρότερες οργανώσεις ή ομάδες όπως το Ενωμένο Σοσιαλιστικό Κόμμα (P.S.U.), την Ομοσπονδία της Εναλλακτικής Αριστεράς (F.G.A.), για προσωπικότητες του οικολογικού, του φεμινιστικού, και του φοιτητικού κινήματος. Το κίνημα συγκεντρώνει μερικές χιλιάδες ενεργούς αγωνιστές. Κατά την διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας, παράλληλα με την αυτόνομη ύπαρξη και λειτουργία των οργανώσεων και των ομάδων που ανέφερα, λειτούργησαν πολλά απ' τα μέλη των οργανωτικών αυτών δομών καθώς και πολλοί άλλοι ανεξάρτητοι ή "ανέντακτοι" αγωνιστές στα πλαίσια των κοινών επιτροπών γειτονιάς, εργοστασίου, πανεπιστημίου που δημιουργήθηκαν με την ευκαιρία αυτή. Οι "επιτροπές-Juquin" θα συνεχίσουν την πολιτική τους δραστηριότητα πάνω σε μόνιμη βάση. Υπήρξαν κατά την διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας γύρω στις 600 επιτροπές.

Το δεύτερο ερώτημα αφορά τις συγκυρίες που χθές ακόμα εμπόδιζαν ενώ σήμερα επέτρεψαν ή καλύτερα οδήγησαν σ' αυτή την εμπειρία ενότητας και κοινής δράσης των ετερογενών αυτών πολιτικών παραδόσεων. Οι βασικοί λόγοι είναι οι εξής:

Η διεθνής συγκυρία: Η Περεστρόικα δεν έμεινε δίχως ιδεολογικές επιπτώσεις στην δυτική Ευρώπη. Ο Μπουχάριν ηγέτης της δεξιάς και Ρακόβσκι ηγέτης της αριστεράς αντιπολίτευσης ενάντια στο Στάλιν έχουν επιτέλους αποκατασταθεί. Ο τελευταίος, υπήρξε ο πιο στενός συνεργάτης και προσωπικός φίλος του Τρότσκι. Η ίδια η σοβιετική ηγεσία καταδικάζει σήμερα την γραφειοκρατικοποίηση, την έλλειψη δημοκρατίας, την αυθαρεσία, με λίγα λόγια την γραφειοκρατική κατάχρηση της εξουσίας στην ίδια της την χώρα.

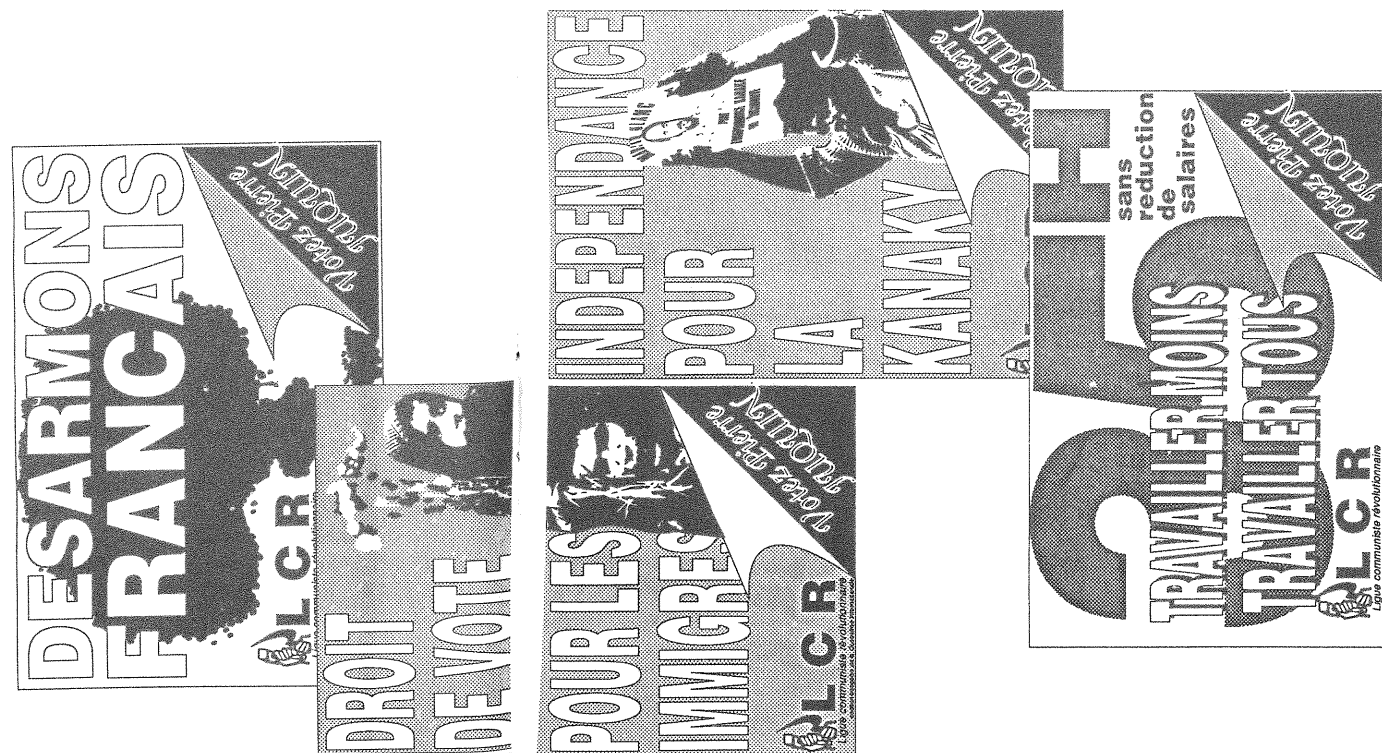
Τα σταλινικά εγκλήματα αναγνωρίζονται σήμερα σαν τέτοια στην ίδια τους την πατρίδα. Βέβαια, η γραφειοκρατική παραμόρφωση του πρώτου εργατικού κράτους δεν εξαλείφθηκε ούτε πρόκειται να εξαλειφθεί "από τα πάνω" δίχως ένα ισχυρό εργατικό κίνημα. Ωστόσο αποδεικνύεται σήμερα ότι ο σοσιαλισμός δεν είναι εξ' ορισμού το αντίθετο της δημοκρατίας, ότι οι αντιγραφειοκρατικές εξεγέρσεις δεν είναι συνώνυμο της καπιταλιστικής παλινωρθωσης, ότι ο αντισταλινισμός δεν είναι το "ανάποδο" του μαρξισμού.

Ύστερα οι Πολωνοί εργάτες, "καθολικοί" στην πλειοψηφία τους δεν αγωνίστηκαν και δεν αγωνίζονται για τα ίδια αιτήματα που άλλοτε (και τώρα) υποστήριζαν (υποστηρίζουν) οι πιο "ορθόδοξοι" μαρξιστές; Η "θεολογία της απελευθέρωσης" και η "εκκλησία των φτωχών" στην Λατινική Αμερική δεν παλεύει χέρι με χέρι για τους "ιδιους" στόχους με κινήματα μαρξιστικών παραδόσεων;

Ο πλουραλισμός επιτέλους είναι στην ημερήσια διάταξη και φαινόμενο των καιρών.

Η εμπειρία της σοσιαλδημοκρατικής διαχείρισης της κρίσης: Η ελπίδα αντικαπιταλιστικής διαχείρισης της κρίσης απ' την κυβέρνηση του Σοσιαλιστικού και του Κομμουνιστικού Κόμματος που γεννήθηκε με την νίκη της αριστεράς το 1981, σύντομα μετατράπηκε σε απογοήτευση. Η πολιτική των κομμάτων αυτών, αντίθετα με τις προεκλογικές τους διακηρύξεις, ήταν αυτή της λιτότητας και του "ρεαλισμού", πολιτική που η κυβέρνηση του Chirac συνέχισε και εμβάθυνε με τη νίκη της δεξιάς στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές.

Παράλληλα ο εκλογικός καταποντισμός του ΚΚΓ τα τελευταία χρόνια (μόνο 7% στις πρόσφατες προεδρικές εκλο-

γές) συνέτεινε στην διάλυση των μύθων που το κόμμα αυτό καλλιεργούσε αδιάκοπα. Πως είναι δυνατό το μοναδικό κόμμα της εργατικής τάξης να παίρνει μόνο 7% των ψήφων ενώ η τάξη που υποτίθεται ότι εκπροσωπεί αποτελεί την τεράστια πλειοψηφία του γαλλικού πληθυσμού; Πως είναι δυνατό η μόνη ορθή πολιτική που υποτίθεται ότι είναι αυτή της ηγεσίας του ΚΚ να οδηγεί στην αποσυνδικοποίηση της εργατικής τάξης; Πως εξηγείται το γεγονός ότι η άνοδος της άκρας δεξιάς και του ρατσισμού είναι ακριβώς πιο έντονη εκεί όπου το ΚΚ διέθετε, πριν λίγα χρόνια ακόμα, τις πιο σημαντικές του δυνάμεις; Πολλοί απ' τους αγωνιστές και τους πρώην αγωνιστές του Κομμουνιστικού Κόμματος απάντησαν σωστά στα ερωτήματα αυτά και προσανατολίζονται ή προσανατολίστηκαν ήδη προς την δημιουργία ενός νέου ανεξάρτητου πολιτικού πόλου.

Η κρίση επιτέλους αναγνωρίζεται από πληθός ειδικών και μη ειδικών (κι όχι μόνο μαρξιστών) σαν βαθιά, μακρόχρονη και διαρθρωτική.

Η οικονομία της αγοράς γνωρίζει γύρω στις 25 κυκλικές κρίσεις μικράς διάρκειας και τέσσερις διαρθρωτικές μακράς διάρκειας. Πρόκειται για τις κρίσεις του δευτέρου και τετάρτου τετάρτου του 19ου αιώνα καθώς και της κρίσης του μεσοπολέμου. Η σημερινή διαρθρωτική κρίση που άρχισε στις αρχές τις δεκαετίας του '70 είναι η τέταρτη αυτής της φύσης. Η έξοδος από την δεύτερη έγινε δυνατή με τον αποικισμό και την γεωγραφική εξάπλωση του καπιταλισμού ή με άλλα λόγια με τον "κλασσικό ιμπεριαλισμό". Η έξοδος απ' την τρίτη έγινε δυνατή με τον φασισμό στην Ευρώπη και τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Η ανθρωπότητα πληρώνει σήμερα ακόμα τη τιμή τόσο της δεύτερης όσο και της τρίτης διαρθρωτικής κρίσης. Αυτοί που θεωρούν ότι γεγονότα τέτοιας φύσης ή παρόμοιες τραγωδίες ανείκουν στο παρελθόν, ή ότι έχασαν κάθε επικαιρότητα δεν έχουν καταλάβει τίποτα απολύτως απ' την ιστορία των τελευταίων εκατών χρόνων. Η έκφραση τη Ρόζας Λούξεμπουργκ "Σοσιαλισμός ή βαρβαρότητα" δεν ήταν ποτέ τόσο επίκαιρη όσο σήμερα.

Η εμπειρία των εργατικών και των φοιτητικών αγώνων του περασμένου χειμώνα. Οι αγώνες αυτοί έχουν δείξει ότι τα μαζικά κινήματα μπορούν να λειτουργήσουν τόσο δημοκρατικά όσο και αποτελεσματικά ότι δηλαδή η δημοκρατία δεν είναι τό αντίθετο της αποτελεσματικότητας αλλά προϋπόθεση της.

Η ενότητα του κινήματος προϋποθέτει την λειτουργία του πάνω σε δημοκρατικές βάσεις. Με αυτή την έννοια η "χρονοβόρος" δημοκρατία δεν είναι

πολυτέλεια αλλά σημαντικό συστατικό στοιχείο κάθε φιλόδοξου αμφισβητιστικού κινήματος. Οι σιδηροδρομικοί κέρδισαν πέρσι μέρος των αιτημάτων τους. Οι φοιτητές κέρδισαν όχι μόνο αυτά που ζητούσαν αλλά ακόμη πολλά που δεν ζητούσαν. Την παγώση π.χ. της μεταρρύθμισης του "κωδικά" που αφορά την απόκτηση της γαλλικής υπηκοότητας απ' τους ξένους που γεννήθηκαν στη Γαλλία.

Με τα κινήματα αυτά στην Γαλλία αλλά και με άλλα κινήματα σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, κυρίως το Κίνημα Ειρήνης και το Κόμμα των Πράσινων στη Δυτική Γερμανία γίνεται φανερό ότι στην πολιτική σκηνή υπάρχει κάτι που θα μπορούσαμε να ονομάσουμε "πολιτικό κενό". Υπάρχει μια πολιτική έλλειψη που φαίνεται ότι η εναλλακτική αριστερά μπορεί να καλύψει.

Ποιές είναι λοιπόν οι προοπτικές της εναλλακτικής αριστεράς;

Τα αποτελέσματα της προεκλογικής εκστρατείας του P. Juquin δεν είναι απόλυτα ικανοποιητικά. Βέβαια, το κίνημα μόλις που γεννήθηκε. Ωστόσο πολλοί αγωνιστές από τις οργανώσεις του κινήματος, θεωρούν ότι ο P. Juquin προσανατολίστηκε περισσότερο από όσο έπρεπε προς το οικολογικό και το

αντραπευστικό κίνημα, παραμελώντας κάπως το εργατικό. Τόσο οι "Ανανεωτές" όσο και ο "Κομμουνιστικός Σύνδεσμος" θεωρούν ότι το κέντρο βάρους της εκστρατείας, θα έπρεπε να καθοριστεί λαμβάνοντας υπ' όψη κυρίως την σύνθεση και τα ερωτήματα των αγωνιστών του ΚΚΓ. Οι άμεσοι πολιτικοί προσανατολισμοί και το κέντρο βάρους της πολιτικής του κινήματος θα ξεκαθαρίσουν στους μήνες που έρχονται. Η πρώτη επιτυχία ή αποτυχία του κινήματος θα εξαρτηθεί απ' την ικανότητα του να προσφέρει πολιτική διέξοδο στις φυγόκεντρες δυνάμεις που αναπτύσσονται στο ΚΚΓ.

Οι πολιτικές προοπτικές του κινήματος εξαρτούνται επίσης απ' τις οργανωτικές δομές που θα υιοθετήσει οι οποίες πρέπει να συνδιάζουν την δημοκρατική λειτουργία και την αποτελεσματικότητα. Ο P. Juquin προσανατολίζεται προς μια μακρόχρονη "ομοσπονδιακή" λειτουργία. Άλλοι αγωνιστές προσανατολίζονται προς την δημιουργία ενός νέου κόμματος πάνω στην βάση ενός εκτενούς πολιτικού προγράμματος το οποίο πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο μεθοδικής επεξεργασίας στους μήνες που έρχονται. Σε κάθε περίπτωση, προς το παρόν το κίνημα θα συνεχίσει να λειτουργεί με βάση την αρχή της ομοσπονδίας γιατί η δημιουργία ενός κοινού κόμματος προϋποθέτει την ομοφωνία

πάνω σε τουλάχιστον τρία θεωρητικά ζητήματα με πρακτικές επιπτώσεις.

Πρόκειται πρώτο για την στάση του κινήματος απέναντι στην παραδοσιακή αριστερά. Ο P. Juquin στο πρόσφατο βιβλίο του γράφει ότι η Γαλλία χρειάζεται μια αριστερά που να προσανατολίζεται πραγματικά προς την κατάργηση του καπιταλισμού. Μια πλειοψηφική αριστερά. Μια κυβέρνηση που να αντιστοιχεί σ' αυτή την πλειοψηφία. (σημ.2)

Αυτή η διαπίστωση δεν είναι λανθασμένη αλλά δεν αρκεί. Η παραδοσιακή αριστερά και η κυβέρνηση της μιλούσαν για "αλλαγή" και για "ρήξη" (τουλάχιστον ως το '82) ωστόσο στην πράξη εφαρμόσαν την πολιτική του "ρεαλισμού" και της λιτότητας. Μια αριστερή κυβέρνηση δεν αρκεί. Μια αριστερά που "προσανατολίζεται" πραγματικά προς την κατάργηση του καπιταλισμού προϋποθέτει "ένα ισχυρό εργατικό κίνημα και μια βαθιά αναδιαρθρωσή των δυνάμεων της παραδοσιακής και της εναλλακτικής αριστεράς προς όφελος της τελευταίας.

Όσον αφορά το ζήτημα του κράτους, οι απόψεις του Juquin δεν είναι απόλυτα καθαρές. Θεωρεί ότι η περίοδος μετάβασης προς τον σοσιαλισμό θα είναι μια "μακριά περίοδος" αντίθεσης ανάμεσα σ' ένα κράτος (δημοκρατικό)

και την ανάπτυξη της άμεσης δημοκρατίας. Υπάρχουν πολλά ιστορικά παραδείγματα δυαδικής εξουσίας όπου τελικά επιβλήθηκε η αντιπροσωπευτική δημοκρατία. Στην Πορτογαλία το 1975 π.χ. Στην χώρα αυτή, αυτό που οι άρχουσες τάξεις δεν μπόρεσαν να "χωνέψουν" δεν είναι τόσο την εθνικοποίηση του 60% της οικονομίας αλλά πολύ περισσότερο τα εργατικά συμβούλια, τις επιτροπές γειτονιάς και τις επιτροπές των στρατιωτών. Ένα σοσιαλιστικό καθεστώς μπορεί να λειτουργήσει συνδιάζοντας την άμεση με την αντιπροσωπευτική δημοκρατία. Η κατάργηση όμως θεσμών της αστικής κοινωνίας όπως οι ιεραρχικές δομές στον στρατό και την αστυνομία, είναι προϋπόθεση για την μετάβαση προς τον σοσιαλισμό τόσο αναγκαία όσο η ύπαρξη εναλλακτικών μορφών δημοκρατικής άμεσης διακυβέρνησης. (σημ. 3)

Κάθε επαναστατική κρίση γεννά και αναπτύσσει θεσμούς όπως τα εργοστασιακά συμβούλια, στρατιωτικές επιτροπές που αμφισβητούν τη στρατιωτική ιεραρχία, επιτροπές γειτονιάς, βιομηχανικών περιοχών κλπ.

Η εμπειρία έχει αποδείξει τόσο στην Πορτογαλία όσο και στην Χίλη, -για να μην αναφέρουμε παρά τα πιο πρόσφατα δυτικά παραδείγματα- ότι καμία μακρόχρονη "ειρηνική συνύπαρξη" δεν είναι δυνατή ανάμεσα στους θεσμούς αυτούς και το αστικό κράτος.

Η ιστορία δεν είναι συνάρτηση "ορθολογικών αποφάσεων" ακόμα λιγότερο "καθολικών αρμονιών". Μοιάζει πολύ περισσότερο με το "θορυβώδες σιαιστηρικό θέατρο". Οι "ήθοιοι" πρέπει να προετοιμάζονται για τους ρόλους που πρόκειται να αναλάβουν.

Στο ίδιο βιβλίο, ο Juquin εκφράζει απόψεις γύρω από το ζήτημα της Ευρώπης που επίσης επιδέχονται κριτική. "Ο Ευρωκομμουνισμός, γράφει, πέθανε, αλλά το Ιταλικό κομμουνιστικό κόμμα και τα άλλα κομμουνιστικά κόμματα της ΕΟΚ δεσμεύτηκαν στον ευρωπαϊκό αγώνα. Ολά τα σοσιαλιστικά κόμματα λαμβάνουν μέρος, ακόμα και το Εργατικό Κόμμα (Αγγλίας) παρόλο που είναι ακόμα συγκρατημένο...

Ο Juquin βλέπει μια δημοκρατική μεγάλη Ευρώπη (των 30 κι όχι των 12), αδεσμευτή δίχως πυρηνικά όπλα, στρατιωτικά ανεξάρτητη τόσο απέναντι στο ΝΑΤΟ όσο και στο σύμφωνο της Βαρσοβίας.

Απ' τις αρχές της δεκαετίας του '60 παρατηρείται μια έντονη αλληλοδιείσδυση των ευρωπαϊκών οικονομιών οι οποίες αποτελούν σήμερα ένα αδιαίρετο σύνολο.

Οι κρατικοί θεσμοί και τα εθνικά κράτη δεν ανταποκρίνονται πια στο βαθμό διεθνοποίησης του κεφαλαίου.

Οι εθνικές μπουρζουαζίες θα πρέπει να προχωρήσουν προς την θεσμική ενοποίηση της Ευρώπης, αποφεύγοντας το κίνδυνο "διεθνοποίησης" των εργατικών κατακτήσεων. Θα πρέπει να συμβιβάσουν την ενοποίηση της Ευρώπης με την διατήρηση των εθνικών κρατών. Θα πρέπει τέλος να συμβιβάσουν την στρατιωτική ενοποίηση της Ευρώπης με το ΝΑΤΟ. Σ' όλα αυτά τα ζητήματα τόσο οι εθνικές μπουρζουαζίες όσο και οι ρεφορμιστικές ηγεσίες κάθε άλλο παρά συμφωνούν.

Υπάρχουν τόσα "κέντρα αποφάσεων" όσο και διαφορετικά ειδικά συμφέροντα, τόσες στρατηγικές όσο και έθνη.

Ωστόσο μέσα σ' αυτό τον κυκεώνα αντιθέσεων υπάρχει μια τάξη, η εργατική της οποίας τα άμεσα συμφέροντα συμπίπτουν με τα ιστορικά, τα εθνικά με τα διεθνικά η οποία μπορεί να παίξει καθοριστικό ρόλο στην διαδικασία ενοποίησης της Ευρώπης.

Η "διεθνοποίηση" των κατακτήσεων π.χ. ή της πιο προοδευτικής, ήδη υπάρχουσας εργατικής νομοθεσίας είναι το πρώτο ορθό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή.

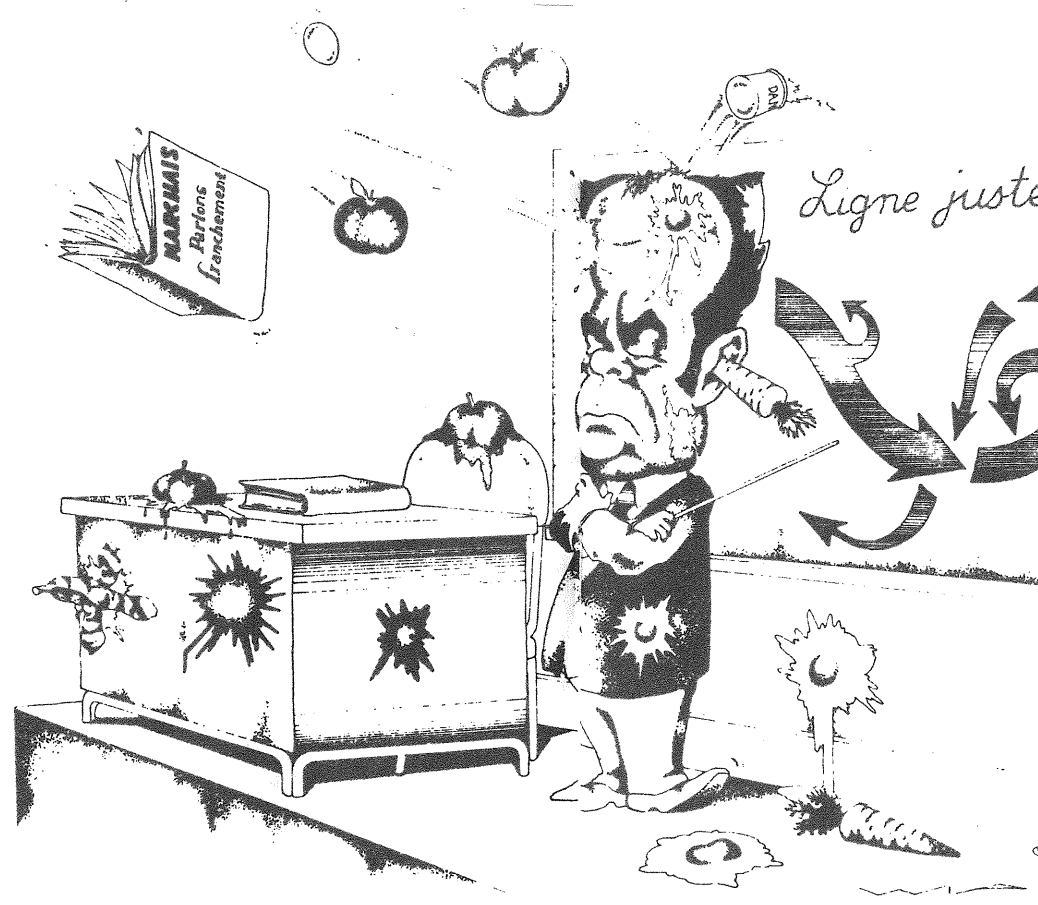
Η μόνη πραγματική ρεαλιστική ενοποίηση είναι αυτή των ενωμένων σοσιαλιστικών πολιτειών της Ευρώπης. Η Ευρώπη "τρίτου τύπου" εάν δεν είναι σοσιαλιστική δεν είναι παρά ένας κακόγουστος μύθος. Δεν υπάρχει ουδέτερη Ευρώπη ούτε σαν ιμπεριαλιστική, ούτε σαν σοσιαλιστική.

Ανάμεσα στις γεροντικές αντιλήψεις του κομμουνιστικού κόμματος και τον μεταρρυθμισμό δίχως μεταρρυθμίσεις του σοσιαλιστικού υπάρχει ανάγκη θεωρητικής και προγραμματικής επεξεργασίας, δυνατότητα ανάπτυξης και μαζικοποίησης της εναλλακτικής αριστεράς. Μάης 1988. 20 χρόνια απ' το Μάη του 1968 (σημ. 4). Πολλοί γιόρτασαν την επέτειο της τελευταίας ρομαντικής εξέγερσης του 19ου αιώνα. Γιόρτασαν μια λάθος επέτειο. Ο Μάης είναι η πρώτη εξέγερση του 21ου αιώνα. ●

Σ. Τ. Παρίσι, 15.5.8

Σημειώσεις:

1. Η οργάνωση "Εργατικός Αγώνας" (L.O.) πήρε 2% των ψήφων. Το "Κίνημα για ένα Εργατικό Κόμμα" (M.P.P.T.) 0.5% και ο P. Juquin 2,1%
2. Βλέπε P. Juquin, "Fraternellement libre, έκδ. Grasset.
3. Βλέπε D. Bensaid, "la Revolution et le pouvoir και Parti et strategie" έκδ. La Breche
4. Βλέπε D. Bensaid, A. Kivine, Mai sil Rebelles et Repentis, 68-88, έκδ. La Breche.

Ναρκωτικά. ασυζηήττες πτυχές

Νίκος Τεριστιάνης

Τελευταία δεν περνά μέρα που το θέμα των ναρκωτικών να μην είναι κεντρικό θέμα κάποιας εφημερίδας. Το όψιμο αυτό ενδιαφέρον είναι τουλάχιστο περιέργο μια και δεν φαίνεται να έχουμε σοβαρό πρόβλημα και κρούσματα. Περιεργοί είναι και οι διαφοροί μύθοι που κτίζονται γύρω από το θέμα. Εμείς βρίσκουμε πιο ενδιαφέρουσες κάποιες ασυζηήττες πτυχές και κάποια παραλειπόμενα του θέματος...

που, καταπραΐνει τον πόνο...

Παραλειπόμενα "ιστορικά":

Η αναδρομή στην ιστορία και στη σύγκριση είναι πάντα πολύτιμος οδηγός σε μια αντικειμενική κατανόηση ενός κοινωνικού φαινομένου μια και μας βοηθά να ξεφύγουμε από την τάση να βλέπουμε σαν απόλυτο κάτι που στην ουσία είναι κοινωνικά προσδιορισμένο.

Φαίνεται λοιπόν ότι η καταφυγή στη χρήση τοξικών ουσιών, δεν είναι κάτι το πρόσφατο. Αντίθετα φαίνεται ότι η χρήση αυτή είναι συνυφασμένη με την ίδια την ανθρώπινη φύση στη διαχρονική και διαπολιτισμική της διάσταση.

Στις οικονομικά "αναπτυσσόμενες" περιοχές, τα ναρκωτικά συνιστούν από παλιά ένα πολιτισμικό δεδομένο, βαθειά ριζωμένο μέσα στις θρησκευτικές συνήθειες, στην παραδοσιακή ιατρική και στο οικονομικό σύστημα του τόπου. Έτσι, η χρήση των ναρκωτικών εδώ δεν συνιστά μian "αποκλίνουσα", τιμωρητέα συμπεριφορά αφού πραγματοποιείται με την συναίνεση της κοινωνίας. Τις περισσότερες φορές η χρήση αυτή είναι συνυφασμένη με μια μυστικιστική διάσταση που υποβαθμίζει το θείο και θρησκευτικό συναίσθημα.

Ας πάρουμε το παράδειγμα της Μαριχουάνας:

α) Η πρώτη φορά που γίνεται μνεία για την μαριχουάνα είναι στο 2737 π.χ. από τον αυτοκράτορα Σιέν Ναγκ σε ένα βιβλίο του για την φαρμακευτική. Ο Σιέν Ναγκ συνιστά την μαριχουάνα σαν φάρμακο κατάλληλο για τους ρευματισμούς, την μαλάρια, τις "γυναικείες αδυναμίες", κλπ.

β) Από την Κίνα η μαριχουάνα εισέβαλε στην Ινδία όπου έγινε μέρος της θρησκείας και της φιλοσοφίας. Το ακόλουθο εδάφιο είναι από τις Βέτας -τις ιερές γραφές των Ινδίων- "η μαριχουάνα φέρνει ευτυχία, σε ανεβάζει στους ουρανούς" είναι ο παράδεισος του φτωχού ανθρώ-

Ας στραφούμε τώρα στις εκβιομηχανισμένες χώρες. Θα κοιτάξουμε κυρίως την περίπτωση της Αμερικής μια και η τοξικομανία φαίνεται να είναι πολύ πιο διαδομένη εκεί. Η Αμερική του 19ου αιώνα μπορούσε εύκολα να χαρακτηριστεί σαν "ο παράδεισος του οπίου"! Το όπιο πουλιόταν νόμιμα και εύκολα σε χαμηλές τιμές σε όλη τη διάρκεια του αιώνα.(1) Διάφορα είδη οπίου καθώς και αναρίθμητα φαρμακευτικά παρασκευάσματα που περιείχαν όπιο πουλιούνταν ελεύθερα όπως οι ασπιρίνες σήμερα! Υπήρχαν διάφορα κανάλια διανομής, και όλα ήταν νόμιμα, π.χ:

α) οι γιατροί τα έδιναν στους ασθενείς τους κατευθείαν ή με συνταγή
β) τα φαρμακεία τα πουλούσαν σε πελάτες χωρίς συνταγή γιατρού
γ) ακόμα και μπακάλικα τα πουλούσαν, ή τέλος,
δ) γίνονταν παραγγελίες και ταχυδρομικώς!

Το ίδιο σημαντικό είναι ότι το περισσότερο από το όπιο αυτό εισάγεται στην Αμερική νόμιμα. Ένα μέρος του μάλιστα καλλιεργείται στην ίδια την Αμερική! Είναι σημαντικό επίσης ότι παρόλο που με την πάροδο του χρόνου η καλλιέργεια του οπίου άρχισε να απαγορεύεται από συγκεκριμένες Πολιτείες, η απαγόρευση σε ολόκληρη την Αμερική δεν έγινε παρά μόνο το 1942.

Για ποιούς λόγους χρησιμοποιούσαν οι Αμερικάνοι το όπιο σε τέτοιο βαθμό; Ένας λόγος ήταν η ίδια η γνώμη των γιατρών! Οι γιατροί συνήθως ονόμαζαν το όπιο ή την μορφίνη "G.O.M." (God's Own Medicine) - "Το φάρμακο του ίδιου του Θεού"! Το 1880 ο Δρ. Κκαν σε ένα βιβλίο του για το όπιο κατονόμαζε 54 αρρώστιες που μπορούσε να θεραπεύσει το όπιο -από αναιμία, διαβήτη, νευραλγίες, μέχρι και την νυμφομανία! Φαίνεται ίσως έτσι πόσα λίγα γνώριζαν οι γιατροί του καιρού εκείνου. Από την άλλη όμως σε πολλές αρρώστιες το όπιο βοηθούσε

πραγματικά -ας σκεφτούμε μόνο τη χρήση μορφίνης σαν παυσίπονο. Προφανώς οι γιατροί της εποχής εκείνης χρησιμοποιούσαν το όπιο με τον ίδιο τρόπο που οι σημερινοί γιατροί χρησιμοποιούν τα διάφορα ηρεμιστικά!

Πολλές φορές οι γιατροί συνέστειναν το όπιο σαν υποκατάστατο του αλκοόλ -σαν μέθοδο θεραπείας από τον αλκοολισμό.

Ένας γιατρός του 1889 εξηγά γιατί με το ακόλουθο επιχείρημα: "η μορφίνη είναι πιο ακίνδυνη για μια υγιή ζωή παρά το αλκοόλ"... "καθησυχάζει αντί να διεγείρει τα ένστικτα και τα πάθη. Σαν αποτέλεσμα οδηγά λιγώτερο σε πράξεις βίας και εγκλήματος"... "μεταξύ δυο κακών η μορφίνη αποτελεί πιο καλή εκλογή από το αλκοόλ"... Αυτά δεν αποτελούσαν απλές ιατρικές γνώμες, αλλά και πράξεις! Πολλοί γιατροί χρησιμοποιούσαν την μέθοδο αυτή μέχρι και το 1940.

Τέλος ας σημειώσουμε ότι εκτός από τα ίδια τα όπια, υπήρχε και ένας μεγάλος αριθμός παραγώγων του οπίου που κυκλοφορούσαν σαν σιρόπια για βρέφη, σαν ελιξίρια ζωής, φάρμακα της ευτυχίας, κλπ. Ας μην σας φανεί παράξενο αυτό: στην Κύπρο οι παλαιότεροι μας λένε ότι πολλοί έβαζαν "χασκάση" στο γάλα του μωρού για να ησυχάζει!

Μπαίνει λοιπόν καθαρά το ερώτημα αν τα ναρκωτικά είναι ή όχι βλαβερά στον οργανισμό -και αν ναι, πόσο βλαβερά είναι; Πώς γίνεται να τα χρησιμοποιούσε ο κόσμος σε μεγάλη κλίμακα και να μην πάθαινε τίποτα;

Αντικρουόμενες σύγχρονες αντιλήψεις:

Η σύγχρονη κοινή αντίληψη για τα ναρκωτικά εκφράζεται πολύ καλά σε μια απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου των ΗΠΑ το 1962. Λέει αυτή: "Το να είναι κανείς ναρκομανής είναι σαν να είναι ζωντανός νεκρός... Τα δόντια σαπίζουν και πέφτουν, χάνεται η όρεξη, και το στομάχι και τα έντερα δεν λειτουργούν κανονικά... Τα μάτια και το δέρμα κιτρινίζουν... η μύτη κοκκινίζει... η αναπνοή γίνεται δύσκολη. Το οξυγόνο στο αίμα λιγοστεύει: αναπτύσσεται βρογχίτιδα και φυματίωση. Επιπράζονται τα γεννητικά όργανα, σπάζουν φλέβες... κλπ. Χάνονται τα καλά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και τα διαδέχονται κακά χαρακτηριστικά. Φανταστικοί φόβοι βασανίζουν το μυαλό και κάποτε κυριαρχεί πλήρης τρέλλα. Συχνά επέρχεται και ο θάνατος, σε πρόωγη ηλικία... Τέτοια

ενός πολυσυζητημένου θέματος

είναι τα βάσανα του ναρκομανή: τέτοια είναι η κατάρα του να είσαι ένας ζωντανός νεκρός".

Το παράδοξο είναι πως τα πιο πάνω δεν φαίνεται να έχουν καμιά απολύτως επισημονική βάση. Για παράδειγμα:

- Το 1956 ερευνητές της British Columbia ανέτρεξαν όλα τα ιατρικά συγγράμματα πάνω στη ναρκομανία και κατέληξαν: "... με κατάπληξη μας δεν μπορέσαμε να βρούμε ούτε μια επιστημονική έρευνα για τα αποδεδειγμένα επιζήμια αποτελέσματα της ναρκομανίας. Φαίνεται ότι οι προηγούμενοι ερευνητές υπέθεσαν ότι τα επιζήμια αποτελέσματα ήταν τόσο φανερά που να μην χρειαζόταν επιστημονική επαλήθευση".

Πιο κάτω οι ίδιοι ερευνητές αναφέρουν ότι αναγκάστηκαν να γράψουν στους πιο διακεκριμένους ειδικούς για το θέμα για να ζητήσουν επιστημονικά τεκμήρια για τα επιζήμια αποτελέσματα των ναρκωτικών. Οι απαντήσεις έλεγαν ότι δεν υπήρχαν αποδείξεις για οργανικές βλάβες από τα ναρκωτικά. Αλλά ότι υπήρχαν ενδείξεις για ψυχολογικές και κοινωνικές ζημιές...Με μια σοβαρή παράληψη όμως παρατηρούν οι ερευνητές της British Columbia: ότι κανένας από αυτούς που απάντησαν δεν έκανε διάκριση μεταξύ της ψυχολογικής/κοινωνικής ζημιάς που προήλθε από τα ίδια τα ναρκωτικά και τέτοιας ζημιάς που προ-ϋπήρξε της χρήσης των ναρκωτικών, και που πιθανόν να προκλήθηκε από άλλους λόγους... Έπιπλέον δεν υπήρχαν συγκεκριμένες επιστημονικές μελέτες για τις προτεινόμενες επιζήμιες ψυχολογικές/κοινωνικές συνέπειες της χρήσης ναρκωτικών.

Πολλές άλλες παρόμοιες μελέτες συμπεραίνουν τα ίδια. (2) Πώς όμως εξηγούνται τα διάφορα συμπτώματα που παρατηρήθηκαν σε ναρκομανείς; Αν δεν είναι αποτέλεσμα της χρήσης ναρκωτικών τότε τι τα δημιουργεί;

Γενικά, η απάντηση των ερευνητών της British Columbia που ανέφερα πιο πάνω, είναι πως τα περισσότερα συμπτώματα των ναρκομανών προϋπήρχαν της ναρκομανίας.

Για παράδειγμα μια έρευνα βασισμένη σε 861 ναρκομανείς, περισσότεροι από τους οποίους ήταν εγκληματίες και φτωχοί καταλήγει:

- Ο ναρκομανής συνήθως παρουσιάζεται σαν κίτρινος, χωρρός. Όμως αυτό το χρώμα έχουν όλοι όσοι ζουν σε ανθυγιει-

νές συνθήκες, ασχέτως του αν είναι ναρκομανείς. Επίσης, ναρκομανείς που ζουν σε καλύτερες συνθήκες δεν έχουν τέτοιο πρόβλημα.

- Ο ναρκομανής συνήθως παρουσιάζεται να έχει σαπισμένα δόντια. ΟΜΩΣ αυτοί οι άνθρωποι συνήθως δεν φροντίζουν τα δόντια τους, ούτε πάνε σε οδοντίατρο. Ίσως η κακή διατροφή να παίζει σημαντικό ρόλο. Μια έρευνα που έγινε σε φυλακές απόδειξε ότι τόσο οι ναρκομανείς φυλακισμένοι όσο και οι μη-ναρκομανείς είχαν μεγάλο ποσοστό χαλασμένων δοντιών... Πάντως δεν υπάρχει απόδειξη ότι είναι τα ναρκωτικά που χαλούν τα δόντια.

Ίσως μια σχετική παρατήρηση του Δρ. Ντόουλ του πανεπιστημίου Ροκφέλλερ, ο οποίος εξέτασε ένα σημαντικό αριθμό ναρκομανών και μη-ναρκομανών, να τονίζει ακόμα πιο δυνατά το ίδιο σημείο. Λέει λοιπόν ο Δρ. Ντόουλ: "Το κάπνισμα σιγάρο είναι χωρίς ερώτημα πιο βλαβερό στον ανθρώπινο οργανισμό -παρά η ηρωίνη"! Αλλά θα επανέλθω σε αυτό πιο κάτω.

Είναι λοιπόν τα ναρκωτικά ακίνδυνα; Βεβαίως όχι -για 3 λόγους.

α) Τα ναρκωτικά προκαλούν εθισμό (addiction). Τι σημαίνει αυτό; Ένα εθιστικό ναρκωτικό έχει δυο χαρακτηριστικά: Πρώτο, δημιουργεί συμπτώματα αποτράβησης ή στέρησης (withdrawal symptoms) και δεύτερο το φαινόμενο που μπορούμε να ονομάσουμε "ανοχή" ή "ανεκτικότητα". Το πρώτο χαρακτηριστικό σημαίνει ότι τα ναρκωτικά προκαλούν μια "φυσική εξάρτηση" έτσι που όταν κάποιος προσπαθήσει να τα διακόψει προκαλούν το "σύνδρομο της αποτράβησης/στερήσης" που έχει αφόρητα βασανιστικές επιπτώσεις στον οργανισμό -ακόμα και θάνατο. Ο χαρακτήρας και η ένταση των συμπτωμάτων αποτράβησης εξαρτώνται από πολλούς παράγοντες π.χ. το συγκεκριμένο ναρκωτικό, την έκταση και μορφή χρήσης του ναρκωτικού, την υγεία και προσωπικότητα του ναρκομανή, κλπ... Μερικά πιθανά συμπτώματα είναι ο ασταμάτητος ιδρώτας,

ανορεξία, ευεξαπτία, τρέμουλο, ναυτία, εμετοί, τρεμουλιακτό, πίεση, εναλλαγή κυμάτων ζέστης και κρύου, ανασήκωση του δέρματος (gooseflesh) -το δέρμα μοιάζει με μαδημένο γαλόπουλο- εξ' ου και ο όρος "cold turkey" -κρύο γαλόπουλο- που περιγράφει την αποτράβηση αυτή χωρίς ιατρική βοήθεια.

Ένα συνδεδεόμενο φαινόμενο είναι και το "μετ-εθισμικό σύνδρομο" που αναφέρεται σε περιπτώσεις ναρκομανή που έχει σταματήσει προσωρινά την χρήση ναρκωτικών (περνώντας μέσα από την εμπειρία του συνδρόμου της αποτράβησης) αλλά που συνεχίζει να κυριαρχείται κατά διαστήματα από κατάθλιψη, άγχος και πόθο για το ναρκωτικό. Αυτά μπορεί να επανέρχονται μήνες ή ακόμα και χρόνια μετά την αποτράβηση. Το σημαντικό είναι ότι ο ναρκομανής που σταματά τη χρήση ναρκωτικών (πράγμα απίστευτα απίθανο και δύσκολο) νοιώθει συνεχώς μισός άνθρωπος, άγχεται και ποθεί μια επιστροφή στην κανονική ζωή που γι' αυτόν σημαίνει πλέον την ζωή με τα ναρκωτικά: (τα ναρκωτικά έχουν γίνει μέρος της ζωής του και χωρίς αυτά...)

Είναι ακριβώς εδώ που γυρίζουμε στο δεύτερο χαρακτηριστικό των ναρκωτικών - ότι δηλαδή σε κάποιον που είναι ήδη ναρκομανής και παίρνει κανονικά την ίδια δόση συνεχώς -η λήψη ναρκωτικών δεν έχει καμιά αρνητική επίδραση. Μόνο η έλλειψη του ναρκωτικού προκαλεί τα εφιαλτικά αισθήματα που περιγράψαμε.

Από τα πιο πάνω συμπεραίνουμε ότι ο εθισμός στα ναρκωτικά είναι ένας δρόμος χωρίς γυρισμό. Αυτό το επιβεβαιώνει και η αποτυχία όλων των μεθόδων που δοκιμάστηκαν μέχρι τώρα για να βοηθήσουν ναρκομανείς να κόψουν το "συνήθειο" αυτό (π.χ. ειδικές κλινικές). Το ποσοστό αυτών που τα κατάφεραν ήταν πολύ μικρό -και ακόμα και από αυτούς πολλοί ξαναγύρισαν στα ναρκωτικά μια και το "μετ-εθισμικό σύνδρομο" κυριαρχούσε την ζωή τους.

β) Ο δεύτερος και τρίτος κίνδυνος, θα σας φανεί παράξενος, προέρχεται από τους ίδιους τους νόμους και την αστυνομία!! Η εξήγηση είναι απλή: από την στιγμή που μπαίνουν αυστηροί νόμοι εναντίον του ναρκομανή, και αφού από ότι είδαμε ο ναρκομανής δεν μπορεί να ελέγξει το πάθος του λόγω του εθισμού, ο ναρκομανής αναγκάζεται να καταφύγει στην μαύρη αγορά. Και αυτό συνεπάγεται:

- ότι οι τιμές θα είναι πολύ πιο ακριβές από ότι αν μπορούσε να τα αγοράσει

νόμιμα (δηλ. αν η μαριχουάνα για παράδειγμα, πουλιόταν όπως τα τσιγάρα, θα ήταν πολύ πιο φτηνή ή τιμή της).

- ότι πολλές φορές θα αναγκαστεί να παρανομήσει, όχι μόνο αγοράζοντας τα ναρκωτικά του, αλλά ίσως και με άλλα εγκλήματα που θα του φέρουν αρκετά χρήματα για να αγοράσει τα ακριβά του ναρκωτικά.

- ότι πιθανόν να χρησιμοποιηθεί από τον κόσμο του υποκόσμου που τον εφοδιάζει με τα ναρκωτικά του (π.χ. το συχνό φαινόμενο γυναικών που καταλήγουν στην πορνεία)

Και κάτι πολύ σημαντικό: ότι τα ναρκωτικά που παίρνει από την μαύρη αγορά, δεν είναι μόνο ακριβά αλλά και νοθευμένα. Ας σημειώσουμε εδώ ότι όλες οι επιστημονικές έρευνες δείχνουν ότι οι περισσότερες αρρώστιες και θάνατοι που παρουσιάζονται σαν θάνατοι από ναρκωτικά είναι στην ουσία θάνατοι από νοθευμένα ναρκωτικά.

Θάνατοι και αρρώστιες προκαλούνται επίσης και με άλλους τρόπους που ξεκινούν από την νομική απαγόρευση των ναρκωτικών. Π.χ. στην Αμερική όταν απαγορεύτηκε η ελεύθερη πώληση σύριγγας (που χρησιμοποιούν για ενδοφλέβια λήψη ηρωίνης) πολλοί ναρκομανείς έκοβαν τις φλέβες τους με άλλους τρόπους και έτσι μολύνονταν και κάποτε πέθαιναν από αυτό.

Παραλειπόμενα ερωτήματα:

Δημιουργάται όμως ένας αριθμός εύλογων ερωτημάτων:

1. Είδαμε ότι τα ναρκωτικά δεν έχουν τα επιζήμια χαρακτηριστικά που τους αποδίδονται... Το μεγάλο σημαντικό τους πρόβλημα είναι ο εθισμός που δημιουργούν, που σημαίνει όμως ότι από την στιγμή που δημιουργείται, καμιά βία δεν θα βοηθούσε τον ναρκομανή να απαλλαγεί από τον εθισμό του.

Τουναντίον ο διαχωρισμός του ναρκομανή σαν "απορριπτέου" από την κοινωνία τον σπρώχνει στο έγκλημα, τον σπρώχνει στην μαύρη αγορά, στα νοθευμένα ναρκωτικά με τις ψηλές τιμές, τις αρρώστιες, και τον θάνατο.

Αφού λοιπόν η νομική και η αστυνομική καταδίωξη δεν βοηθούν αλλά συντείνουν στο πρόβλημα, γιατί συνεχίζει το ανελέητο κυνηγητό των ναρκομανών;

Το γιατί θα το δούμε σε λίγο.

2. Είδαμε ότι τα ναρκωτικά δεν έχουν τα επιζήμια χαρακτηριστικά που τους αποδίδονται...

ΟΜΩΣ μερικά άλλα προϊόντα, που μπορούμε να ονομάσουμε "νόμιμα ναρκωτικά" (π.χ. τσιγάρα) προκαλούν μεγάλες βλάβες στην υγεία και στην προσωπικότητα του ανθρώπου -και όμως δεν πολεμούνται. Ακολουθούνται εδώ "δύο μέτρα και δυο σταθμά".

Έτσι ορισμένα επιχειρήματα χρησιμοποιούνται μονάχα ενάντια σε απαγορευμένα ναρκωτικά και δεν εφαρμόζονται στα αποδεκτά "νόμιμα" ναρκωτικά.

Για παράδειγμα, το "British Medical Journal" δημοσίευσε πριν μερικά χρόνια ένα άρθρο για τις επιζήμιες συνέπειες του L.S.D. αναφέροντας: μια περίπτωση αυτοκινητιστικού δυστυχήματος, μια δολοφονία, δυο αυτοκτονίες, τέσσερις απόπειρες αυτοκτονίας και έξι ψυχώσεις, σ' ένα σύνολο από 200 ψυχιατρικούς αρρώστους, που είχαν κίδλας διαταραχές πριν από τη λήψη του φαρμάκου.

Με βάση τις συζητήσεις αυτές περιπτώσεις το άρθρο υποστήριζε πως το φάρμακο έπρεπε να απαγορευθεί γιατί ήταν βλαβερό. Ωμως αν συγκρίνουμε λιγάκι τα πιο πάνω με τις βλαβερές επιπτώσεις "νομίμων ναρκωτικών", θα δούμε π.χ.:

Αλκοόλ

Στην Αγγλία, για παράδειγμα, τα 42% των δολοφονιών, τα 20% των βίαιων πράξεων, τα 20% των σεξουαλικών εγκλημάτων, τα 25% των αυτοκτονιών και τα 5% εγκλεισμών σε ψυχιατρεία έχουν στενή σχέση με το οινόπνευμα.

Τσιγάρα

Το ίδιο και πολύ περισσότερο επιβλαβές είναι και τα τσιγάρα -και όμως δεν πολεμούνται με τον ίδιο τρόπο όπως τα ναρκωτικά. Έτσι οι στατιστικές δείχνουν ότι: - ο καπνός είναι τόσο εθιστικός ώστε ένας νέος που καπνίζει τρία ή περισσότερα τσιγάρα πριν τα 20 χρόνια του, είναι 90% σίγουρο πως θα εξακολουθήσει να καπνίζει για τα επόμενα 40 χρόνια. Το κάπνισμα συνδέεται με τον καρκίνο των πνευμόνων, του οισοφάγου του παγ-

κρέατος και της κύστης - η Αμερικανική Καρκινολογική Εταιρεία υπολογίζει πως ένας στους εκατό καπνιστές θα πάθει οπωσδήποτε καρκίνο.

ΚΑΙ ΟΜΩΣ, ενώ υπάρχουν δεκάδες νόμοι για την καταπολέμηση των ναρκωτικών, δεν υπάρχει κανένας νόμος εναντίον των τσιγάρων (3).

Αν κάνουμε μια μικρή σύγκριση μεταξύ ηρωίνης, οινόπνευματος και καπνού στην Αγγλία βλέπουμε τα ακόλουθα:

(Δες πίνακα στο τέλος)

Για ποιά λόγο όμως προωθείται αυτή η διπλοπρόσωπη πολιτική; Θα μπορούσε κανείς να εισηγηθεί διάφορους λόγους, για παράδειγμα:

1) Το οινόπνευμα και η νικοτίνη αποφέρουν στην κυβέρνηση τεράστια εισοδήματα, και ο προϋπολογισμός οποιασδήποτε χώρας αυξάνει σε δύσκολες στιγμές τα τέλη του οινόπνευματος και της νικοτίνης.
- Στην πραγματικότητα η κυβέρνηση της Αγγλίας αποκομίζει το 1/6 του συνόλου των προσόδων της από τα τσιγάρα.
- Στο 1975 η αγγλική κυβέρνηση κέρδισε 1.470.100.000 λίρες από τα τέλη στα ποτά και 1.788.000.000 λίρες από τα τέλη στα τσιγάρα.

2) Μια δεύτερη ομάδα που επωφελείται είναι οι φαρμακευτικές εταιρείες. -Είναι γνωστό ότι η "Bayer" έγινε εκατομμυριούχα πωλώντας στα πρώτα της στάδια ηρωίνη. Είναι η Bayer που παρασκεύασε πρώτα την ηρωίνη και την προώθησε σε φάρμακο μαζικής κατανάλωσης, μέχρι που την αντικατέστησε με την ασπιρίνη.
-Η εταιρεία "Roche" έδωσε 150 με 200 εκατομμύρια δολάρια για να προωθήσει το λιμπριουμ και το βάλλιουμ. Αυτά τα φάρμακα θεωρούνται "η μεγαλύτερη εμπορική επιτυχία στην ιστορία των φαρμάκων". Η τιμή του βάλλιουμ είναι 140 φορές ανώτερη από το πρωταρχικό κόστος. Παρά της τιμής του, 15% του αμερικανικού πληθυσμού παίρνει βάλλιουμ.

4) Η τρίτη ομάδα που επωφελείται από το σύστημα αυτό είναι η Μαφία! Υπολογίζεται πως ένας ναρκομανής πρέπει να διαπράξει ένα μέσο όρο 6 αδικήματα τη βδομάδα για να μπορέσει να κλέψει αρκετά χρήματα ώστε να πληρώσει το αντίτιμο των ναρκωτικών που χρειάζεται. Η μαφία ελέγχει την Μαύρη Αγορά και κερδίζει αμύθητα ποσά από την πώληση των ναρκωτικών, έχει στα χέρια της όλους τους ναρκομανείς που αναγκάζονται να εκτελούν "καθήκοντα" για αυτήν, δίνοντας στην Μαφία μια τεράστια δύναμη και διακλάδωση εγκλήματος.

Νεολαία και ναρκωτικά

Όπως υπάρχει και ένας άλλος λόγος που αφορά ειδικά τους νέους, τη θέση τους στην κοινωνία και τη σχέση τους με την εξουσία. Να πώς βλέπει το θέμα ο Laurence Raina σε διάλεξη του στο Διεθνές Συνέδριο Ψυχανάλυσης (Μιλάνο 1978): "Μολαταύτα η τελευταία και πιο ουσιαστική εξέλιξη, είναι πως αυτό που αντιμετωπίζουμε αποτελεί στην πραγματικότητα, μια σύγκρουση ανάμεσα σε δυο πολιτισμούς. Οι εθισμένοι στο οινόπνευμα, στον καπνό και στα ηρεμιστικά βρίσκονται κυρίως στην ομάδα από μεσήλικες που κρατούν τα ηνία της εξουσίας στην κοινωνία. Από την άλλη μεριά η μαριχουάνα χρησιμοποιείται κατά μεγάλο μέρος από νέους που συχνότατα πιστεύουν σε αξίες ολότελα αντίθετες από κείνες που προσβέβουν οι πιο ηλικιωμένοι. Το ιατρικό επάγγελμα και η Κυβέρνηση δεν ανησυχούν και πολύ για τον εθισμό στα νόμιμα ναρκωτικά, γιατί η μεγάλη πλειοψηφία τα παίρνει για να μπορέσει να αντιμετωπίσει με επιτυχία τις απαιτήσεις του "κατεστημένου". Μ' όλο που τα 95% των τοξικομανών του δυτικού κόσμου ανήκουν στην τελευταία αυτήν ομάδα, δεν αποτελούν απειλή για την κυρίαρχη ηθική και συναισθηματική, η δίωξη τους δεν επιφέρει στο "κατεστημένο". Από την άλλη μεριά, οι νέοι παίρνουν ναρκωτικά για να εξερευνήσουν νέους κόσμους, αναζητώντας την ηδονή, και τα χρησιμοποιούν σαν μέσο έκφρασης της δυσαρέσκειάς τους ενάντια στην κατεστημένη τάξη, στις οικογενειακές τους και την κοινωνία. Ένα από τα κυριότερα κοινωνικά γεγονότα στα τέλη της δεκαετίας '60 και της δεκαετίας '80, στάθηκε η επανάσταση της Νεολαίας. Μια από τις μορφές αυτής της επανάστασης ήταν και η λήψη ναρκωτικών. Σαν απάντηση, το κατεστημένο ξεχώρισε τη μορφή αυτήν, γιατί επιδεχόταν επιστημονική, δήθεν κρίση και προκαλούσε ηθική αναντιστοίχηση. Κι αυτό εξηγεί γιατί ήταν τόσο εύκολο να εφαρμοστούν τόσο ακραία νομικά μέτρα. Το να-

τρικό επάγγελμα εξυπνέτησε την κατεστημένη τάξη με το επιστημονικό του κύρος, καλύπτοντας τα κατασταλτικά μέτρα. Η στενή σχέση ανάμεσα στην φαρμακολογία και τη λήψη ναρκωτικών επέτρεψε να αποπολιτικοποιηθεί η όλη αυτή της κατάσταση, και να ιατροποιηθεί. Με την υπέρμετρη προβολή της συμπεριφοράς μιας μειονότητας από τοξικομανείς που παρουσιάζον διαταραχές, στάθηκε δυνατόν να δυσφημιστεί η κίνηση της νεολαίας, αλλά και να ταλαιπωρηθούν οι νέοι και να επιβληθούν αυστηρότερες κυρώσεις.

Το τελευταίο ερώτημα που μένει να απαντήσουμε είναι "γιατί οι νέοι να στοχεύονται στα ναρκωτικά"; Η απάντηση σχετίζεται άμεσα με την τελευταία παρατήρησή μας, δηλαδή την επαναστατικότητα της νεολαίας.

Η στρόφη των νέων προς τα ναρκωτικά αρχίζει στη φάση της εφηβείας. Ποιά είναι τα χαρακτηριστικά της εφηβείας; Η εφηβεία λειτουργεί σαν ένας μεγεθυντικός φακός που βγάζει στην επιφάνεια σφάλματα αγωγής, αποστερήσεις, διαταραχές της προσωπικότητας καθώς και την παθολογία των οικογενειακών και κοινωνικών δομών μέσα στις οποίες λαμβάνει χώρα η διαδικασία της ενηλικίωσης... Μεταβατικές περιόδους σαν τη δική μας όπου οι παλιές αξίες δεν έχουν οριστικό πεδίο και οι καινούργιες πασχίζουν να εδραιωθούν δημιουργούν προϋποθέσεις ψυχολογικής αναστάτωσης στην περίοδο της εφηβείας, όπως υποδηλώνουν όχι μόνο η ραγδαία εξάπλωση των ναρκωτικών στους νέους αλλά και

άλλες αποκλίνουσες συμπεριφορές που πρωτοεκδηλώνονται στη φάση αυτή.

Ξανά λοιπόν στο ερώτημα "γιατί ναρκωτικά;"

Κυρίως επειδή η χρήση ναρκωτικών είναι μια κατεχομένη πράξη παραβίασης της άρχουσας ιδεολογίας. Η εφηβεία είναι συνυφασμένη με την παραβίαση καθιερωμένων κανόνων. Ο έφηβος στην προσπάθειά του να πάει στα χέρια του την τύχη του εαυτού του και να οδηγηθεί στο σχηματισμό μιας ενιαίας και ανεξάρτητης προσωπικότητας, έρχεται σε μια αναπόφευκτη αντιπαράθεση με το άμεσο περιβάλλον του. Παραβιάζοντας καθιερωμένους κανόνες προσπαθεί να επιβεβαιώσει την ατομικότητά του. Η λύση των ναρκωτικών συνιστά μια κατεχομένη πράξη παραβίασης γιατί:

α) Παραβιάζει τον νόμο
β) Αμφισβητεί το πατρικό κύρος που ο νόμος συμβολίζει
γ) Εναντιώνεται σε όλη την ισχύουσα αξιολογική κλίμακα

Δηλαδή η λογική που κυριαρχεί τη ζωή μας αντικαθίσταται με την φαντασία (ναρκωτικά), ο χρόνος καταργείται (με την επίρροια ναρκωτικών δεν ξεχωρίζεις χρόνοι), ο χώρος παίρνει άλλες διαστάσεις, η παραγωγικότητα/αποδοτικότητα που κυριαρχούν στο χώρο της εργασίας αντικαθίστανται με την χαλάρωση και παθητικότητα.

Η κατάφορη παραβίαση της άρχουσας ιδεολογίας με όλους αυτούς τους τρόπους συνιστά φαίνεται και έναν από τους βασικούς λόγους της έντονης κοινωνικής αντίδρασης και του στιγματισμού που υφίσταται ο τοξικομανής. Η κοινωνία, απορρίπτοντας τον στο περιθώριο, επιδιώκει, ασυνείδητα ίσως, να υπερασπιστεί την ισχύ της δικής της αξιολογικής κλίμακας. Συνεπώς, κολλώντας του την ετικέτα του αρρώστου ή του εγκληματία, επιβεβαιώνει τη δική της επισφαλή φυσιολογικότητα. ● ν.π.

	Ηρωίνη	Οινόπνευμα	Καπνός
Αριθμός Εθισμών	3,000	360,000	10,000,000
Αριθμός Ετησίων Θανάτων	65	2,000	100,000

διεθνισμός-αυτοδιαθεση

1. Ξιραγωγή

Ο διάλογος γύρω από το "εθνικό ζήτημα" στην Κύπρο φαίνεται να παίρνει ενδιαφέρουσα εξέλιξη μια και στον "χορό" μπαίνει και η ομάδα "Εργατική Δημοκρατία" (Ε.Δ.) που στο προηγούμενο τεύχος του "Εντός των Τειχών" απαντά με δικό της "καυστικό" άρθρο σε δικό μου προηγούμενο άρθρο που δημοσιεύτηκε και πάλιν στο "Εντός" τον Μάρτη του '88.

Ουσιαστικά το άρθρο της Ε.Δ. θέλει να παρουσιάζεται ότι επιχειρεί μια διεθνιστική τοποθέτηση στο "εθνικό ζήτημα" σε αντιπαράθεση με την δική μου "σοσιαλ-πατριωτική" -όπως προσπαθούν να πείσουν τοποθέτηση, ιδιαίτερα στον εκτός του ΑΚΕΛ αριστερό χώρο.

Θ' αντιστρέψω το "πολεμικό" στυλ της Ε.Δ. και τις ειρωνικές αιχμές που άφθονα χρησιμοποιεί και θ' αφήσω ταυτόχρονα τα μέλη της κίνησης "Οι Γυναίκες επιστρέφουν" (που παρεπιμπτόντως γίνονται αντικείμενο ειρωνείας στο άρθρο της Ε.Δ.) να υπερασπίσουν οι ίδιες την κίνησή τους, και τους σκοπούς τους.

Ομολογώ όμως ότι περίμενα μια πιο έντιμη παρουσίαση από μέρους της Ε.Δ. των θέσεων που αρχικά ανέπτυξα. Η εκλεκτική παράθεση αποσπασμάτων του προηγούμενου άρθρου μου, η απόκρυψη άλλων και η προσπάθεια ταύτισης των θέσεων μου με διάφορους "Τουρκοφάγους" (φορτίζοντας συναισθηματικά το άρθρο τους με φωτογραφία του Σαμπών να κρατά τουρκική σημαία μετά τις μάχες της Ομορφίτας το 63-64), δύσκολα μπορεί να χαρακτηριστεί σαν "αντικειμενική" παρουσίαση τη αντίπαλης θέσης. Τη στιγμή μάλιστα που στο άρθρο μου γινόταν ιδιαίτερη αναφορά στις τραγικές συνθήκες που οι Τ/Κ έζησαν μεταξύ 63-74 και στοιχεία τα οποία η φασιστική ΤΜΤ και ο Ντεκτάς χρησιμοποίησαν στο έπακρο για σκοπούς δικής τους προπαγάνδας.

Καμιά επίσης αναφορά στις θέσεις μου για κοινό μέτωπο Ε/Κ και Τ/Κ για υιοθέτηση πρακτικής πολιτικής για βραχυκύκλωση έξωθεν σεβριρισμένων λύσεων (συνταχτική συνέλευση) κλπ...

Λίγη περισσότερη εντιμότης λοιπόν δεν βλάπτει.

Και τώρα στην ουσία:

Η κυρίαρχη θέση που παρουσιάζεται στο άρθρο της Ε.Δ. αφορά το δικαίωμα

μια απάντηση στην εκδοτική ομάδα

αυτοδιάθεσης των λαών (στο οποίο κι εγώ είχα αναφερθεί) μέσα από την Λενινιστική θεώρηση των πραγμάτων. Ως γνωστόν η Λενινιστική θέση αναγνωρίζει μεταξύ άλλων το δικαίωμα των λαών και εθνοτήτων που μειοψηφούν στα πλαίσια μιας συγκεκριμένης κρατικής επικράτειας, το δικαίωμα των λαών αυτών να καθορίζουν οι ίδιοι την τύχη τους και να δημιουργήσουν δικό τους κράτος, έστω κι αν αυτό σημαίνει απόσχιση από το συγκεκριμένο κράτος μέσα στο οποίο ζουν.

Στη περίπτωση φυσικά λαών υπό αποικιακό ζυγό, το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης εξυπακούει την αποτίναξη της αποικιακής κυριαρχίας και κηδεμονίας.

Για την οικοδόμηση των θέσεων της η Ε.Δ. παραθέτει και "τσιτάτα" από τον Λένιν συμπεριλαμβανομένου και εκείνου που αναφέρεται στη διευθέτηση του θέματος της κρατικής απόσχισης από το κοινοβούλιο της αποσχισζόμενης περιοχής και όχι από ένα κεντρικό συμβούλιο.

Σημειώνουμε εν τω μεταξύ εδώ ότι κάτι τέτοιο έχει ήδη γίνει στην Κύπρο, δηλ. η κατοχική "βουλή" ομόφωνα αποφάσισε την απόσχιση της (κατεχόμενης) Βόρειας Κύπρου από την επικράτεια την Κυπριακής Δημοκρατίας ανακηρύσσοντας της «Τ.Δ.Β.Κ.». Αν πιστέψουμε τα όσα λένε στο άρθρο τους οι της Ε.Δ. η απόσχιση -δημιουργία της «Τ.Δ.Β.Κ.» είναι πολιτικά σωστή, και μάλιστα σύμφωνη με την Λενινιστική αντίληψη των πραγμάτων (αυτοδιάθεση)!

Θα δούμε πιο ύστερα κατά πόσο έτσι πράγματι συμβαίνει.

Στο ίδιο επίσης άρθρο της Ε.Δ. αναφέρεται ότι είναι οι Τ/Κ (λόγω της δεινής κοινωνικής και οικονομικής τους θέσης) που πρέπει να παραλληλίζονται με τους παλαιστίνιους και όχι οι "προνομιοῦχοι" Ε/Κ σαν "βαρβαρότητα" την εφαρμογή του αιτήματος για "... διώξιμο των πάνω από 60.000 πάφτωχων εποίκων από την Ανατολία", συμπληρώνει βέβαια η Ε.Δ. ότι σαν θέμα αρχής συμφωνεί με την απομάκρυνση των εποίκων, επισημαίνει όμως ότι "... θα συναντήσουμε δύσκολα προβλήματα ακόμα και στο θέμα της αποχώρησης και του τελευταίου εποίκου".

χρηστας

Κανείς δεν ισχυρίστηκε ότι αυτό θάταν εύκολο, ούτε ότι ο δρόμος προς τη δημοκρατία και τον σοσιαλισμό είναι σπαρμένος με ροδοπέταλα!

Κάπου όμως μ' έχει συγχίσει η αντιφατική τοποθέτηση της Ε.Δ., από τη μια ερμηνεύεται και χλευάζεται τους "σοσιαλπατριώτες" (σαν του λόγου μου) και τους κατατάσσει σαν "συμπαραστάτες" του Χρυσόστομου, του Κυπριανού, Βασιλείου και λοιπών άλλων "απεγνωσμένων Ε/Κ αστών", που ζητούν την απομάκρυνση των εποίκων, ταυτόχρονα όμως, σαν θέση αρχής θεωρεί σωστή την πιο πάνω τοποθέτηση (την απομάκρυνση των εποίκων δηλαδή)! Η θέση αρχής

ή ισοπεδωση χωρίς ορια;

«Εργατική Δημοκρατία»

Ηλιαδης

είναι δηλαδή σωστή, η εφαρμογή της όμως είναι "βαρβαρότητα".

Κι αυτή δεν είναι παρά η πιο "ανώδυνη" αντίφαση της Ε.Δ. Ας πάρουμε όμως τα πράγματα με τη σειρά τους αρχίζοντας απ' τα εύκολα.

2. Η "μίζερολογία" για τους "πάφτωχους" εποίκους

Και πρώτα-πρώτα την αναγωγή της "μίζερολογίας" (της δεινής δηλ. κοινωνικό - οικονομικής κατάστασης), σε απόλυτο και ισοπεδωτικό

κριτήριο για τη διαμόρφωση θέσης: ο παραλληλισμός των "φτωχών" Τ/Κ με τους επίσης "φτωχούς" Παλαιστίνιους και η "βαρβαρότητα" της απομάκρυνσης των "πάφτωχων" εποίκων από την Ανατολία (υπόψη ότι εκτός από τους ακτήμονες της Ανατολίας οι έποικοι αποτελούνται και από στρατιωτικούς της εισβολής, συνταξιούχους Τούρκους, δημοσίους υπάλληλους κ.α.

Απ' ότι ξέρω, οι Μαρξιστές διαφορούνουν θέση απέναντι σε μια ομάδα κοινωνική, εθνική κλπ χρησιμοποιώντας σαν κριτήριο όχι μόνο την οικονομική τους κατάσταση αλλά κυρίως τον ρόλο τους σε σχέση με την κυρίαρχη εξουσία (αστικό κράτος, ιμπεριαλισμό) και φυσικά την θέση τους στην παραγωγική διαδικασία. Μήπως θα πρέπει να υπενθυμίσουμε στους φίλους της Ε.Δ. ότι στις δεκαετίες του 1920 - 1930 ήταν οι εξαθλιωμένες και καταστραμμένες οικονομικά μικρο-αστικές μάζες και οι στρατιές του λούμπεν-προλεταριάτου που απετέλεσαν την κοινωνική βάση του ναζισμού και φασισμού στην Γερμανία και Ιταλία αντίστοιχα; Μήπως θα πρέπει επίσης να υπενθυμίσουμε ότι τα χιτλερικά "τάγματα εφόδου" (S.A.) που "καθάρισαν" τη Γερμανία από τα εργατικά συνδικάτα είχαν στρατολογήσει στις τάξεις τους και απογοητευμένους εργάτες που πίστεψαν στο "κοινωνικό" (δήθεν) μήνυμα του εθνικο-σοσιαλισμού; Χρησιμοποιώ αυτό το παράδειγμα όχι βέβαια για να υποστηρίξω ότι οι Τ/Κ αποτελούν την αιχμή νέων χιτλερικών ορδών, αλλά για να υποδείξω ότι σ' αυτή την περίπτωση δεν είναι η αξιοθρήνητη οικονομική κατάσταση που είναι το καθοριστικό στοιχείο τοποθέτησης (και οι συνθήκες στην Γερμανία ήταν τότε πράγματι αξιοθρήνητες) αλλά ο συγκεκριμένος πολιτικός ρόλος που τα εξαθλιωμένα αυτά στρώματα (λόγω των όρων που επιβλήθηκαν από τη συνθήκη των Βερσαλλιών μετά τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο) έπαιξαν στην φυσική εξόντωση των οργανώσεων της Γερμανικής εργατικής τάξης και στην επιβολή της ναζιστικής εξουσίας, της πιο σκοταδιστικής δηλαδή βαρβαρότητας που γνώρισε η ανθρωπότητα στη σύγχρονη ιστορία της. Κι ολ' αυτά έγιναν δυνατότα από την δράση των εξαθλιωμένων πάφτωχων μαζών της μεσο-πολεμικής Γερμανίας.

Το γεγονός ότι το σύγχρονο Τουρκικό Κεμαλικό κράτος χρησιμοποιεί σήμερα τα πιο εξαθλιωμένα στρώματα του πληθυσμού της επικράτειας του (και που η ίδια η Τουρκική αστική τάξη δημιούργησε) για να εδραιώσει την κατοχή και τον σφαιτερισμό Κυπριακών εδαφών από την Τουρκία, είναι τριπλά βάρβαρη πράξη: - "Εξάγει" τα πιο μίζερα στοιχεία του πληθυσμού της εκτός της Τουρκικής επικράτειας και απαλλάσσεται από τις στοιχειωδέστερες ευθύνες απέναντι τους.

- Τους χρησιμοποιεί σαν την αιχμή του δόρατος για εδραίωση των κατοχικών δεδομένων στην Κύπρο στηριγμένη ακριβώς στην καθυστέρηση και την εξαθλίωση τους.

- "Ελέγχει" πολιτικά τους Τ/Κ τσακίζοντας κάθε προσπάθεια διασάλευσης του πολιτικού οικοδομήματος που "έστησε" στα κατεχόμενα (ο Ντεκτάς στηρίζεται ως γνωστόν στις ψήφους του "κόμματος της Αναγέννησης" δηλ. των εποίκων). Είναι εξ' άλλου γνωστός οι συχνές και έντονες προστριβές των Τ/Κ με τους εποίκους και το γεγονός ότι οι ίδιοι οι Τ/Κ θεωρούν τους εποίκους σαν ξένο σώμα. Δεν είναι λοιπόν το πόσο "πάμφτωχοι" και μίσηροι είναι οι έποικοι της Ανατολίας που καθορίζει την στάση απέναντι τους αλλά ο συγκεκριμένος πολιτικός τους ρόλος στα κατεχόμενα. Μήπως το ότι σφαιτερίζονται τα δικαιώματα των Ε/Κ προσφύγων δεν παίζει κανένα ρόλο για την Ε.Δ.;

Εφόσον ο ρόλος των εποίκων είναι ολοφάνερα αντιδραστικός, δεν έχω απολύτως κανένα ενδιαφέρον να τάσσομαι υπέρ της απομάκρυνσής τους από την Κύπρο. Θέση στον αγώνα αυτό έχουν και οι ίδιοι οι Τ/Κ εργαζόμενοι μαζί με τους Ε/Κ εργαζόμενους ενάντια στην κατοχή γενικά και την καταπίεση της μιας εθνικής κοινότητας από την άλλη.

Όσο για το "εξ αριστερών" μπάσιμο του Κληρίδη σχετικά με τα ανθρωπιστικά προβλήματα που θα προκύψουν από την τυχόν απομάκρυνση των εποίκων, (και που αναφέρει στο άρθρο της η Ε.Δ.) διερωτήθηκαν μήπως οι φίλοι της Ε.Δ. ότι αυτή η θέση μπορεί ν' αποτελεί "σφήνα" ή πρόσχημα γι' απαμβλυνση του αγώνα γι' ανατροπή του ιμπεριαλιστικού στάτους-κβο και της κατοχής;

Για ν' απαλλάξουμε όμως τους φίλους της Ε.Δ. από τους "ανθρωπιστικούς" ενδοιασμούς τους για τους "πάμφτωχους" εποίκους από την Ανατολία, ιδού κι ένα διαφωτιστικό απόσπασμά του Εργκενέ

(σημ. 1):

«Εδώ δεν υπάρχουν Τούρκοι από την Τουρκία και Κύπριοι. Υπάρχει το Τουρκικό έθνος... Δεν ήρθαμε εδώ σαν τουρίστες ή σαν πρόσωπα που εκδιώχθηκαν από την πατρίδα του. Ήρθαμε για να κάνουμε τον τόπο αυτό πατρίδα μας. Ήρθε καιρός να ζητήσουμε λογαριασμό από την εξουσία. Ήρθε καιρός να ζητήσουμε λογαριασμό και από αυτούς που λένε πως οι λαοί είναι μεταξύ τους αδερφοί».

Νομίζω ότι τα σχόλια περιττεύουν...

3. Η "μίζερολογία" για Τ/Κ - Παλαιστίνιους

Το άρθρο της Ε.Δ. μας δίνει όμως την ευκαιρία ν' ασχοληθούμε και μ' ένα άλλο, πιο κοντινό για μας παράδειγμα: τον αγώνα του Παλαιστινιακού λαού (για τους Ιρλανδούς και τους Κούρδους επιφυλάσσομαι).

Λέει λοιπόν η Ε.Δ.:

«Ούτε καν περνάει από το μυαλό του Χ. Ηλιάδη ή των υπολοίπων, ν' αναρωτηθούν μήπως υπάρχει κάποια αντίφαση ανάμεσα στην παρομοίωση των Ε/Κ που ήταν η προνομιούχα και κυρίαρχη εθνότητα με τους εξεθλωμένους Παλαιστίνιους και τους καταπιεσμένους καθολικούς της Β. Ιρλανδίας. Αν υπάρχουν κάποιοι που έχουν πολύ περισσότερα κοινά με αυτούς είναι οι Τ/Κ.»

Αντιπαρέρχομαι φυσικά το γεγονός ότι αυτή είναι ακριβώς και η θέση του Ντεκτάς που στο παρελθόν επιχείρησε παλαιστινιακά "ανοίγματα" με βάση αυτόν ακριβώς τον παραλληλισμό (ή μάλλον παραλογισμό).

Θα θυμούνται φυσικά οι φίλοι της Ε.Δ. ότι όταν η Παλαιστίνη (ή γεωγραφική εκείνη οντότητα που σήμερα περικλείεται στα σύνορα του Ισραηλτικού κράτους) τελούσε υπό Βρετανική κηδεμονία, το διεθνές σιωνιστικό κίνημα ενεθάρρυνε την μαζική Εβραϊκή μετανάστευση στην Παλαιστίνη. Η μετανάστευση αυτή επιταχύνθηκε κατά τη δεκαετία του 30 με την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία στην Γερμανία. Μαζική ήταν επίσης η Εβραϊκή μετανάστευση αμέσως μετά την λήξη του Β' Παγκοσμίου πολέμου. Το δεύτερο αυτό μεταναστευτικό κύμα αποτελείτο κυρίως από Εβραίους που επέζησαν της φρίκης του ναζιστικού ολοκαυτώματος και που είχαν χάσει κυριολεκτικά τα πάντα.

Μέχρι εκείνη τη στιγμή οι Άραβες Παλαιστίνιοι ήταν "προνομιοῦχοι" σε σχέση με τους επιζήσαντες της φρίκης του Αουσβιτς και του Μαουτχάουζεν. Οι Παλαιστίνιοι ήταν επίσης το κυρίαρχο εθνικό στοιχείο στην Παλαιστίνη (δημογραφικά,

πολιτικά, οικονομικά) και τότε σίγουρα δεν είχαν τίποτα να ζηλέψουν από τους εξεθλωμένους Εβραίους (έστω κι αν οι διάφορες σιωνιστικές οργανώσεις που οργάνωναν την μετανάστευση χρηματοδοτούνταν από τους πανίσχυρους Ρότσιλντ).

Εκείνοι όμως που τελικά θυματοποιήθηκαν ήταν οι "κυρίαρχοι" Παλαιστίνιοι κι όχι οι εξεθλωμένοι Εβραίοι επιζήσαντες του ναζιστικού ολοκαυτώματος! (σημειωτέον ότι οι ΗΠΑ και η ΕΣΣΔ ήταν τα πρώτα κράτη που αυτόματα αναγνώρισαν το κράτος του Ισραήλ που ιδρύθηκε σύμφωνα με απόφαση του ΟΗΕ).

Η απύθμενη βαρβαρότητα του Αουσβιτς με κανένα τρόπο δεν δικαιολογεί την βαρβαρότητα σε βάρος των Παλαιστίνιων (την αρπαγή της γης τους, την προσφυγοποίηση τους...) (σημ 2)

Με τον ίδιο τρόπο, η αδικία που διαπράχθηκε σε βάρος των Τ/Κ το (63-74) - που ο Ντεκτάς και η Άγκυρα εκμεταλλεύτηκαν στο έπακρο για επιδίωξη των δικών τους στόχων με κανένα τρόπο δεν δικαιολογεί (ιδιαίτερα από την σκοπιά των Μαρξιστών) την προσφυγοποίηση, την μετακίνηση πληθυσμών, την "εθνική στεγανοποίηση", την κατοχή, και τον σφαιτερισμό των δικαιωμάτων του κυπριακού λαού - και ιδιαίτερα των προσφύγων (Ε/Κ και Τ/Κ).

Μια βαρβαρότητα δεν αναιρείται από μια άλλη, ούτε δικαιολογεί μια άλλη βαρβαρότητα.

Αν η πιο πάνω θέση αποτελεί "γκάφα" (και μάλιστα "πρωτότυπη" σύμφωνα με το άρθρο της Ε.Δ.) τότε χαίρομαι που είμαι και παραμένω ένας αδιόρθωτος "γκαφατζής".

Και πάλιν λοιπόν, δεν είναι η ισοπεδωτική αντίκρουση της συγκριτικής οικονομικής κατάστασης μεταξύ Ε/Κ-Τ/Κ (και στη συνέχεια με τους Παλαιστίνιους) που αποτελεί το απόλυτα κυρίαρχο κριτήριο, αλλά ο πολιτικός ρόλος που η «Τ.Δ.Β.Κ.» παίζει σαν ληστικός κατασταλτικός μηχανισμός για σφαιτερισμό των δικαιωμάτων του κυπριακού λαού στο σύνολο του (Ε/Κ-Τ/Κ), και ιδιαίτερα των προσφύγων.

Αυτό, με κανένα τρόπο δεν σημαίνει "λιβάνισμα" του δικού "μας" κράτους το οποίο στο παρελθόν έδειξε πως "βολεύεται" με τους Τ/Κ.

Με τον ίδιο τρόπο επίσης, η διζωνική Ομοσπονδία την οποία μας επαγγέλλονται φίλοι και εχθροί, δεν αποτελεί βήμα για θετικό ξεπέρασμα των εμποδίων που ο ιμπεριαλισμός και η αστική τάξη δημιουργήσαν αλλά αντίθετα ενισχύει και κατοχυρώνει αυτά τα εμπόδια με τη

γεωγραφική θεσμοποίηση τους.

Είναι μέσα σ' αυτό το πνεύμα που μίλησα "για μια άλλη προοπτική" στο προηγούμενο άρθρο μου.

Είναι μέσα από τις κοινές πρακτικές εμπειρίες του κοινού αγώνα των Ε/Κ και Τ/Κ για κατοχύρωση των δημοκρατικών ελευθεριών (που συμπεριλαμβάνει την ανταποδοτική των κατοχικών δεσμεύσεων), του αλληλοσεβασμού και της συμβίωσης χωρίς καταπίεση της μιας εθνικής ομάδας από την άλλη που οι Ε/Κ και Τ/Κ θα βγάλουν τα συμπεράσματα τους σχετικά με τη δυνατότητα πραγμάτωσης των πιο πάνω μέσα στα πλαίσια του υφιστάμενου κοινωνικού συστήματος.

Σημειώσεις:

1. Αρχηγός του κόμματος της "Αναμόρφωσης και Ευημερίας". Το απόσπασμα είναι από το συνέδριο του κόμματος του 1979. Στη συνέχεια το κόμμα αυτό μαζί με άλλα συνενώθηκαν για να σχηματίσουν το μοναδικό σήμερα κόμμα των εποίκων στην κατεχόμενη Κύπρο: το κόμμα της "Αναγέννησης" (υπογραμμίσεις δικές μου).

2. Σήμερα πολλοί είναι εκείνοι που παρασιπούν την ουσία της Παλαιστινιακής επανάστα-

την κατονομάζουν) τη δημιουργία της «Τ.Δ.Β.Κ.».

Ας δούμε όμως τώρα με ποιό τρόπο η Ε.Δ. ταλαιπωρεί και τον Λένιν.

Κατ' αρχήν θα πρέπει να υποδείξουμε ότι υπάρχουν πολλές δηλώσεις τόσο του Λένιν όσο και των άλλων κορυφαίων μορφών του Μαρξισμού, που άγκαι αναφέρονται στο ίδιο θέμα, αλληλοσυγκρούονται μεταξύ τους. Η αντίφαση όμως δεν είναι παρά μόνο φαινομενική. Ο Μαρξισμός είναι η επιστημονική μέθοδος ανάλυσης του συγκεκριμένου και όχι του αφηρημένου.

Οι θέσεις του Λένιν πάνω σ' ένα συγκεκριμένο θέμα μπορούν να διαφέρουν, ανάλογα με το συγκεκριμένο θέμα πολιτικό-κοινωνικό περιεχόμενο της κάθε περίπτωσης και τη συγκεκριμένη ιστορική συγκυρία.

Η ισοπεδωτική θεώρηση των πραγμάτων αρκείται στο "κάλυψος" της συγκεκριμένης δήλωσης ή θέσης και όχι στο περιεχόμενο της. Ο "πατερούλης" Στάλιν χρησιμοποίησε κατά κόρον την αντιδιαλεχτική αυτή μέθοδο για να εξολοθρεύσει τους αντιπάλους του μέσα στο μπολσεβίκικο κόμμα. Με τον ίδιο αντιδιαλεχτικό τρόπο η Ε.Δ. θέλει να πιστεύει ότι ο Λένιν θεωρεί το κατοχικό έκτρωμα της «Τ.Δ.Β.Κ.» σαν έκφραση του δικαιώματος των λαών γι' αυτοδιάθεση (μέχρι και την κρατική απόσχιση)!

Αν και ο υπερ-απλουστευμένος συλλογισμός της Ε.Δ. αποτελεί τουλάχιστον παραλογισμό ας δούμε πως το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης μπορεί να πάρει διαφορετική μορφή κρατώντας όμως το ίδιο περιεχόμενο: την εθνική απελευθέρωση και την αποδυνάμωση του διεθνούς ιμπεριαλιστικού συστήματος.

α) Κούρδοι: Η γεωγραφική ιστορική κοιτίδα του Κουρδικού λαού βρίσκεται σήμερα τεμαχισμένη μέσα στην κρατική επικράτεια άλλων χωρών της περιοχής (Τουρκία, Ιράκ, Συρία, ΕΣΣΔ). Το μεγαλύτερο μέρος του ιστορικού γεωγραφικού χώρου που ονομάζεται Κουρδιστάν βρίσκεται μέσα στα σύνορα της Τουρκικής

κρατικής επικράτειας. Ως γνωστόν, το Τουρκικό Κεμαλικό κράτος και η Παντουρκιστική αντιδραστική ιδεολογία του, δεν αναγνωρίζουν καν την ύπαρξη εθνικών μειονοτήτων μέσα στην Τουρκική επικράτεια, πόσο μάλλον να σέβεται τα στοιχειωδέστερα δικαιώματα τους (γλώσσα, πολιτισμό κλπ). Όταν το Τουρκικό κράτος δεν ακολουθεί την πολιτική της εξόντωσης ακολουθεί εκείνη της αφομοίωσης. Ιστορικά παραδείγματα υπάρχουν άφθονα και δεν χρειάζεται, ελπίζω, να επεκταθούμε σ' αυτά. Η αφορητή κατάσταση καταπίεσης σε βάρος των μειονοτήτων οδήγησε στην παραπέρα εμπέδωση και σφυρηλάτηση της συνείδησης

ότι οι Κούρδοι αποτελούν ξεχωριστή εθνική οντότητα, με δική τους ιστορική συλλογική μνήμη και ιστορικό γεωγραφικό χώρο (κοιτίδα). Τα τελευταία χρόνια το "Κουρδικό Εργατικό Κόμμα" ανάλαβε ένοπλο αγώνα ενάντια στο Τουρκικό κράτος, με αίτημα τη δημιουργία ξεχωριστού Κουρδικού κράτους.

Η περίπτωση αυτή αποτελεί το πιο "κλασσικό" παράδειγμα εφαρμογής του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης (μέχρι και την κρατική απόσχιση) όπου μια αποδεδειγμένη ξεχωριστή συνειδητή εθνική οντότητα διεκδικεί την κρατική κατοχύρωση του αναμφισβήτητου δικού της ιστορικού γεωγραφικού χώρου (Κουρδιστάν), πράγμα που στη συγκεκριμένη περίπτωση συνεπάγεται την κρατική απόσχιση από την Τουρκική επικράτεια. Φυσικά κανένα από τα κράτη όπου βρίσκεται ξαπλωμένο το Κουρδιστάν δεν ευνοεί κάτι τέτοιο αφού αυτό θ' αντιστρατευόταν και τη δική τους κρατική έκταση. Εξ' ου και η ανοικτή συνεργασία Τουρκίας - Ιράκ για καταστολή του Κουρδικού κινήματος και η σιωπηρή ανοχή των ΗΠΑ και ΕΣΣΔ απέναντι στην πολιτική αυτή.

Στην περίπτωση του Κουρδιστάν, τα τσιτάτα του Λένιν που η Ε.Δ. χρησιμοποιήσε στο άρθρο της μπορούν να χρησιμοποιηθούν αυτούσια, μια και το πολιτικό και εθνικό-κοινωνικό τους περιεχόμενο είναι όμοιο. Αυτό καθορίζει και τα καθήκοντα των Τούρκων διεθνιστών για υπεράσπιση του δικαιώματος αυτοδιάθεσης του κουρδικού λαού (και υπάρχουν πράγματι τέτοιοι Τούρκοι διεθνιστές).

Και μια μικρή παρένθεση: Ο Οζγκερ Οζγκουρ μπορεί να είναι Τ/Κ, η εθνική του όμως καταγωγή και οι Μαρξιστικές του ευαισθησίες θάπρεπε να τον είχαν οδηγήσει σε ξεκάθαρη θέση σε σχέση με το ζήτημα αυτό. Δεν μπορείς (καταχραστικά) να επικαλείσαι το αίτημα για χωριστή εξάσκηση του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης για τους Τ/Κ και ν' αρνείσαι το ανάλογο για τους Κούρδους. Είναι μέσα σ' αυτό το πνεύμα που επέκρινε τη γενική στάση του Οζγκούρ (όχι μόνο για το Κουρδικό) στο πρώτο μου άρθρο.

Ταυτόχρονα όμως επεσήμανα ότι η υπεράσπιση των δημοκρατικών ελευθεριών, ιδιαίτερα των Τ/Κ εργαζομένων μαζών που ο Οζγκουρ εκφράζει (κατ' αναλογία με το ΑΚΕΛ) επιβάλλει την έμπρακτη υπεράσπιση του Οζγκουρ απέναντι στα καταπιεστικά μέτρα του Ντεκτασικού κατοχικού καθεστώτος. Αυτό όμως δεν σημαίνει την υποκριτική παρασίωση σε θέματα όπου υπάρχει διαφωνία αρχών με τον Οζγκουρ (ή οποιοδήποτε άλλο Τ/Κ προοδευτικό) χάριν μιας παρεξηγημένης, δήθεν "αντι-συνιστικής" αντίληψης.

Χ.η.

(η συνέχεια στο επόμενο τεύχος)

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Ομιλία του Μιχάλη Ατταλίδη στο σεμινάριο
"Η Κυπριακή Διένεξη - Ελλάδα και Τουρκία"
που οργανώθηκε από το Ινστιτούτο Thomas Dehler.
Μόναχο, 29-31 Ιανουαρίου, 1988.

Εχω κληθεί εδώ για να παρουσιάσω την ελληνοκυπριακή άποψη. Θα μιλήσω με την προσωπική μου ιδιότητα, σαν ένας ελληνοκύπριος, προσπαθώντας όμως να εκφράσω απόψεις που μοιράζονται πολλοί ελληνοκύπριοι. Σημειώνω από την αρχή ότι πιστεύω πως οι τύχες των ελληνοκυπρίων και των τουρκοκυπρίων είναι αλληλένδετες.

Οι ελληνοκύπριοι αποτελούν τα τέσσερα πέμπτα του νόμιμου πληθυσμού της Κύπρου. Σε οποιαδήποτε Ευρωπαϊκή χώρα θα εθεωρούνταν ξεκάθαρα η πλειοψηφία του πληθυσμού. Σ' αυτές τις χώρες θέματα που μπορούσαν να είναι υπό συζήτηση θα σχετιζόνταν με την διασφάλιση μειονοτικών δικαιωμάτων για το υπόλοιπο τμήμα του πληθυσμού. Τέτοια ζητήματα στα πλαίσια της κοινής ευρωπαϊκής αντίληψης, θα ήταν τα ακόλουθα: Κατά πόσον τα μέλη της μειονότητας απολαμβάνουν το δικαίωμα της νομικής ισότητας, κατά πόσο δικαιούνται να ασκήσουν το δικαίωμα της ψήφου, να είναι υποψήφιοι, να έχουν ελευθερία του λόγου και της εξάσκησης της θρησκείας τους, και να τους επιτρέπεται να διαφορφούν θεσμούς οι οποίοι διαφυλάττουν τα ιδιαίτερα πολιτιστικά στοιχεία και την γλώσσα τους.

Όταν όμως συζητείται το πρόβλημα της Κύπρου, ευρωπαϊκής χώρας στην οποία υπάρχει μια πλειοψηφία και μια μειοψηφία, τα θέματα που συζητούνται είναι πολύ διαφορετικά. Βασικός λόγος είναι ότι αν και οι ελληνοκύπριοι αποτελούν την συντριπτική πλειοψηφία του λαού της Κύπρου, γεωπολιτικοί παράγοντες εμπόδισαν κατά τα τελευταία τριάντα χρόνια την εφαρμογή των γενικά αποδεκτών αρχών της δημοκρατίας. Στα πρώτα στάδια οι ελληνοκύπριοι αναγκάστηκαν να παρατηθούν από την εξάσκηση του δικαιώματος τους για αυτοδιάθεση και να δεκτούν ένα σύστημα διακυβέρνησης της Κύπρου το οποίο είναι ασυνήθιστο και στα ευρωπαϊκά πλαίσια αλλά και στα πλαίσια της Βρετανικής Κοινοπολιτείας. Από το 1974 με την τουρκική στρατιωτική εισβολή της Κύπρου άρχισε μια διαδικασία η οποία απειλεί να τους μετατρέψει σε

μια αριθμητική μειοψηφία του πληθυσμού της Κύπρου.

Γνωρίζω ότι πολλές φορές στην Ευρώπη το κυπριακό θεωρείται ένα διακοινοτικό πρόβλημα, ζήτημα παζαρέματος και διευθετήσεων μεταξύ της ελληνοκυπριακής και της τουρκοκυπριακής κοινότητας στην Κύπρο.

Μακάρι το κυπριακό να ήταν ένα πρόβλημα συμβιβασμού των δύο κοινοτήτων της Κύπρου. Στην περίπτωση αυτή η λύση του θα ήταν πολύ πιο εύκολη. Θα μπορούσε να λυθεί απλώς με την εφαρμογή μέτρων εμπιστοσύνης και με αλλαγές στις ψυχολογικές στάσεις του πληθυσμού της Κύπρου. Πιστεύω ότι αυτοί που προτείνουν αυτήν την ανάλυση του κυπριακού προβλήματος λανθάνονται.

Υπάρχουν πράγματι δύο ξεχωριστές εθνικές οντότητες στην Κύπρο, και για ιστορικούς και νομικούς λόγους, μπορούν να θεωρηθούν σαν δύο κοινότητες. Δεν είναι όμως επίτευγμα των τουρκοκυπρίων η πορεία που οδήγησε τους ελληνοκύπριους από τη θέση μιας ξεκάθαρης πλειοψηφίας στην κατάσταση που έχει ορισμένες ομοιότητες με αυτή μιας μειοψηφίας. Θα ήθελα να εξετάσω σε συντομία αυτήν την πορεία, διότι σχετίζεται με τις τρέχουσες επιλογές και δυνατότητες.

Σε συντομία η θέση μου είναι η ακόλουθη. Οι τουρκοκύπριοι έχουν παγιδευτεί σε μια κατάσταση που επέτρεψε και επιτρέπει την εκμετάλλευσή τους σαν μιας στρατηγικής μειονότητας. Λέγοντας αυτό δεν υποστηρίζω συγχρόνως ότι οι ελληνοκύπριοι χρησιμοποίησαν πάντοτε την πιο ενδεχόμενη τακτική για να αποτρέψουν αυτή την πορεία. Αυτό που έχει σημασία όμως τώρα είναι ότι δεν μπορεί να εξευρεθεί μια βιώσιμη λύση του κυπριακού προβλήματος αν δεν αποεγκλωβισθούν οι τουρκοκύπριοι από την κατάσταση μιας στρατηγικής μειονότητας και πάρουν τη φυσική τους θέση σαν μια καλά προστατευμένη εθνική μειονότητα στα πλαίσια των θεσμών μιας δημοκρατικής ομόσπονδης Κύπρου, απολαμβάνοντας

όλες τις ισότητες που προσφέρει μια συνήθης ομοσπονδία.

Από το 1878 η Κύπρος βρισκόταν σε μια αφύσικη κατάσταση όντας μια ευρωπαϊκή αποικία της Βρετανίας που την χρησιμοποιούσε σαν στρατηγική βάση. Στην περίοδο της αποικιοκρατίας δεν ήταν καθόλου παράδοξο, ότι ακολουθώντας την συνήθη ευρωπαϊκή ιστορική πορεία, οι ελληνοκύπριοι, που αποτελούσαν τα τέσσερα πέμπτα του πληθυσμού, αντιστάθηκαν στην αποικιοκρατική κυβέρνηση απαιτώντας την ελευθερία τους, και ότι αυτήν την ελευθερία την έβλεπαν σαν ενσωμάτωση μαζί με τους άλλους έλληνες στο Ελληνικό κράτος. Το αίτημα της ένωσης σ' αυτά τα πλαίσια ήταν η φυσική έκφραση του δημοκρατικού δικαιώματος της αυτοδιάθεσης.

Δεν ήταν επίσης ασυνήθιστη αποικιοκρατική τακτική το διαίρει και βασίλευε. Για να αναφέρω μόνο δύο ενδείξεις η αποικιακή δύναμη προσέλαβε τουρκοκύπριους στην αποικιακή αστυνομία για να χρησιμοποιούνται ενάντια στην ένοπλη ελληνοκυπριακή αντίσταση στην αποικιοκρατική διακυβέρνηση. Η διεθνής ένδειξη περιγράφεται από τον C. M. Woodhouse στην αυτοβιογραφία του που κυκλοφόρησε το 1982. Ο Woodhouse, που ήταν τότε ανώτερος βρετανός δημόσιος υπάλληλος, γράφει ότι το 1954 ένοιωθε "μεγάλη ανησυχία για την Κύπρο". Ο λόγος, όπως γράφει, ήταν το γεγονός ότι ο Harold McMillan "μας προέτρεπε να ξεσηκώσουμε τους Τούρκους με σκοπό να εξουδετερώσουμε την Ελληνική αναταραχή".

Ήταν σ' αυτήν την περίοδο που η τουρκοκυπριακή μειονότητα μετετράπηκε σε στρατηγική μειονότητα. Σύμφωνα με τον Dr Fazil Kutchuk που ήταν τότε η ηγετική φυσιογνωμία των τουρκοκυπρίων και που αργότερα έγινε αντιπρόεδρος της Κύπρου:

«Αν και ο πυρήνας του πρώτου τουρκοκυπριακού πολιτικού κόμματος οργανώθηκε το 1942, δεν ήταν παρά το 1955 που η τουρκοκυπριακή κοινότητα δραστηριοποιήθηκε πολιτικά. Μέσα στα

επόμενα τρία χρόνια, αναπτύχθηκε μια κοινοτική πολιτική δομή σαν αποτέλεσμα όχι μόνο των προσπαθειών των τουρκοκυπρίων ηγετών να αντισταθούν στην ένωση, αλλά επίσης και σαν αποτέλεσμα της ενθάρυνσης βρεττανών και τούρκων αξιωματούχων που επεδίωκαν να διαφυλάξουν τα στρατηγικά συμφέροντα των χωρών τους» (Patrij 1972, σελ. 23)

Η εμπλοκή της Τουρκίας και των βρετανικών στρατηγικών συμφερόντων καθόρισε την τροπή του κυπριακού απελευθερωτικού αγώνα που αν και διεξήχθη για την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα κατέληξε στην ανεξαρτησία το 1960. Το 1964, ο Philip Windsor, του London School of Economics, περιέγραψε την κατάσταση στην Κύπρο ως εξής:

«Η Βρετανία φάνηκε ανίκανη να συμπληρώσει το έργο της αποαποικιοποίησης. Τόσο για στρατηγικούς όσο και για πολιτικούς λόγους άφησε την Κύπρο με σοβαρούς περιορισμούς στην κυριαρχία της. Δεν κατακράτησε μόνο υπό Αγγλική κυριαρχία ορισμένες περιοχές στο νησί, αλλά άφησε την νέα κυβέρνηση με ένα σύνταγμα το οποίο στο μεταξύ αποδείχτηκε μη λειτουργήσιμο, και το οποίο δεν μπορεί να τροποποιηθεί παρά μόνο με την συναίνεση των τριών "προστάτων δυνάμεων", η κάθε μια από τις οποίες, όπως η Βρετανία, έχει το δικαίωμα της επέμβασης. Κάτω από τις περιστάσεις αυτές ο πρόεδρος Μακάριος έχει αρκετό δίκαιο όταν υποστηρίζει ότι τα γεγονότα στην Κύπρο από τα Χριστούγεννα του 1963 αποτελούν μέρος του συνεχιζόμενου αγώνα για ανεξαρτησία. Πράγματι οι συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου, με τις οποίες η Βρετανία προσπάθησε να διαφυλάξει ένα επίπεδο σταθερότητας στην Κύπρο μετά την αποχώρησή της, κατέληξαν στην διύρυνση μιας αποικιακής διένεξης από μια κυβέρνηση σε τρεις».

Από την σκοπιά της Τουρκίας οι συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου αναλύθηκαν από τον κ. Melih Esenbel, ο οποίος κατά την περίοδο αυτή ήταν Γενικός Γραμματέας του υπουργείου εξωτερικών της Τουρκίας. «Η συμφωνία Λονδίνου-Ζυρίχης», σύμφωνα με τον κ. Esenbel, «δημιούργησε μια νέα κατάσταση στην Κύπρο. Ο πιο σημαντικός παράγοντας στην νέα κατάσταση ήταν το "δικαίωμα επέμβασης". Το να σκεφτεί κανείς την συμφωνία της Ζυρίχης πιστεύοντας ταυτόχρονα ότι δεν θα γίνονταν μια μέρα επέμβαση θα καθιστούσε αυτή την συμφωνία άχρηστη». Και συνεχίζει "η επέμβαση μας πραγματοποιήθηκε τμηματικά. Το 1964 έγινε από τον αέρα. Το 1967, 10,000 έλληνες στρατιώτες αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν το νησί, αλλά η πραγματική επέμβαση έγινε το

1974. Όμως η επέμβαση του 1974 ήταν η επέμβαση που είχαμε κατά νου όταν φθάναμε στην συμφωνία Ζυρίχης-Λονδίνου το 1958-1958. Η επέμβαση έγινε εφικτή μόνο το 1974. Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο ήταν η σταθμευση τουρκικών στρατευμάτων σύμφωνα με την συμφωνία Ζυρίχης-Λονδίνου. Αυτός επίσης ήταν ένας από τους σημαντικότερους στόχους που επιδιώχθηκαν με την συμφωνία Ζυρίχης-Λονδίνου». (Tercuman 21.7.1984)

Ο Philip Windsor στο απόσπασμα που παράθεσα, και που γράφτηκε όπως ανέφερα το 1964, μίλησε για «γεγονότα στην Κύπρο από τα Χριστούγεννα του 1963». Από τον Δεκέμβριο του 1963 και κατά την διάρκεια μέρους του 1964 σημειώθηκαν στην Κύπρο διακοινοτικά επεισόδια. Αυτά τα γεγονότα θεωρήθηκαν από την Τουρκία σαν δικαιολογία για εισβολή. Το καλοκαίρι του 1964 η Τουρκική αεροπορία βομβάρδισε χωριά στην Κύπρο και απειλήθηκε εισβολή. Η εισβολή ματαιώθηκε λόγω αυστηρών προειδοποιήσεων από την Σοβιετική Ένωση και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Ο πρόεδρος Johnson έγραψε στον πρωθυπουργό της Τουρκίας Ismet Inonu διευκρινίζοντας ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν έτρεφαν καμία ψευδαίσθηση σχετικά με τον σκοπό μιας Τουρκικής εισβολής στην Κύπρο: "Έχω την εντύπωση" έγραψε ο πρόεδρος Johnson "ότι πιστεύετε πως μια τέτοια επέμβαση από την Τουρκία είναι επιτρεπτή σύμφωνα με τους όρους της συνθήκης εγγυήσεως του 1960. Θα πρέπει όμως να επιστήσω την προσοχή σας στην αντίληψη μας ότι η προτεινόμενη επέμβαση της Τουρκίας θα έχει σαν σκοπό την πραγματοποίηση μιας μορφής διχοτόμησης του νησιού, μιας λύσης που σαφώς αποκλείεται από την συνθήκη εγγυήσεως".

Η τουρκική εισβολή και η υλοποίηση των τουρκικών στόχων όπως αυτοί σκιαγραφούνται από τον κ. Esenbel ματαιώθηκε από τις υπερδυνάμεις το 1964. Όμως οι συνέπειες των γεγονότων του 1964 συμπεριλάμβαναν την επέκταση του ελέγχου της Τουρκίας επί της τουρκοκυπριακής μειονότητας, και την δημιουργία εδαφικών θυλάκων που θα χρησίμευαν σαν στρατηγικές βάσεις για μελλοντικές απόπειρες επιβολής της διχοτόμησης.

Μερικοί Τουρκοκύπριοι εγκατέλειψαν τις περιοχές όπου σημειώθηκαν επεισόδια και άλλοι εξαναγκάστηκαν από την ηγεσία τους να μετακινηθούν. Το ένα τρίτο περίπου του τουρκοκυπριακού πληθυσμού συγκεντρώθηκε σε θύλακες οι οποίοι βρίσκονταν όχι μόνο κάτω από πολιτικό αλλά και τον στρατιωτικό έλεγχο της Τουρκίας μέσω στρατιωτικών διοικητών. Οι στρατηγικοί στόχοι της δημιουργίας των θυλάκων αυτών

υποδηλώνονται και από την επιμονή της ηγεσίας των τουρκοκυπρίων για διατήρηση των θυλάκων και μετά την κατάπαυση οποιωνδήποτε διακοινοτικών επεισοδίων. Έτσι το 1967 ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών σημειώνει στην έκθεσή του ότι...

«για αρκετό καιρό, η κυβέρνηση παρότρυνε τους πρόσφυγες να επιστρέψουν στα σπίτια τους, διαβεβαιώνοντας τους ότι εκεί θα ζούσαν κάτω από συνθήκες ασφάλειας, και σε ορισμένα χωριά έχει επιδιορθώσει ή ξανακτίσει εγκαταλεειμένα τουρκικά σπίτια με την ελπίδα ότι αυτό θα προσέλκυε τουρκοκυπριακές οικογένειες να επιστρέψουν στα σπίτια τους».

Και συνεχίζει: «είναι γνωστό ότι η τουρκοκυπριακή ηγεσία δεν ευνοεί την επιστροφή των προσφύγων στα σπίτια τους που βρίσκονται στις περιοχές που ελέγχονται από την κυβέρνηση. Για να δικαιολογήσει αυτή την ασφάλεια των προσφύγων, αν και δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι ο κυριώτερος λόγος για την στάση της αυτή είναι πολιτικός» (S/8286 para 127, 8.12.1967)

Σε άλλη έκθεση του ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών αναφέρεται σε μια "προφανώς σκόπιμη πολιτική αυτοαπομόνωσης από μέρους των τουρκοκυπρίων". (S/6426 10.6.1965)

Η εμπειρία όμως αυτή της απομόνωσης έστω και αν επεβλήθηκε από την τουρκοκυπριακή ηγεσία επάνω στα μέλη της τουρκοκυπριακής κοινότητας, ήταν πιστεύω καθοριστική εμπειρία για μεγάλο αριθμό Τουρκοκυπρίων. Η προσπάθεια να δημιουργηθεί ξεχωριστή τουρκοκυπριακή οικονομία είχε σαν αποτέλεσμα την στασιμότητα του βιοτικού επιπέδου των Τουρκοκυπρίων και μια απόκλιση από το επίπεδο ζωής των Ελληνοκυπρίων. Οι Τουρκοκύπριοι θεωρούσαν ότι ζούσαν σε μια κατάσταση πολιορκίας αν και ήταν η δική τους ηγεσία που εμπόδιζε την ελεύθερη διακίνηση τους. Το επιχείρημα της ηγεσίας ότι καταπιέζονταν από τους Ελληνοκύπριους έγινε αποδεκτό από μέλη της κοινότητας. Εντός την κοινότητας δημιουργήθηκε μια μονολιθική κατάσταση που παγοποίησε οποιεσδήποτε πολιτικές εξελίξεις. Αυτή εμπεδώθηκε με την διακοπή των δεσμών με το κράτος ή με διακοινοτικούς θεσμούς όπως τις συντεχνίες και με στην συχνά βίαιη ανακοπή της ανάδειξης νέων πολιτικών ηγετών που συνηγορούσαν για την επανένταξη των τουρκοκυπρίων στη κυπριακή ολότητα. Μέσα σε τέτοιες συνθήκες δολοφονήθηκε ο συνδικαλιστής Καβάζογλου τον Απρίλη του 1965 μαζί με τον ελληνοκύπριο συνάδελφό του Μισιαούλη, και ματαιώθηκε η προσπάθεια το 1971 του Μπερτσέγλου και

τή του Τουρκικού Ρεπουβλικανικού κόμματος να δώσει μια οργανωμένη πολιτική έκφραση στην αντίθεση πολλών τουρκοκυπρίων στην πολιτική της τουρκοκυπριακής ηγεσίας.

Σ' ανπιδιαστολή, η περίοδος μεταξύ του 1964 και του 1974 ήταν για τους Ελληνοκύπριους μια περίοδος όπου οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις οδήγησαν στην εγκατάλειψη στην πράξη του στόχου της ένωσης. Η ανεξαρτησία, που το 1960 άρχισε σαν ένας επιβλητής συμβιβασμός, έγινε αποδεκτή για την μεγάλη πλειοψηφία, ιδιαίτερα αφού κατέστη φανερό, ότι αυτό ήταν ο μόνος τρόπος να συντηρηθεί η ενότητα της Κύπρου.

Δεν θα αναφερθώ με λεπτομέρειες στις διαδικασίες αυτές. Υποδεικνύω όμως ότι από το 1970, η στρατιωτική χούντα που πραξικοπηματικά κατέλαβε την εξουσία στην Αθήνα το 1967, άρχισε μια τρομοκρατική επίθεση εναντίον της Κύπρου κατηγορώντας την Κυπριακή κυβέρνηση ότι εγκατέλειψε τον στόχο της ένωσης με την Ελλάδα.

Οι κυριώτεροι πολιτικοί στόχοι του προέδρου Μακαρίου στην περίοδο μεταξύ του 1964 και 1974 ήταν δύο. Ο πρώτος ήταν η διασφάλιση της ανεξαρτησίας της Κύπρου, που μετά το 1967 επέβαλλε και αντίσταση εναντίον των ενεργειών της χούντας των Αθηνών, και δεύτερον η επανένταξη των τουρκοκυπρίων στην κυπριακή πολιτεία. Η επίτευξη των δύο αλληλένδετων αυτών στόχων θα μετέτρεπε τους τουρκοκύπριους από μια στρατηγική μειονότητα σε μια προνομιούχα εθνική μειονότητα στα πλαίσια του Κυπριακού κράτους και της Κυπριακής κοινωνίας.

Δυστυχώς διάφορες πρωτοβουλίες προς αυτήν την κατεύθυνση απέτυχαν.

Το 1965 μεσολάβηση των Ηνωμένων Εθνών μέσω του διπλωμάτη Galo Plaza από το Εκουαδόρ κατέληξε σε έκθεση που απέρριπτε τον εδαφικό διαχωρισμό, εισηγείτο την θεληματική εγκατάλειψη του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης από τους ελληνοκύπριους (άσκηση του οποίου δικαιώματος την εποχή εκείνη θα κατέληγε σε απόφαση για την ένωση με την Ελλάδα) και πρότεινε μειονοτικά δικαιώματα για τους τουρκοκυπρίους. Οι εισηγήσεις όμως του Galo Plaza απορρίφθηκαν από την Τουρκία και τους Τουρκοκυπρίους, γιατί η εφαρμογή τους αν και θα εξασφάλιζε κοινοτικά, πολιτικά και πολιτιστικά δικαιώματα για τους τουρκοκυπρίους θα ανέτρεπε την πορεία προς την διχοτόμηση και την επικυριαρχία της Τουρκίας που είχε μέχρι τότε ήδη δρομολογηθεί.

Το 1968 άρχισαν οι διακοινοτικές

συνομιλίες για διευθέτηση του εσωτερικού συνταγματικού θέματος κάτω από ευνοϊκές συνθήκες. Τον Μάρτη του 1968 η κυπριακή κυβέρνηση υπέβαλε προτάσεις στον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών που αποσκοπούσαν σε συνταγματική αναθεώρηση που θα επανέντασσε τους τουρκοκύπριους στο πολιτικό σύστημα. Η κυπριακή κυβέρνηση αποδέχτηκε ότι η θέση των Τουρκοκυπρίων στη δομή του κράτους θα ήταν διαπραγματεύσιμη και συμφωνήθηκε ότι θα είχαν μια ιδιαίτερη θέση σαν κοινότητα πράγμα που υπονοούσε κάτι περισσότερο από μειονοτικά δικαιώματα. Θα υπήρχε εκπροσώπηση στους θεσμούς της πολιτείας και στην δημόσια υπηρεσία και εδραιουργείτο υπουργείο Τουρκικών υποθέσεων. Ο κ. Ντεκτάς ήταν αρκετά διαλακτικός στα αρχικά στάδια και συμφώνησε στην κατάργηση των πιο διαιρετικών στοιχείων του συντάγματος. Ζυρίχης-Λονδίνου με αντάλλαγμα την ενδυνάμωση των θεσμών πολιτικής αυτοδιοίκησης. Αλλά στην πορεία των συνομιλιών ως το 1973 ο τουρκοκύπριος ηγέτης αύξησε σταθερά τις απαιτήσεις του και έθετε θέματα εδαφικού, διαχωρισμού και ξεχωριστών κυβερνητικών λειτουργιών, υποστηρίζοντας συνάμα πως έπρεπε να εξευρεθούν τρόποι ενίσχυσης της επιρροής της Ελλάδας και της Τουρκίας στην Κύπρο. Τελικά μετά την εκλογή της κυβέρνησης Ετζεβίτ στην Τουρκία το 1973 ο κ. Ντεκτάς έθεσε αίτημα για μοσοπονδιακό σύστημα στην Κύπρο, γεγονός που οδήγησε τις συνομιλίες σε αδιέξοδο.

Για την κυπριακή κυβέρνηση η επίτευξη συμφωνίας με τους τουρκοκύπριους έγινε ακόμα πιο δύσκολη λόγω τρομοκρατικών επιθέσεων εναντίον της από την ΕΟΚΑ Β που ενθαρρυνόταν από την χούντα των Αθηνών. Όταν ο πρόεδρος Μακάριος ζήτησε την απομάκρυνση ελλήνων αξιωματικών που υπηρετούσαν στην Κύπρο, οι αξιωματικοί αυτοί χρησιμοποιήθηκαν για την διοργάνωση πραξικοπήματος τον Ιούλιο του 1974, δίνοντας στην Τουρκία την ευκαιρία, που σύμφωνα με τον Melih Esenbel επιζητούσε από το 1959. Σε δηλώσεις τους μετά την εισβολή Τούρκου αξιωματούχοι κατέστησαν σαφές το πρωτεύον στρατηγικό ενδιαφέρον της Τουρκίας για την Κύπρο και την δευτερεύουσα σημασία που είχε γι' αυτήν η ευημερία των Τουρκοκυπρίων. Ο κ. Turan Guner, πρώην υπουργός εξωτερικών της Τουρκίας είπε σε μια συνέντευξη του το 1980 ότι "η Κύπρος είναι πολύτιμη όσο το δεξί χέρι σε μια χώρα που ενδιαφέρεται για την δική της άμυνα ή για τους δικούς της επεκτατικούς στόχους εάν έχει τέτοιους στόχους". "Πολλές χώρες" συνεχίζει "μέχρι ενός σημείου επειδή συνάδει με τα συμφέροντα τους θέλουν να βλέπουν το κυπριακό πρόβλημα σαν την

επιθυμία μας να προστατεύσουμε την τουρκική κοινότητα στην Κύπρο ενώ το πραγματικό πρόβλημα είναι η ασφάλεια 45 εκατομμυρίων Τούρκων στην πατρίδα μαζί με τους Τούρκους στο νησί και η διαφύλαξη της ισορροπίας στην Μέση Ανατολή". (Hurriyet, 20.7.1980)

Μα η πιο ξεκάθαρη δήλωση έγινε το 1983 από τον πρωθυπουργό της Τουρκίας κ. Turgut Ozal, του οποίου η άποψη ήταν ότι:

"Η Κύπρος είναι ένα νησί που διαπερνά το μέσο της Τουρκίας σαν μαχαίρι. Είναι εξαιρετικά σημαντική από την σκοπιά της δικής μας ασφάλειας. Το νησί δεν πρέπει να βρίσκεται σε εχθρικά χέρια. Η ύπαρξη των Τούρκων στη Βόρεια Κύπρο είναι η εγγύηση προς αυτή την κατεύθυνση". (Milliyet, 3.12.1983)

Υπάρχουν ακόμα πιο δυσοίωνες ενδείξεις για τους ελληνοκύπριους. Σοβαροί δημοσιογράφοι όπως ο Mehmet Ali Birand γράφουν ότι υπάρχει μια νέα άποψη στην Άγκυρα σύμφωνα με την οποία η Κύπρος θα πρέπει να κρατηθεί σαν όμηρος για το Αιγαίο, ότι δεν πρέπει να αναμένεται ότι τα τουρκικά στρατεύματα θα αποχωρήσουν από ότι σε περίπτωση σύγκρουσης στο Αιγαίο η Τουρκία θα επεκταθεί σε όλη την Κύπρο. (Milliyet, 4.7.1986). Και ο πρωθυπουργός κ. Ozal έχει εφεύρει μια απίστευτη αναθεωρητική άποψη της ιστορίας (συνέντευξη στο International Herald Tribune 2.6.1986) που δηλώνει ότι η Κύπρος είναι κυρίως τουρκική. "Πίστεύω" είπε "ότι οι Έλληνες μετανάστευσαν στο νησί για πρώτη φορά κατά την διάρκεια της Οθωμανικής περιόδου και αργότερα κατά την διάρκεια της Βρετανικής κυριαρχίας".

Ο τελευταίος υπουργός εξωτερικών της κυβέρνησης Ozal κ. Halefoglu δήλωσε ότι ο αριθμός των τουρκικών στρατευμάτων στην Κύπρο δεν αφορά κανένα άλλο παρά μόνο την Τουρκία ενώ πρόσφατα στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, ισχυρίστηκε ότι υπάρχουν δύο κράτη στην Κύπρο. Αλλά είναι κυρίως οι πράξεις της Τουρκίας που ανατρέπουν την ερμηνεία ότι η στρατιωτική παρουσία της Τουρκίας στην Κύπρο αποτελεί καλοπροαίρετο μέτρο για την προστασία των Τουρκοκυπρίων.

Αυτές οι ίδιες οι πράξεις της Τουρκίας αποτελούν παραβιάσεις της διεθνούς νομιμότητας που μπορούσαν να χαρακτηρισθούν τερατώδεις λαμβάνοντας υπόψη ότι διενεργούνται εναντίον άλλου μέλους του Συμβουλίου της Ευρώπης και στο κατώφλι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Ο ισχυρισμός της Τουρκίας ότι είχε

δικαίωμα να εισβάλει στρατιωτικά στην Κύπρο τον Ιούλιο του 1974 είναι νομικά τελείως αβάσιμος ενόψει του καταστατικού χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και άλλων διεθνών συνθηκών. Η Τουρκία ισχυρίζεται ότι η επέμβαση έγινε βάσει της συνθήκης εγγυήσεως του 1960, και παραθέτει το άρθρο 4 το οποίο δίδει σε κάθε μια από τις εγγυήτριες δυνάμεις, την Ελλάδα, την Τουρκία και την Μεγάλη Βρετανία "το δικαίωμα να ενεργήσουν", αποφεύγοντας να παραθέσει το υπόλοιπο της ίδιας πρότασης που λέει "με μόνο σκοπό την επαναφορά του καθεστώτος που δημιουργείται με την παρούσα συνθήκη", και αποφεύγοντας να παραθέσει το άρθρο 2 με το οποίο η Τουρκία μαζί με την Ελλάδα και την Μεγάλη Βρετανία "αναγνωρίζουν και εγγυούνται την ανεξαρτησία, εδαφική ακεραιότητα και ασφάλεια της Κυπριακής Δημοκρατίας και το καθεστώς που εγκαθιδρύθηκε με τα βασικά άρθρα του συντάγματος της", η άλλη παράγραφος με την οποία η Τουρκία μαζί με τις άλλες δύο εγγυήτριες δυνάμεις αναλαμβάνει να αποτρέψει οποιαδήποτε ενέργεια που αποσκοπεί άμεσα ή έμμεσα στην προώθηση της διχοτόμησης της Κύπρου.

Το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών διαφώνησε πλήρως με την άποψη της Τουρκίας ότι είχε δικαίωμα να εισβάλει στην Κύπρο και ομόφωνα απαίτησε την αποχώρηση των στρατευμάτων της στις 20 Ιουλίου, την πρώτη μέρα της εισβολής, και η θέση αυτή των Η.Ε. έχει εκφραστεί επανειλημμένα και από το Συμβούλιο Ασφαλείας και από την Γενική Συνέλευση.

Εν πάση περιπτώσει το πρόσχημα για την απόβαση των τουρκικών στρατευμάτων στη Κύπρο στις 20 Ιουλίου έπαψε να υπάρχει με την αποκατάσταση της νομιμότητας στην Κύπρο στις 23 Ιουλίου, 1974 συγχρόνως με την πτώση της χούντας στην Ελλάδα.

Ενόψει αυτών των εξελίξεων και των προνοιών της συνθήκης εγγυήσεως η επίθεση των τουρκικών στρατευμάτων για δεύτερη φορά εναντίον της Κύπρου στα μέσα του Αυγούστου του 1974 που έθεσε το 37% του εδάφους της Κύπρου υπό την κατοχή της δεν μπορεί να περιγραφεί παρά σαν μια εγκληματική ενέργεια. Στην διάρκεια και των δύο επιθέσεων τους τα τουρκικά στρατεύματα διέπραξαν τέτοιες ωμότητες που οι ελληνοκύπριοι που κατοικούσαν στις κατεχόμενες περιοχές εγκατέλειψαν τα σπίτια τους και από τότε εμποδίζονται από τα στρατεύματα κατοχής από το να επιστρέψουν. Η δραστηριότητα αυτή των στρατευμάτων κατοχής η οποία συνεχίζεται αυτή την στιγμή, αποτελεί σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σοβαρή παραβίαση του ευρω-

παϊκού χάρτη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και βασικών ελευθεριών.

Με στόχο την διχοτόμηση και τη δημιουργία μιας καθαρά τουρκικής ζώνης ο χαρακτήρας των κατεχομένων από τα τουρκικά στρατεύματα περιοχών αλλοιώνεται ριζικά με τρεις, τουλάχιστον, μεθόδους. Όλα τα τοπωνύμια των κατεχομένων περιοχών έχουν μετονομασθεί στην Τουρκική. Μνημεία της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου που δηλώνουν την συνέχεια της ιστορίας της καταστρέφονται. Και ίσως το πιο δυσοίωνα απ' όλα, ένας ξένος πληθυσμός εισάγεται από την Ανατολία σε αριθμούς, που σε σχέση με το μέγεθος του κυπριακού πληθυσμού, είναι τεράστιοι. Το αποκορύφωμα αυτών των διαδικασιών ήταν η αναγνώριση από την Τουρκία της κατεχόμενης περιοχής της Κύπρου σαν ανεξάρτητου κράτους τον Νοέμβριο του 1983. Η ανακήρυξη παράνομου κράτους στις κατεχόμενες περιοχές της Κύπρου καταδικάστηκε βέβαια από τα Η.Ε. με τα ψηφίσματα 541 και 550 του Συμβουλίου Ασφαλείας όπως επίσης καταδικάστηκε από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, πολλούς άλλους οργανισμούς και από τις περισσότερες κυβερνήσεις.

Με την εισβολή του 1974 ο πληθυσμός της Κύπρου διαχωρίστηκε από τα κατοχικά στρατεύματα με βάση την εθνική ταυτότητα του. Οι τουρκοκύπριοι όμως που κατοικούν στις κατεχόμενες περιοχές κινδυνεύουν να μεταβληθούν από μια "στρατηγική μειονότητα" σε μια "πλασματική στρατηγική μειονότητα" διότι η ύπαρξη τους σαν μια ιδιαίτερη κυπριακή κοινότητα απειλείται από την ίδια την χώρα που ισχυρίζεται ότι τους προστατεύει.

Αυτό το γεγονός αποδεικνύεται από τις πληθυσμιακές στατιστικές και μόνο. Οι κατοχικές αρχές υπολογίζουν ότι ο πληθυσμός των κατεχομένων περιοχών είναι τώρα πέραν των 160,000. Οι δικές μας δημογραφικές προβολές δείχνουν λίγο περισσότερους από 120,000 τουρκοκυπρίους, χωρίς να υπολογίζεται η μετανάστευση. Αλλά γνωρίζουμε ότι τα τελευταία χρόνια σημειώνεται μαζική μετανάστευση Τουρκοκυπρίων από τις κατεχόμενες περιοχές προς το εξωτερικό. Σύμφωνα με ένα Τούρκο δημοσιογράφο τον Sukran Keitenci, ο οποίος επισκέφθηκε τις κατεχόμενες περιοχές τον περασμένο Σεπτέμβριο, τέσσερις με εφτά χιλιάδες τουρκοκύπριοι φεύγουν κάθε χρόνο από τις κατεχόμενες περιοχές για το Ηνωμένο Βασίλειο, την Αυστραλία και άλλες χώρες. (Cumhuriyet 27.9.1987)

Το φαινόμενο αυτό της μετανάστευσης υποδηλώνει ότι ο τουρκοκυπριακός πληθυσμός των κατεχομένων περιοχών είναι τώρα λιγότερος από 100,000.

Έτσι οι έποικοι που είναι πάνω από 60,000, να προστεθούν στους 35,000 περίπου τούρκους στρατιώτες στις κατεχόμενες περιοχές, κοντεύουν να ξεπεράσουν τον αριθμό των τουρκοκυπρίων. Θα παραθέσω ένα απόσπασμα που δείχνει πως ένας τουλάχιστο τουρκοκύπριος δημοσιογράφος, ο Ferd Sabit, ένοιωθε για την κατάσταση αυτή πριν μερικούς μήνες. (Yeniduzen 16.9.87)

"Οι τουρκοκύπριοι" γράφει "αναγκάζονται από τους ηγέτες τους να διασκορπισθούν. Και αυτό διότι οι κυβερνητικοί κύκλοι πιστεύουν ότι με αυτόν τον τρόπο εξυπηρετούνται, τα αποικιοκρατικά τους συμφέροντα και διευκολύνεται τελικά, η ωρίμανση των διχοτομικών συνθηκών. Για κάθε Τουρκοκύπριο που μεταναστεύει μπορούν να βρουν πέντε ή δέκα 'καινούργιους'. Η ύπαρξη της τουρκοκυπριακής κοινότητας περνά τις πιο δύσκολες της μέρες. Η τουρκοκυπριακή κοινότητα περνά την πιο σοβαρή περίοδο της ιστορίας της στην οποία αισθάνεται ότι κινδυνεύει η κοινωνική της ύπαρξη. 'Και συνεχίζει: 'Η επιθυμία να διαλυθεί η κοινωνική μας ύπαρξη δεν περιορίζεται μόνο στην μετανάστευση. Η μετανάστευση είναι ένα μόνο μέρος διαφόρων οικονομικών, πολιτικών, κοινωνικών και πολιτιστικών μέτρων...".

Η μαζική εισαγωγή εποίκων και η παραχώρηση "πολιτικών δικαιωμάτων" έχει κρίσιμες επιπτώσεις για τις πολιτικές διαδικασίες εντός της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Είναι τώρα εφικτό να δημιουργούνται πλειοψηφίες που στηρίζονται στους ψήφους των εποίκων. Η σημερινή "κυβέρνηση" στις κατεχόμενες περιοχές αποτελείται από ένα συνασπισμό ενός κόμματος που εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από ψήφους εποίκων και ενός άλλου κόμματος το οποίον αποτελείται εξ' ολοκλήρου από εποίκους. Είναι δυνατό να υποστηριχθεί ότι οι περισσότεροι τουρκοκύπριοι βρίσκονται στην αντιπολίτευση.

Και ο φανερός αυταρχισμός αυξάνεται όπως φαίνεται από τα νομικά μέτρα εναντίον ηγετών της αντιπολίτευσης και από περιορισμούς που επιβάλλονται στη διακίνηση των Τουρκοκυπρίων όταν η ηγεσία γνωρίζει ότι πρόκειται να συναντήσουν Ελληνοκύπριους.

Μια "οικονομική συμφωνία" με την Τουρκία επέβαλε σοβαρούς περιορισμούς στα συνδικαλιστικά δικαιώματα και στο δικαίωμα της απεργίας. Η μαζική εισροή εποίκων από την Τουρκία υπονομεύει την διαπραγματευτική δύναμη των συντεχνιών, ενώ μια πρόσφατη "συμφωνία εργατικού δυναμικού" προσπαθεί να "νομιμοποιήσει" αυτή την εισροή επιτρέποντας στους επιχειρηματίες να εισάγουν εργατικό δυναμικό από την

Τουρκία. Η εισαγωγή του εργατικού δυναμικού δεν επιβάλλεται από έλλειψη εργατικών χεριών. Το εισαγόμενο εργατικό δυναμικό είναι πολύ πιο φθηνό και εξυπηρετεί συμφέροντα περιορισμένου αριθμού ατόμων. Με το δικαίωμα της ψήφου που τους δίδεται περιορίζεται συνεχώς και περισσότερο η έκφραση της πολιτικής βούλησης των Τουρκοκυπρίων.

Η ανεργία στις κατεχόμενες περιοχές βρίσκεται σε ψηλά επίπεδα και αποτελεί ένα από τους κύριους λόγους για την μετανάστευση των Τουρκοκυπρίων. Το βιοτικό επίπεδο του μέσου Τουρκοκύπριου είναι τώρα πολύ χαμηλότερο από εκείνο του μέσου Ελληνοκύπριου. Ο κ. Ντεκτάς ισχυρίζεται ότι αυτή η διαφορά οφείλεται σε "οικονομικό αποκλεισμό" των κατεχομένων περιοχών που επιβάλλει η κυπριακή κυβέρνηση. Με τον ισχυρισμό αυτό υπαινίσσεται βέβαια ότι η κυπριακή κυβέρνηση θα έπρεπε να συνεργεί στην ανενόχλητη εκμετάλλευση των περιουσιών των ελληνοκυπρίων προσφύγων από τους έποικους και να αποδεχτεί την αποστέρηση του δικαιώματος της ιδιοκτησίας, τον αποκλεισμό των προσφύγων από τα σπίτια τους, και την απόπειρα δημιουργίας μιας ξεχωριστής οικονομίας στην κατεχόμενη περιοχή. Θα ήθελε δηλαδή την κυβέρνηση να συμβάλλει στην μονιμοποίηση της διχοτόμησης.

Το πρόβλημα με το επίπεδο ζωής των Τουρκοκυπρίων εν πάση περιπτώσει δεν έγγεται στον "οικονομικό αποκλεισμό". Η διερεύνηση των πραγματικών λόγων για την οικονομική ανισότητα μεταξύ Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων απαιτεί μια ιστορική αναδρομή. Ακόμα και κατά την Οθωμανική Αυτοκρατορία οι υποτελείς Έλληνες ήταν πιο δραστήριοι οικονομικά από τους Τούρκους. Οι πολιτικά κυρίαρχοι Τούρκοι περιφρονούσαν τις οικονομικές δραστηριότητες βλέποντας τις σαν ανάρμοστες για μια διοικητική και στρατιωτική τάξη. Σε όλη τη διάρκεια της αγγλικής κατοχής και μέχρι την ανεξαρτησία, η κυπριακή αστική τάξη αποτελείτο εξ ολοκλήρου σχεδόν από Έλληνες ενώ η Τουρκική ελίτ συνέχισε να αποτελείται από γεωκλήμονες και κρατικούς λειτουργούς.

Το 1974 όλες οι περιουσίες των ελλήνων στις κατεχόμενες περιοχές αρπάχθηκαν. Πριν την εισβολή η κατεχόμενη περιοχή ήταν η πιο ανεπτυγμένη περιοχή του νησιού. Αλλά η οικονομία που αναπτύχθηκε στις κατεχόμενες περιοχές είχε στη βάση της την λαφυραγωγία, πράγμα που δεν ευνοεί ορθολογιστική οικονομική δραστηριότητα. Ελάχιστοι επιχειρηματίες ωφελήθηκαν από την ρουσφετολογική διανομή των περιουσιών των Ελληνοκυπρίων. Και μερικοί από αυτούς είναι κάτοικοι του

εξωτερικού. Η ενσωμάτωση της οικονομίας των κατεχομένων περιοχών με αυτή της Τουρκίας οδήγησε στην εισαγωγή όλων των δεινών της τουρκικής οικονομίας συμπεριλαμβανομένου του πολύ ψηλού πληθωρισμού και των υψηλών επιτοκίων. Για την μάζα των τουρκοκυπρίων η κατοχή έφερε ανεργία και οπισθοδρόμηση σε σύγκριση με τα οικονομικά επίπεδα της ελεύθερης περιοχής της Κύπρου.

Ο κ. Ντεκτάς ισχυρίζεται ότι η διαφορά στο οικονομικό επίπεδο οφείλεται στην μονοπωλήση της ξένης βοήθειας από τους Ελληνοκύπριους. Στην πραγματικότητα μεγάλο μέρος της ξένης βοήθειας που δόθηκε προς την Κύπρο μετά το 1974 χρησιμοποιήθηκε για την προσωρινή στέγαση των προσφύγων. 170.000 ελληνοκύπριοι διώχθηκαν από τα σπίτια τους στις κατεχόμενες περιοχές. Στις περιοχές αυτές μετακινήθηκαν γύρω στις 40.000 τουρκοκύπριοι. Αν και με το κριτήριο αυτό ίσως δεν θα ήταν αναγκαία η βοήθεια, η τουρκοκυπριακή κοινότητα παίρνει ποσοστό 19,05% της οικονομικής βοήθειας που οι Ηνωμένες Πολιτείες δίδουν στην Κύπρο μέσω της Υπάτης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες. Μάλιστα αν υπολογιστεί το σύνολο της βοήθειας που δεν δανείων προς την κυπριακή κυβέρνηση και προς το τουρκοκυπριακό καθεστώς από όλες τις πηγές συμπεριλαμβανομένης και της Τουρκίας, φαίνεται ότι κατά κεφαλή οι Τουρκοκύπριοι παίρνουν περισσότερη βοήθεια από το εξωτερικό παρά οι ελληνοκύπριοι.

Η αιτία της οικονομικής ανισότητας δεν έγγεται στη ξένη βοήθεια, αλλά σε ιστορικούς παράγοντες, και σε δομικούς παράγοντες που απορρέουν από την κατοχή μέρους της Κύπρου και την διχοτόμηση. Οι παράγοντες αυτοί μπορούν να ξεπεραστούν μόνο στα πλαίσια μιας ενωμένης Κύπρου και μιας ενοποιημένης οικονομίας. Και αυτό είναι το μόνο εποικοδομητικό μέλλον για την Κύπρο. Η διαίωση των τάσεων του παρόντος θα είναι καταστροφική. Θα εξαφανίσει τους τουρκοκυπρίους σαν μια ιδιαίτερη κυπριακή πολιτιστική οντότητα. Απειλεί να μετατρέψει τους ελληνοκύπριους σε μια αριθμητική μειονότητα στο νησί όπου για αιώνες αποτελούσαν την πλειοψηφία, και προμηνύει την αφομοίωση της Κύπρου από την Τουρκία. Μια τέτοια πορεία θα ήταν τραγική τόσο για τους Ελληνοκυπρίους όσο και για τους Τουρκοκυπρίους αλλά και για ολόκληρη την περιοχή της ανατολικής Μεσογείου γιατί οι εξελίξεις αυτές θα ήταν πηγή μόνιμης αστάθειας. Η επανένωση της Κύπρου στα πλαίσια ενός δημοκρατικού ομόσπονδου συστήματος διακυβέρνησης, και η διασφάλιση της ανεξαρτησίας της, που συνεπάγεται την αποχώρηση των τουρ-

κικών στρατευμάτων κατοχής και των εποίκων, είναι προς το συμφέρον όχι μόνο των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων αλλά και της Ελλάδας και της Τουρκίας, και ολόκληρης της Ευρώπης. Πρώτη προϋπόθεση για την πορεία αυτή είναι να απαλλαγεί η Κύπρος από την παροισία της Τουρκίας και να ενσωματωθούν οι τουρκοκύπριοι σε μια ομαλή δημοκρατική ομόσπονδια. Όπως δείχνει η ιστορία των εξωτερικών επεμβάσεων στην Κύπρο στην οποία αναφέρθηκε προηγουμένως ο στόχος αυτός δεν μπορεί να επιτευχθεί με προσπάθειες από την πλευρά της Κύπρου μόνο. Χρειαζόμαστε βοήθεια. Χρειαζόμαστε όμως βοήθεια όχι στις λεπτομέρειες των συνταγματικών ζητημάτων που αντιμετωπίζουμε αλλά για να ξεπεράσουμε την απειλή στην ύπαρξη μας σαν μια ανεξάρτητη δημοκρατική χώρα.

Στόχος μας είναι να δημιουργήσουμε στην Κύπρο μια λειτουργήσιμη δημοκρατική ομόσπονδια όπου θα αναγνωρίζονται και θα διασφαλίζονται τα δικαιώματα τόσο των Ελληνοκυπρίων όσο και των Τουρκοκυπρίων. Η αποδοχή μιας ομόσπονδιακής λύσης είναι αρκετά γενική. Αλλά κανένας ελληνοκύπριος δεν δέχεται μια ομόσπονδια που αποτελεί πρόσχημα για την συνέχιση της τουρκικής στρατιωτικής παρουσίας στην Κύπρο με οποιαδήποτε μορφή, φανερή ή συγκαλυμμένη, ή για τη συνέχιση της χρησιμοποίησης των τουρκοκυπρίων σε μια στρατιωτική μειονότητα που να αποτελεί προγεφύρωμα για ξένες επεμβάσεις. Η μεγαλύτερη μας δυσκολία έγγεται στο γεγονός ότι αυτήν ακριβώς την κατάσταση προσπαθεί να διατηρήσει η Τουρκία στην Κύπρο.

Τέσσερα σημεία αποτελούν τα διακριτικά χαρακτηριστικά μιας πραγματικής λύσης: Ότι θα αποχωρήσουν από την Κύπρο όλα τα τουρκικά κατοχικά στρατεύματα, ότι οι έποικοι, πολλοί από τους οποίους αποτελούν στρατιωτική εφεδρεία, θα επιστρέψουν και αυτοί στη Τουρκία, ότι τα βασικά δικαιώματα της ελεύθερης διακίνησης, της ελεύθερης εγκατάστασης και του δικαιώματος της ιδιοκτησίας θα διασφαλιστούν για όλους τους πολίτες της Κύπρου, και ότι αποτελεσματικές διεθνείς εγγυήσεις θα αντικαταστήσουν μονομερή δικαιώματα επεμβάσεως.

Αυτά είναι τα κρίσιμα θέματα δεδομένου ότι μερικά από τα συνταγματικά ζητήματα έχουν διευκρινισθεί στην διάρκεια των διαπραγματεύσεων κάτω από την αιγίδα του γενικού γραμματέα των Η.Ε. Σε αδρές γραμμές τα συνταγματικά σημεία που συζητήθηκαν συμπεριλαμβάνουν ένα ομόσπονδο συνταγματικό σύστημα, Τουρκοκύπριο σαν αντιπρόεδρο της δημοκρατίας, τρεις Τουρκοκύπριους υπουργούς σε ένα υποργικό

συμβούλιο που αποτελείται από δέκα, και δύο βουλές, με τους Τουρκοκύπριους να έχουν ίση εκπροσώπηση στην άνω βουλή. Φυσικά παραμένουν αρκετά να επιτευχθούν εάν θα συμφωνηθεί μια συνθήκη δημοκρατική ομόσπονδια που θα αποκλείει αντιδημοκρατικά ή διαιρετικά στοιχεία όπως δικαιώματα αρνησικυρίας και ξεχωριστές πλειοψηφίες.

Φυσικά ένα τέτοιο συνταγματικό σύστημα θα μπορούσε να τεθεί σε εφαρμογή μόνο αφού όλα τα ξένα στρατεύματα θα έχουν αποχωρήσει από την Κύπρο, όταν οι βασικές ελευθερίες διασφαλιστούν για όλους τους πολίτες και όταν υπάρχουν αποτελεσματικές διεθνείς εγγυήσεις. Η κυπριακή κυβέρνηση τότε μόνο θα ήταν δυνατό να αποδεχτεί να αυτοδιαλυθεί και να αντικατασταθεί από μια διάδοχο ομόσπονδη κυβέρνηση όταν θα ήταν διασφαλισμένο ότι η ομόσπονδια θα συνάπτετο με την τουρκοκυπριακή κοινότητα. Θα ήταν πράξη αυτοκτονίας για την κυπριακή κυβέρνηση να διαλυθεί και να δεχθεί ομόσπονδοποίηση με μια στρατιωτική μειονότητα που βρίσκεται κάτω από τον έλεγχο των ξένων κατοχικών δυνάμεων και εποίκων που ανήκουν σε μια χώρα που ισχυρίζεται ότι έχει μονομερές δικαίωμα επέμβασης στις υποθέσεις της Κύπρου. Η πρώτη περίπτωση θα αντιπροσώπευε παραχώρηση σε μια εθνική μειονότητα. Η δεύτερη θα αποτελούσε συνθηκολόγηση με την ξένη κατοχή.

Δυστυχώς η εμπειρία μας στην διάρκεια των συνομιλιών ήταν μια πεισματική άρνηση από μέρους της τουρκικής πλευράς να συμφωνήσει στην αποχώρηση των κατοχικών στρατευμάτων και των εποίκων από την Κύπρο.

Ο κ. Ντεκτάς επιμένει στην μόνιμη παρουσία τουρκικών στρατευμάτων παρά την πρόταση της Κυπριακής κυβέρνησης να διαλύσει την εθνική φρουρά σε περίπτωση αποχώρησης των και παρά την πρόταση της Ελλάδας να χρηματοδοτήσει μια διευρυμένη δύναμη των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο για να αντικαταστήσει τα τουρκικά στρατεύματα κατοχής. Προτάσσεται άρνηση στην εξάσκηση των βασικών ελευθεριών που συμπεριλαμβάνουν το δικαίωμα των προσφύγων να επιστρέψουν στα σπίτια τους και γίνεται επίκληση σε μια ανύπαρκτη "συμφωνία" για ανταλλαγή πληθυσμών. Τέλος αν και η Ελλάδα συμφωνεί να παραιτηθεί της θέσης της σαν εγγυήτριας δύναμης η Τουρκία αρνείται επίμονα να κάνει το ίδιο.

Αυτή ακριβώς η στάση της Τουρκίας είναι που στα μάτια των Ελληνοκυπρίων φαίνεται καθαρά σαν απειλητικός επεκτατισμός. Μια επιθυμία να κρατεί την τουρκοκυπριακή μειονότητα όμηρο σαν μια στρατιωτική μειονότητα και σαν προγεφύρωμα για την ομηρεία ολόκληρης της Κύπρου, και όχι πρόθεση να διασφαλίσει τα νόμιμα δικαιώματα των τουρκοκυπρίων.

Είπα προηγουμένως ότι χρειαζόμαστε βοήθεια. Δεν την χρειαζόμαστε για να επιλύσουμε συνταγματικά ζητήματα αλλά για να διασφαλίσουμε τη ύπαρξη μας και τα δικαιώματα που έχουν όλα τα ανεξάρτητα και κυρίως τα ευρωπαϊκά κράτη: Την ελευθερία από ξένη επικυριαρχία και επεμβάσεις και την διασφάλιση των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών, που είναι και προϋπόθεση για δημοκρατική αυτοκυβέρνηση. Το κλειδί για την βοήθεια που μπορεί να δοθεί στην Κύπρο

βρίσκεται στο γεγονός ότι οι ευρωπαϊκές φιλοδοξίες της Τουρκίας δεν συμβιβάζονται με την φιλοδοξία της να κυριεύσει την Κύπρο και ότι η Τουρκία θα πρέπει να επιλέξει. Σίγουρα θα πρέπει να ελπίζουμε ότι η Τουρκία, μια χώρα που έχει υποβάλει αίτηση για εισδοχή στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα δεν θα μπορέσει να προχωρήσει σ' αυτήν την κατεύθυνση ενόσω τα στρατεύματα της κατέχουν μέρος μιας άλλης χώρας της Κύπρου, που έχει υπογράψει συμφωνία τελωνειακής ένωσης με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Επίσης πρέπει να ελπίσουμε ότι η Τουρκία δεν θα μπορέσει να συνεχίσει να αρνείται την εξάσκηση βασικών ελευθεριών εντός των συνόρων της Κύπρου, ενώ η συνθήκη της Ρώμης διασφαλίζει τις ίδιες ελευθερίες για τους πολίτες των χωρών της ΕΟΚ ανεξάρτητα από εθνικά σύνορα. Και τέλος πρέπει να ελπίσουμε ότι η Τουρκία δεν θα μπορέσει να επιμένει να διοικείται η Κύπρος βάσει του Οθωμανικού συστήματος του φυλετικού διαχωρισμού αντί με βάση μια ομαλή δημοκρατική ομόσπονδια.

Βέβαια δεν μπορούμε να βασιστούμε για την λύση του κυπριακού προβλήματος μονάχα στις διαδικασίες της Ευρωπαϊκής ενοποίησης ενώ στο μεταξύ η Τουρκία συνεχίζει την παγίωση του κατοχικού καθεστώτος, την εισαγωγή εποίκων στις κατεχόμενες περιοχές και την αλλοίωση της πολιτιστικής ταυτότητας των κατεχομένων περιοχών.

Ο τερματισμός των διαδικασιών που εδραϊώνουν την διχοτόμηση και την επικυριαρχία της Τουρκίας στην Κύπρο επέγγει. Όσο συνεχίζονται τόσο πιο δύσκολο θα είναι να αντιστραφούν. Σίγουρα η αντιστροφή τους επέγγει για τους Ελληνοκυπρίους που αναμένουν την αποκατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την απομάκρυνση του άμεσου κίνδυνου από την συνεχιζόμενη δημογραφική αλλοίωση και από τα κατοχικά στρατεύματα. Αλλά είναι ζήτημα επιβίωσης και για τους Τουρκοκύπριους να αντιστραφεί η διαδικασία αφομοίωσης τους από την Τουρκία για να πάρουν την θέση που τους ανήκει στην Ευρωπαϊκή προοπτική που ανοίγεται για την Κύπρο. Η ενοποίηση της Κύπρου είναι αναγκαία για ολόκληρο τον λαό της ώστε να αποκτήσει περισσότερη ασφάλεια σ' αυτό το επικίνδυνο μέρος του κόσμου όπου βρίσκεται το νησί μας. Είναι επίσης αναγκαία για να διασφαλισθεί η συνέχιση της ευημερίας και κοινωνικής προόδου ολόκληρης της Κύπρου και να γίνει εφικτό να λειτουργήσει με βάση ορθόδοξες δημοκρατικές αρχές διακυβέρνησης ένα ομόσπονδο Ευρωπαϊκό κράτος. ●

μ.α.

«αστικός ρεαλισμός» και κυπριακός κινηματογράφος

Οταν για πρώτη φορά η κυβέρνηση αποφάσισε να χρηματοδοτήσει και να παράγει μερικές κινηματογραφικές ταινίες μέσα από την Κεντρική Επιτροπή Διαφώτισης για τις αντίστοιχες ανάγκες, αρκετοί άνθρωποι του σινεμά χάρηκαν διότι έβρισκαν μια διέξοδο. Ήταν μια διέξοδος ανορθόδοξη μιας και το επιδιωκόμενο δεν ήταν ο κινηματογράφος ακριβώς αλλά η χρησιμοποίηση του κινηματογράφου για προπαγανδιστικούς σκοπούς η «διαφώτισης για το κυπριακό πρόβλημα» κατά την επίσημη ορολογία. Κι ασφαλώς υπάρχει μια αντίθεση ανάμεσα στη τέχνη και την προπαγάνδα αλλά εν πάση περιπτώσει τα συμβόλαια ήταν καθησυχαστικά. Το άρθρο 4(α) για παράδειγμα αναφέρει:

«Ο σκηνοθέτης είναι απόλυτα αδέσμευτος και δε θα υπόκειται σε κανένα έλεγχο σχετικά με τα καλλιτεχνικά θέματα της ταινίας. Ο Σκηνοθέτης έχει την ευθύνη για την καλλιτεχνική δημιουργία και το δικαίωμα επιλογής των ηθοποιών και των τεχνικών συνεργατών του».

Και το άρθρο 4(β) λέει:

«Ο ρόλος του παραγωγού θα περιορίζεται μόνο στον έλεγχο της παραγωγής που θα ασκείται μέσω των εντεταλμένων οργάνων του».

Μ' άλλα λόγια από τη μια το συμβόλαιο δεν λέει ότι θ' ασκείται πολιτική λογοκρισία χωρίς όμως και να το απαγορεύει. Με την απουσία όμως τέτοιας πρόνοιας εξυπονείται ότι τα πράγματα θα είναι όσο ελεύθερα γίνεται. Έτσι όσοι σκηνοθέτες τα κατάφεραν να μην γίνουν πολύ συγκεκριμένοι πολιτικά (κι αυτό δεν είναι μομφή) πέρασαν

Στην περίπτωση του Βαγγέλη Χ'Κυριάκου τα πράγματα δεν έγιναν έτσι. Στη ταινία του "ΣΤΑ ΙΔΙΑ ΧΩΜΑΤΑ" χρησιμοποιείται κατ' αρχήν ένας ευθύς πολιτικός λόγος. Τότε μπήκε το πρόβλημα της αντιστοιχίας αυτού του λόγου με τον κυβερνητικό λόγο. Επειδή δε υπήρξε μια μεταβολή αυτού του λόγου η αντιστοιχία έγινε δυσκολότερη. Το σενάριο συγκεκριμένα έγινε και εγκρίθηκε όταν η κυβέρνηση Κυπριανού ήταν... ενδοτική ενώ η ταινία τέλειωσε όταν η κυβέρνηση Κυπριανού

ήταν... απορριπτική. Έτσι υπήρξαν παρεμβάσεις σε δύο... διορθωτικά επίπεδα. Και πάνω στο αρχικά εγκεκριμένο σενάριο και υστερότερα πάνω στις προσθήκες.

Από το αρχικά εγκεκριμένο σενάριο αφαιρέθηκαν... μόνο δύο φράσεις, οι εξής:

α) ...τα γεγονότα του '63 και '64 που δημιουργήθηκαν σκόπιμα. (Εδώ το ενοχλητικό ήταν κατακρίβεια η λέξη "σκόπιμα").

β) Οι Τούρκοι ακολούθησαν τη μοίρα τους: τη διπλή βία των δικών τους και των δικών μας.

Οι παρατηρήσεις της Συμβουλευτικής Επιτροπής Κινηματογράφου περιέχονται σε επιστολής της, της 8ης Απριλίου '86. Την παραθέτουμε:

Αγαπητέ κ. Χατζηκυριάκου,

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Κινηματογράφου μελέτησε το θέμα της ταινίας σας "Στα ίδια χώματα" και αποφάσισε να υποβάλει σημείωμα στην Υπουργική Επιτροπή Διαφώτισης με τις παρατηρήσεις και απόψεις της. Όπως γνωρίζετε, αμέσως μετά τις προβολές που έγιναν για τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής Κινηματογράφου, εκφράστηκαν επιφυλάξεις που αφορούσαν κυρίως το σενάριο της ταινίας. Οι παρατηρήσεις και εισηγήσεις της ΣΕΚ όπως εγκρίθηκαν από την Υπουργική Επιτροπή είναι οι πιο κάτω:

1. Γενικά πιστεύεται ότι οι προθέσεις του σεναρίου είναι καλές. Δεν μπορούμε, όμως, να παραβλέψουμε στοιχεία που το κάνουν να είναι επικίνδυνο ιδιαίτερα για την ορθή και αντικειμενική ενημέρωση των θεατών στη σημερινή φάση του Κυπριακού προβλήματος.

Το σενάριο δεν αποδίδει ευθύνες: η τρομοκρατία είναι κοινή, όπως και κοινά είναι τα θύματα της. Ο θύτης και το θύμα μπαίνουν στην ίδια μοίρα. Πουθενά το σενάριο δεν αναφέρεται στο γεγονός ότι η Τουρκοκυπριακή κοινότητα αποτελεί μόνο το 18% του συνόλου, ενώ η Ελληνοκυπριακή το 82%. Αυτή η παράλειψη αποτελεί ιστορική ανακρίβεια.

Θα συμφωνήσετε μαζί μας ότι υπάρχει μια ιστορική αλήθεια, που πρέπει να φανεί και στο σενάριο. Τι είναι η Πράσινη Γραμμή; Σύνορα

που χωρίζουν τις δύο κοινότητες ("τους μισήτους εχθρούς"), ή μια διαχωριστική γραμμή μέσα στο έδαφος μιας χώρας που βρίσκεται υπό στρατιωτική κατοχή;

Επίσης το σενάριο δίνει περισσότερη σημασία στο πραξικόπημα παρά στην Τουρκική Εισβολή. Μ' αυτό τον τρόπο δίνεται, κατά τη δική μας άποψη, συγχωροχάρτι στους Τούρκους και τη δική τους επεκτατική πολιτική.

2. Πρέπει να γίνουν μερικές αλλαγές, τόσο στο σενάριο όσο και στο μοντάζ, έχοντας πάντα σαν μοναδικό σκοπό την επίτευξη της καλύτερης δυνατής ποιότητας και αποτελεσματικότητας του έργου.

3. Πιστεύουμε ότι η ταινία έχει τις δυνατότητες να γίνει και πρέπει να γίνει μια καλή ταινία. Είναι με αυτό το πνεύμα που υποβάλλουμε σήμερα τις εισηγήσεις μας για τροποποίηση του σεναρίου. Όσον αφορά το μοντάζ της ταινίας, είμαστε της γνώμης ότι το όλο θέμα της δομής της ταινίας μπορεί να συζητηθεί μαζί με το ΡΙΚ, που είναι έτοιμο να βοηθήσει.

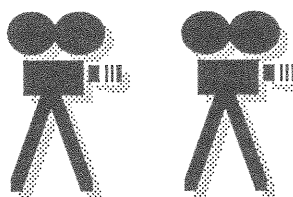
Ελπίζουμε ότι θα προχωρήσετε το γρηγορότερο στη συμπλήρωση της ταινίας και είμαστε στη διάθεση σας για την παροχή κάθε διευκόλυνσης

Κ. Ψυλλίδης
Διευθυντής
Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών
Πρόεδρος Συμβουλευτικής Επιτροπής
Κινηματογράφου

Είναι φανερό ότι έχει μεσολαβήσει το πέρασμα στην ούτω καλούμενη απορριπτική πολιτική. Δηλαδή η αναφορά στις ευθύνες της Ελληνοκυπριακής ηγεσίας θεωρούνται σαν συγχωροχάρτι προς τους Τούρκους και εξίσωση θύματος και θύτη, ενώ η πράσινη γραμμή... γεννιέται μετά το '74.

Ο πρόλογος της ταινίας είναι κατ' αρχήν ο ακόλουθος:

"Το Κυπριακό πρόβλημα είναι κληρονομιά των συμφωνιών Ζυρίχης και Λονδίνου. Στο λαό της Κύπρου επιβλήθηκε μια κολοβωμένη ανεξαρτησία και πρόνοιες του συντάγματος εκείνου εξωθούσαν τις δυο κοινότητες στη διαίρεση και το διαχωρισμό. Δυνάμεις και στις δυο πλευρές, έπαιξαν πρωταγωνιστικό ρόλο στην όξυνση της διαμάχης, ενώ δυνάμεις που μπορούσαν να υπερασπιστούν την ενότητα των δυο κοινοτήτων φάνηκαν αδύναμες να σταματήσουν το ρεύμα του εθνικισμού και της διαίρεσης. Το 1974 η χούντα της Ελλάδας με στρατιωτικό πραξικόπημα ανατρέπει τη δημοκρατικά εκλεγμένη κυβέρνηση Μακαρίου. Το πραξικόπημα υπήρξε η αφορμή για την Τουρκία να εισβάλει στο ανυπεράσπιστο νησί, με δικαιολογία την προστασία της Τ/Κ κοινότητας θέτοντας με αυτό τον τρόπο σε εφαρμογή τα μακροχρόνια επεκτατικά σχέδια της. Αποτέλεσμα της εισβολής ήταν η κατάληψη 40% της Κυπρια-

κής γης, η βίαιη εκδίωξη και προσφυγοποίηση 200,000 χιλιάδων Ελλήνων κατοίκων στην ίδια τη χώρα τους, οι χιλιάδες νεκροί, και το τραγικότερο η τύχη των αγνοουμένων. Με τη μετακίνηση των Τ/Κ από τις ελεύθερες περιοχές στον κατεχόμενο βορρά, ολοκληρώθηκε ουσιαστικά ο στόχος της Τουρκίας για διαχωρισμό των δυο κοινοτήτων και για ντε φάκτο διαμελισμό της Κύπρου. Σήμερα, δώδεκα χρόνια από την τουρκική εισβολή και κατοχή των εδαφών της, η Κυπριακή Δημοκρατία αγωνίζεται στα διεθνή βήματα για ενωποίηση της χώρας και διαφύλαξη του αδέσμευτου και ανεξάρτητου Κυπριακού κράτους.

Η "διορθωτική" εισήγηση γίνεται με την ακόλουθη επιστολή:

Αγαπητέ κ. Χατζηκυριάκου,

Στην τελευταία της συνεδρία η Συμβουλευτική Επιτροπή Κινηματογράφου αποφάσισε όπως σας ανπιπροτείνει το πιο κάτω εισαγωγικό κείμενο:

"Το Κυπριακό Πρόβλημα με τη σημερινή του μορφή, είναι πρόβλημα που δημιουργήθηκε από τις επεκτατικές βλέψεις της Τουρκίας. Για το σκοπό αυτό, η Άγκυρα χρησιμοποίησε σαν πρόσχημα το πραξικόπημα για ανατροπή του Προέδρου Μακαρίου και τη δημοκρατικά εκλεγμένη κυβέρνηση του που έγινε από τη Χούντα των Συνταγματαρχών που είχαν καταλύσει τη δημοκρατία στην Ελλάδα. Εισβάλλοντας στο ανυπεράσπιστο νησί, η Τουρκία πρό-

ΑΝΟΙΧΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Στις 13 Μαΐου ο νέος Πρόεδρος της Δημοκρατίας συνεκάλεσε στο Προεδρικό συνέδριο της Επιτροπής Διαφώτισης. Τούτη τη συνεδρία την παρακολουθήσαμε από την τηλεόραση. Άνθρωποι λοιπόν αυτής της Επιτροπής, χαρακτηρίζουν ταινία από εγκληματικό σενάριο "σαν συγχωροχάρτι προς τους Τούρκους και πως η ταινία δίνει έμφαση στο πραξικόπημα παρά στην εισβολή".

Είναι να καγχάζεις... Μελέτησαν άραγε οι Σύμβουλοι το νέο Πρόεδρο τους φακέλλους και την αλληλογραφία του ΓΤΠ που αφορά την λεγόμενη Διαφώτιση; Για ενημέρωση δηλαδή. Γιατί για αλλαγή ακούμε και αλλαγή δεν βλέπουμε. Υπήρχε (υπάρχει) και μια Επιτροπή για τον Κινηματογράφο. Στελεχωμένη και τούτη από τους ίδιους ανθρώπους.

Ε. Χατζηκυριάκου

βαλε σαν δικαιολογία την ανάγκη προστασίας της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Στην πραγματικότητα έθετε σε εφαρμογή μακρόχρονα επεκτατικά σχέδια, τα οποία Τούρκοι ηγέτες είχαν αποκαλύψει άμεσα ή έμμεσα πολλά χρόνια πριν. Αποτέλεσμα της εισβολής, ήταν η κατάληψη του 37% της κυπριακής γης, η βίαιη εκδίωξη και προσφυγοποίηση 200,000 Ελλήνων κατοίκων στην ίδια τους τη χώρα, οι χιλιάδες νεκροί και η τραγωδία των αγνοουμένων.

Με την μετακίνηση των Τουρκοκυπρίων από τις ελεύθερες στις κατεχόμενες περιοχές, σαν αποτέλεσμα άμεσων ή έμμεσων απειλών της, η Τουρκία επέβαλε το διαχωρισμό των δυο κοινοτήτων και τον ντε φάκτο διαμελισμό της Κύπρου.

Στις κατεχόμενες περιοχές της Κύπρου γίνεται από τον Τούρκο κατακτητή μια συστηματική προσπάθεια αλλαγής του δημογραφικού χαρακτήρα του νησιού, με τη μεταφορά χιλιάδων εποίκων από τα βάθη της Τουρκίας, ενώ ταυτόχρονα η παράδοση και η πολιτιστική κληρονομιά της χώρας καταστρέφεται.

Σήμερα, η Κυπριακή Δημοκρατία αγωνίζεται στα διεθνή βήματα για παρεμπόδιση της μονιμοποίησης της κατοχής και για λύση που να εξασφαλίζει την ενότητα της χώρας και του λαού και να διαφυλάττει την ανεξαρτησία και το αδέσμευτο του κυπριακού κράτους".

Αναμένουμε την απάντησή σας.

Με εκτίμηση,

Κ. Ψυλλίδης
Διευθυντής Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών
Πρόεδρος Συμβουλευτικής Επιτροπής
Κινηματογράφου

Οι εισηγήσεις γίνονται δεκτές από τον σκηνοθέτη διότι αλλιώς η ταινία δεν θα τέλειωνε και φυσικά ο άνθρωπος θα έμενε καταχρεωμένος μιας και τα μισά λεφτά δίνονται μετά την παράδοση της ταινίας. Έτσι η επιτροπή μένει τελικά ικανοποιημένη και το δηλώνει:

Αγαπητέ κ. Χατζηκυριάκου,

Μετά την ειδική προβολή της ταινίας σας που έγινε στις 28 Ιουνίου 1986 για τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής Κινηματογράφου, όπου διαπιστώσαμε τις τροποποιήσεις του κειμένου που είχαμε συμφωνήσει, παρακαλώ όπως προσχωρήσετε στις αναγκαίες διαδικασίες για εκτύπωση της κόπιας ζέρο.

Με εκτίμηση,

Κ. Ψυλλίδης
Πρόεδρος
Συμβουλευτικής Επιτροπής Κινηματογράφου

Έτσι φτάσαμε και στη κόπια "ζέρο". Στις 6 Ιουνίου του '87 πλέον οπότε αποφασίζεται η αξιοποίηση της ταινίας.

Αγαπητέ κ. Χατζηκυριάκου,

Επιθυμώ να σας πληροφορήσω ότι η Επιτελική Ομάδα Διαφώτισης αφού παρακολούθησε την προβολή της ταινίας "Στα ίδια χώματα", αποφάσισε όπως γίνει αξιοποίηση της στην ομογένεια με τη χρησιμοποίηση της από τους τηλεοπτικούς σταθμούς των ομογενών και σε άλλες εκδηλώσεις. Αποφάσισε, επίσης, τη συμμετοχή της ταινίας σε φεστιβάλ σε χώρες του Τρίτου Κόσμου. Για το σκοπό αυτό, η ΕΟΔ αποφάσισε την παραγωγή μιας ακόμα κόπιας της ταινίας και 10 βιντεοκασετών.

Με εκτίμηση,

Α. Κλ. Σοφοκλέους,
Γραμματέας
Επιτελικής Ομάδας Διαφώτισης.

Τέλος παραθέτουμε και μια επιστολή του Ευάγγελου Χατζηκυριάκου της 26ης Μαρτίου, 1986 όπου φαίνεται κάπως και το τράβηγμα της υπόθεσης χρονικά.

Κύριο Ανδρέα Σοφοκλέους,
(Δια συμβούλιο Παραγωγής Ταινιών)
Υπόψη: Διευθυντή Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών.

Επιθυμώ να παρατηρήσω τα εξής, όσο αφορά την αδικαιολόγητη μακρόχρονη καθυστέρηση λήψης απόφασης, για την τύχη της ταινίας "Στα ίδια Χώματα".

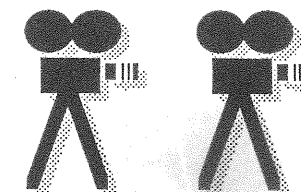
α) Στις 5 Οκτωβρίου 1985, έγινε η προβολή της τελικής μορφής της κόπιας εργασίας ενώπιον της αρμόδιας επιτροπής.

β) Στις 29 Νοεμβρίου 1985, με επιστολή μου σας παρακαλούσα να με ενημερώσετε για την απόφαση της επιτροπής, επισημαίνοντας ταυτόχρονα ότι απαιτείται κάποιος χρόνος ακόμα για την επεξεργασία των ήχων της ταινίας πριν το τύπωμα της κόπιας ζέρο.

γ) Από τότε μέχρι σήμερα που γράφονται τούτες οι γραμμές παρόλα τα πολλά τηλεφωνήματα και τις επισκέψεις μου στο γραφείο σας, λυπούμαι να παρατηρήσω πως δεν έχω ενημερωθεί για τυχόν απόφαση της αρμόδιας επιτροπής.

Πιστεύω ότι για το σοβαρότατο αυτό θέμα ενήργησα με διακριτικότητα και σεμνότητα. Αντιλαμβάνεσθε όμως ότι υπάρχει και θέμα δεοντολογίας και ανέμενα εκτίμηση της παρουσίας μου σαν δημιουργού από την επι-

τροπή και ανταλλαγής απόψεων πάνω στο θέμα της ταινίας και της όλης προσπάθειας. Αντί τούτου, μια μακρόχρονη σιωπή.

Γι' αυτό παρακαλώ όπως με ενημερώσετε όσο το δυνατό πιο σύντομα για την πορεία του όλου θέματος.

Με εκτίμηση,

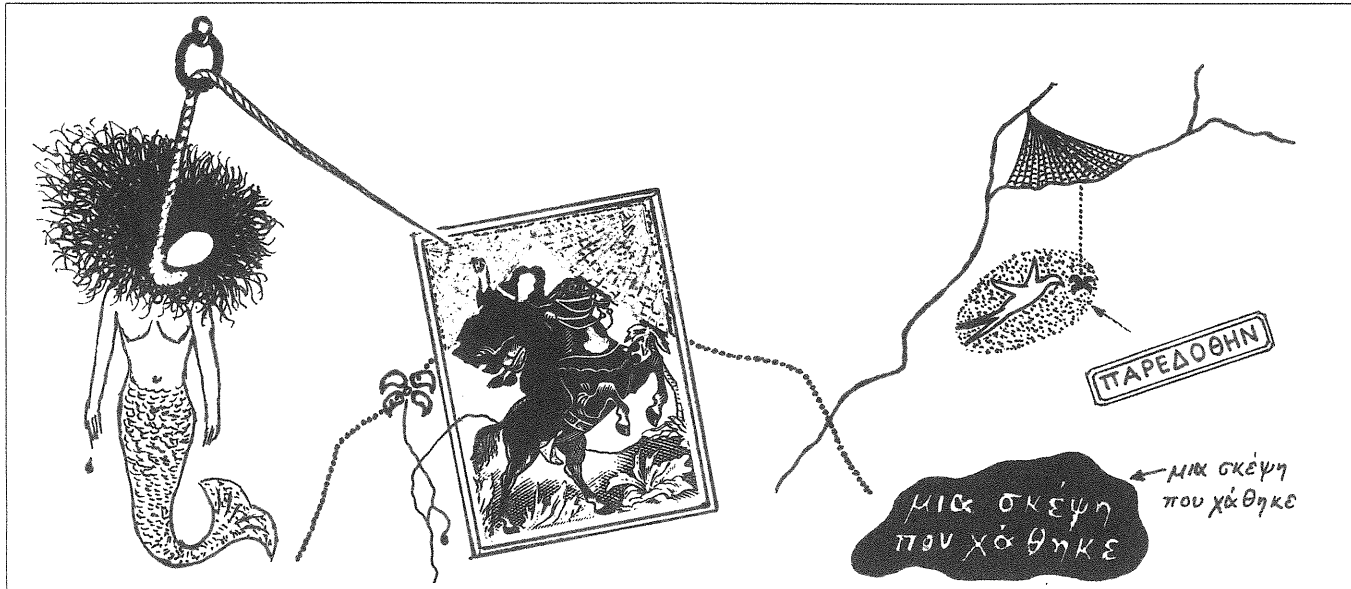
Ευάγγελος Χατζηκυριάκου.

Τώρα είμαστε πλέον στο μέσο του σωτηρίου έτους 1988. Πότε θα δούμε την ταινία;

Και βέβαια από την ιστορία αυτή προκύπτει σαν συμπέρασμα η αναγκαιότητα δημιουργίας ενός Κέντρου Κινηματογράφου με αποκλειστικά καλλιτεχνικούς στόχους. ● Κ. Αχνιώτης

Μία προφορική παρατήρηση από μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Κινηματογράφου προς τον σκηνοθέτη, όπως ο ίδιος μας την μετέφερε: «γιατί ο μινιέρς μπροστά»

απομειναρια μιας λέξης

Μπήκε στο μαγαζί της οδού Αρχιμήδη κι έκλειψε ένα κουτί από κίτρινα κεράια. Τα μέτρησε πρώτα, κιήτανε είκοσι. Στο δρόμο, σαν έτρεχε, μια σκέψη γλίστρησε απ' το νού-της και χάθηκε. Ξαν κεράκι που έλιωσε στάλα με στάλα και της σφράγισε το δάχτυλο με την αφή των σελιδοδείχτων όλου του κόσμου.

Ανέβηκε τα σκαλιά. Χούφτισε το βάζο απ' τον διάδρομο κι απίθωσε ήρεμα το δεξί χέρι στο σμάλτινο πόμολο.

Λένε κάποιοι πως ύστερα μάζεψε όλα τα γράμματα που της έστειλε εκείνος και τ'άκαψε. Ταλαιπορήθηκε ώσπου να βρει το δοχείο. Φαίνεται πήρε τον κάλαθο των αχρήστων.

"Κι εσύ, ποταμάκι-μου, βες να κοιτάξεις πίσω", ίσως να σκέφτηκε.

Απάνω απ' τη φλόγα στήριξε το μπρούντζινο βάζο σαν μπρίκι καφέ κι έλιωσε τα κεράια. Τα είκοσι φυτίλια τ'άφπαξε πλεξίδα, όπως που κάνουν στα άλογα. Πήρε το ξύλινο καλούπι πού'χε σκαλίζει την πρώτη του μήνα κι έχυσε μέσα την κίτρινη φλόγα. Την υγρότητα του φωτός, τις σταλιές που εξατμίζονται, τις πήρε στο παραθύρι.

Έκανε λοιπόν τα λίγα βήματα. Ύστερα σήκωσε το χέρι. Για τη δαντέλλα που άπλωνε την καρδιά-της.

Κι έτσι, όπως ανέβαζε ανάερα το χέρι, το δροσερό αεράκι φύσηξε σαν σπείρα από είκοσι δραπέτες φιλιά και της στέγνωσε το σκαρί. Σε λίγη ώρα θα ψιθύριζε το τραγουδι που της χάρισε εκείνος. "Διαβαίνοντας το σκοτεινό το δάσος..."

Ο αέρας μύριζε θάλασσα. Ιώδιο και βιολέτες. Μια στάλα κερί πρόλαβε κι έβαψε την άκρη σ' ένα απ' τα δάχτυλα, σαν νικοτίνη. "Καπνίζουν σωπηλοί πράσινα φύλλα..." Φίλησε τη ζεστάδα του ήλιου κι ύστερα τ' άνοιξε. Το ξύλινο καλούπι δηλαδή. Με το σκαρί της κλειψύδρας πού'χε για κίτρινους κόκκους τα κέρβια δάκρυα.

Το πράσινο-της παλτό την χάδεψε τότε με γύμνια αναγκάλαστη σαν τ' απλοχέρι της πείνας. Ξεκουμπώθηκε ο ουρανός και πλανεύτηκε απάνω-της.

Βγήκε λοιπόν στο διάδρομο. Της φάνηκε πως είδε τον ήλιο του ταχυδρόμου, περαστικό, στο βάθος της σκάλας.

Ο ταχυδρόμος άργησε. Δεν πρόλαβε τα γράμματα-του.

Σίμωσε τη θυρίδα. Είδε μόνο δυο γράμματα. Το ένα δικό-της, σαν κι από την αρχή του φωτός.

Πληγή. Ξαν ρουφηξιά από μελάνι. Πήρε τη

σκάλα, με πήχτρα τη κλειψύδρα στο χέρι στάλα με στάλα να λιώνει σαν βυθομέτρης του ξοριστού χρόνου.

Υποκλοπή μιας φωνής. Μα η γυναίκα δεν μίλησε.

Λυγμός. Μήτε λέξη δεν είπε.

Στο υπόγειο τυπογραφείο πήρε μαχαίρι απ' το συρτάρι και τ' άνοιξε. Την φωτιά στη κέρνιη κλειψύδρα την κρατούσε στο βάθος του πάτου, σαν άγκυρα βαμμένη στα αίματα. Διάβασε το γράμμα που της άφησε ο Άθως πριν βουτίξει στη θάλασσα.

Λένε πως την κοπέλλα την βρήκαν στο υπόγειο τυπογραφείο, σκυφτή πάνω από ένα καμένο χαρτί. Δίπλα-της μια πλεξίδα φυτίλια, και κάτι στοιχεία αφημένα στη μέση, απομεινάκια μιας λέξης. Ο νεαρός τυπογράφος, ο Άθως που χάθηκε, στοιχειοθετούσε κείνες τις μέρες μια παιδική ιστορία.

Εγραφε, λέει, πως "Οι αράχνες ήσαν παλιά αιχμάλωτοι ποιητές, με ρίζες στη χλωροφύλλη, γιατί ψηλώσαν τα χέρια και κλέψαν τα φρούτα. Δεν το ξέρεις, μικρό-μου, πως ο ουρανός είναι μια φυλλωσιά, σαν τη δροσιά του ανέμου; Λοιπόν, στον πολλή καιρό, μέσα απ' την τόσο στεγνή παράκληση, λυπηθήκαν τα φύλλα τις αράχνες και τις αφήσαν ελεύθερες, πιστά να αιωρούνται κρεμασμένες μεταξύ γης κι ουρανού, σταλιές τροφή των αρχαίων πουλιών και γεφύρια μοχλοί προς το άπειρο".

Λένε κάποιοι άλλοι πως είδαν μια σκιά να λικνίζεται πάνω στο τοίχο, απαλά τρεις-τέσσερις φορές σαν μοιρολόι καμπάνας βουβής. Τα μαλλιά-της, λένε, τ'άφτιαξε μακριά πλεξίδα, όπως που κάνουν τους αριθμούς, τους λόγους τους άλογους με τις ουράνιες ρίζες, και την τύλιξε στο λαμό.

Λένε ακόμα πως την είδανε ύστερα να βγαίνει απ' το υπόγειο ντυμένη στα μαύρα. Έξω δεν ήταν; Στο χέρι κρατούσε μια μικρή ανθοδέσμη, γιασεμί, γιόκλημα και ζουμπουλία. Ξαν φυγάδας μέσα απ' τις λέξεις κρύφτηκε στο κόρφο της νύχτας. Περπατούσε κουτσά, σαν και νά'χε το δάσος για δεκανίκι. (Κάποιοι είπαν πως τα δέντρα της γειτονιάς ψιθύριζαν τα εφτά ονόματα-της. Άλλοι υποστήριξαν πως στη γειτονιά δεν υπήρχαν άνθρωποι, γιατί όλοι-τους ήτανε ποιητές που γίνανε δέντρα κι αρχαία πουλιά).

Όταν βρήκε τον τοίχο, ραγισμένο σαν σάβανο που θρέφει τες ρίζες, στάθηκε μια στιγμή μες το κρύο. Φίλησε τ' άδειο χέρι κι ύστερα διά-

βασε πάλι την κίτρινη παιδιάστικη επιγραφή. Κάτι στοιχεία αφημένα στη μέση, απομεινάκια μιας λέξης, ανθίζαν και πάλι.

"Υπάκουη στη μοναδική του κενού-Σου διαύγεια Εγώ σαν κερί, ανακαλώ το σημάδι που ιχνηλατάς στο πεζούλι. Ανασαίνω στη προφορά του φωτός και στου τάφου τον σπόρο".

Στην απαλάμη-της κρύφθηκαν κάτι θρύψαλα. Κάτι ψιθύροι σκάψαν τα φύλλα. "Είσαι το άγγιγμα το ακόμα απαλό στην απαλάμη του χώρου. Μ' εσένα χτίζουν οι στάμνες τα θρύψαλα του φωτός".

Χάθηκε μες το βάθος του δρόμου. Ξαν φυγάδας μέσα απ' τις λέξεις κρύφτηκε στο κόρφο της νύχτας. Εκεί που αθά πουλιά χρυσοφέρνουν τους τοίχους και πέρνουν το χρώμα του ήλιου.

Θυμάσαι;

Όταν την γνώρισες, όλα γίναν σαν σε μια ιστορία. Μικρή, σαν την τζέπη ενός ζεστού πρά-σινου παλτού όπου κρύβονταν μες την φούχτα-της μυστήρια μελλοντικών μυστικών.

Όταν κείνη γύρισε και πάλι σε είδε, εσύ φύλαγες στην καρδιά-σου την πρώτη ματιά-της, κι αυτή στάθηκε για χατίρι-σου μια στιγμή μες το κρύο. Είχε δικό-της κάποιο χαμόγελο. Ξαν κείνο που είδες κάποια φορά στο πρόσωπο μιας... άλλης, δεν ήταν; γυναικάς, όταν έφευγες σαν φυγάς.

Της είπες πως θα την δεις πάλι ξανά, κι αυτή χαμογέλασε γιατί γνώριζε πως της έλεγες ψέματα μην την πικράνεις. Κι αν το χαμόγελό-της ήταν μικρό, ή τα μάτια-της δακρυσμένα, ίσως να σκέφτηκες πως πίσω απ' την δυστυχία μηχανεύει η τύχη.

Το πράσινο-της παλτό, που μπόρεσες να ποθήσεις όσο πόθησες το κορμί-της, είχε γίνει, για σένα, ένα απόκρυφο ποίημα, σαν φούχτα από φως στα γυμνά φύλλα των ουρανών. Κι εσύ, αγκαλιασμένος από κείνον τον πόθο της χλωροφύλλης, έβαλες έντεχνα κάποιο βράδυ το χέρι στην τζέπη του πράσινου παλτού-της και ψιθύρισες μια πνοή στα μαλλιά-της.

"Πώς να σ' αγγίξω το χέρι, χωρίς να σε γδύσω;" σαν να την ρώτησες, κι αυτή σε αγκάλιασε με το χάδι της πρώτης συνάντησης, σαν τ' απλοχέρι της πείνας μες την ανάγνωση. Ξαν αθά πουλιά που κοιτάζαν για χρυσαλλίδες στις άκρες των φτερών-τους και πρωτοβρήκαν την πτήση, την φυγή προς το φως, και την παρουσία του Έρωτα. ●

Λεόντιος Παύλου, Μάης '88

κλωστες στην ανεμη

Ο Σταυρός. Μοχλός προς το Απόλυτο. Ο αθά-ος σηκώνει το βάρος του σύμπαντος. Απαρνιέται κάθε αντίβαρο. Κάθε παρηγοριά. Η ψυχή-του αγγίζει όλο το σύμπαν. Κι ο Θεός τον εγκαταλείπει απάνω στον Σταυρό. Απάνω στο χώρο και τον χρόνο του σύμπαντος.

Παύσεις μέσα στην κάθε κίνηση.

Ο άντρας στα δεξιά έχει τα χέρια απλωμένα, συγκρατά την ορμή κάποιας "δύναμης". Με το στήθος τεντωμένο μπροστά, σαν ν' αντιστέκεται. Στο κέντρο, πηγή της "δύναμης" αυτής ο Χριστός. Έτσι το βλέπει ο άντρας, σαν μιά "δύναμη" στην οποία μπορεί να βάλει το σώμα-του για εμπόδιο. Στην κεντρόφυγο αυτή "δύναμη" του Χριστού, ο άντρας αντιστέκεται με μιά κεντρομόλο αντίσταση. Και κάθετα μ' αυτή την κατεύθυνση, το άπλωμα των χεριών-του σχηματίζει μ' αυτήν ένα σταυρό, μιά αναπαράσταση του Σταυρού. Ένας σταυρός, τέσσερις κατευθύνσεις που ορίζουν μιά άποψη του χώρου.

Η αριστερή-του απαλάμη αγγίζει τη

δεξιά άκρη του πίνακα, το δεξί όριο. Κι η γραμμή που ενώνει τις δύο απαλάμες-του, συναντά στην ευθεία προέκτασή-της το δεξί χέρι του Χριστού. Σημεία σαν καρφιά. Ωσάν αιωρούμενος απ' το χέρι του Χριστού, ο άντρας κρεμμάμενος, σταυρωμένος, με τα χέρια απλωμένα. Αν και καθορισμένος, το κάθετο του κορμιού-του δίνει τις άλλες δυο κατευθύνσεις. Οι έξι λοιπόν κατευθύνσεις, που ορίζουν μιά άποψη του τρισδιάστατου χώρου.

Ο άντρας στα αριστερά, σπρώχνοντας την καρέκλα προς τα πίσω και κάτω, πάει ν' ανασκηωθεί. Μιά κίνηση προς τον Χριστό, κεντρομόλος και προς το όρθιο. Τέσσερις κατευθύνσεις. Ένας σταυρός, μιά αναπαράσταση του Σταυρού.

Τα χέρια-του, σπρώχνοντας την καρέκλα, αποτελούν το υπομόχλιο. Κάποιου είδους κέντρο. Ένας μικρόκοσμος, εικόνα του κόσμου. Τ' αριστερό-του χέρι δεν φαίνεται. Κι η ευθεία γραμμή που ενώνει την δεξιά απαλάμη-του με την δεξιά απαλάμη του άντρα στα δεξιά, περνά μέσα απ' την αριστε-

ρή απαλάμη του Χριστού.

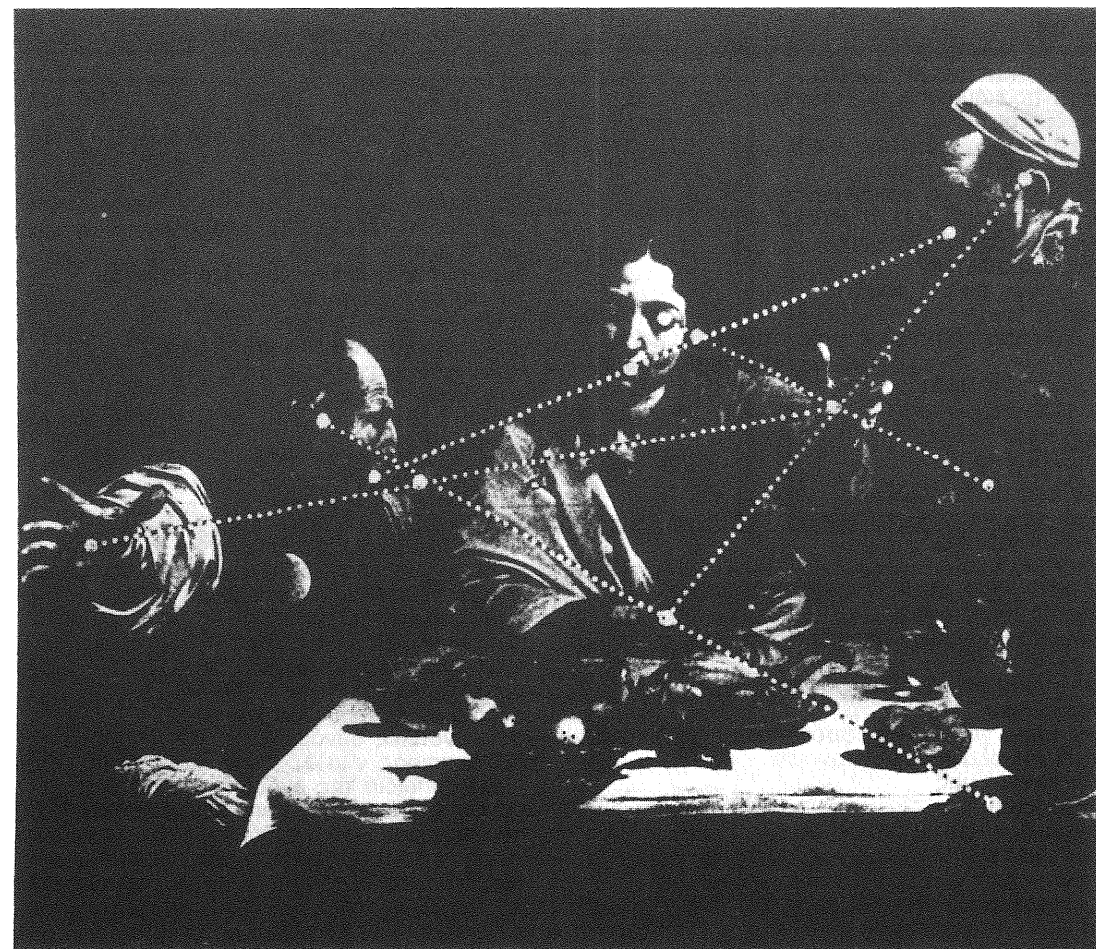
Ο όρθιος άντρας, σε συλλογισμό. Μια "δύναμη" τον τραβά προς τον Χριστό. Μέσα στον συλλογισμό-του όμως είναι μια κεντρόφυγος δύναμη που δείχνει αντίσταση. Το πνεύμα-του εξυψώνεται. Κι όμως μένει σκεπτικός. (Μα ίσως να μην μένει σκεπτικός. Ίσως να εξηψώνεται ακριβώς επειδή μένει ριζωμένος σ' αυτό το δωμάτιο, μαζί με τον Χριστό). Τέσσερις κατευθύνσεις. Ένας σταυρός που ορίζει μια άποψη κάποιας είδους χώρου πνευματικού.

Τα χέρια-του δεν φαίνονται.

Η γραμμή που ενώνει τις δυο απαλάμες του Χριστού, φτάνει στην ευθεία προέκτασή-της στο αυτί του όρθιου άντρα.

Η ευθεία γραμμή που ενώνει το δεξί αυτί (και το μάτι) του άντρα σ' αριστερά με το δεξί αυτί (και το μάτι) του Χριστού, περνά μέσα από την δεξιά απαλάμη του Χριστού. Μεσολάβηση.

Η ευθεία γραμμή που ενώνει το στόμα του όρθιου άντρα με το στόμα του άντρα στα δεξιά, περνά απ' το στόμα του Χριστού. ● λ.π.

6 αντι-πονηματα του κωστα κυρρη

από την ανέκδοτη συλλογή
«Ανατομία-Αιρετικά Αντιπονήματα πολύ σκληρά και χωρίς προσωπείο»
Λευκωσία-Λονδίνο-Αθήνα 1988/89

ΤΑ ΚΑΛΑΝΤΑ

Στο καλλιμάρμαρο μέγαρο
του αυτοκρατορικού εστεμμένου
καλούνται μόνο τα παιδιά από τζάκια
να πούν τα Κάλαντα για τον Καινούργιο Χρόνο.
Εξαιρέθηκαν τα παιδιά των χειρονάκτων
με διάταγμα πριν από χρόνια,
που συνέταξε ο πρωθυπουργός
στην αρχαιοπρεπέστερη γλώσσα της αυτοκρατορίας.
Λευκωσία, 1983-13.3.1988

ΤΗΓΑΝΙΖΟΜΕΘΑ

Στο ίδιο στενόχωρο τηγάνι πολυτελείας
τηγανίζομεθα μετά την ήττα
όλα τα κόμματα κι οι φατριές
συζητώντας για τα σφάλματά μας
δίχως ακόμη να τα κατανοούμε.
Τα πάθη που παρήγαγαν τα λάθη μας
μας κυβερνούν ακόμη και μας διαφεντεύουν
και μέσα στο χρυσοποίκιλτο τηγάνι
όπου ηδονίζομεθα να συζητούμεν
αμέθοδα και υστερικά,
Νεολληνικά.
Λευκωσία 8.2.1988-26.4.1988

ΟΙ ΡΑΠΤΕΣ

Εις πενιχρόν ξενοδοχείον αρέσκεται να διαμένει
αλλά με φράκο πάντοτε τα βράδια
και με ακριβά πουκάμισα κι ενδυμασίες
περιέρχεται διαδοχικά τα σαλόνια
της επαρχιακής πρωτεύουσας.
Εδώ τον έχουν φέρει κύκλοι
αμφίβολων παρθένων και καλλιτεχνών,
που το λεπτόν πνεύμα του απολαμβάνουν,
και τα κοστούμια του αντιγράφουν
στους εντόπιους ράπτες.
Οι ράπτες έχουνε πολλή δουλειά
μετά την άφιξή του.
Και τον προσκαλούν συχνά σε γεύματα πολυτελείας.
Λευκωσία, 19.3.1988-26.4.1988

ΑΥΤΟΔΙΑΘΕΣΗ

*Σε πρώτο στάδιο ζητώ
την αυτοδιάθεση των αγελάδων,
αργότερα και των λευκών σκυλιών
και των ξανθών πιθήκων*,
δήλωσε ανυποχώρητα
στην έκτακτη σύνοδο της Κεντρικής Επιτροπής
ο συναγωνιστής Ανάξαρχος.
Άλλοιώς παραιτούμαι τώρα από το Κόμμα.
Επάγωσαν όλοι.
Για πού το πάει ο δοξασμένος σύντροφος;
Μήπως τρελλάθηκε;
Διάλεξε τον καιρό για να παραφρονήσει.
Τι θ' απογίνει η χωλαίνουσα οικονομία
του λαϊκού στρατού μας;
Πώς θα επιτύχωμεν
επάρκειαν κρέατος και κατασκόπων,
αστυνομικών εφεδρειών
και ηθοποιών
για το υπουργικό συμβούλιο και τους θιάσους
που περιοδεύουν στα χωριά
για τις μεταρρυθμίσεις;
Λευκωσία, 8.12.1987

ΑΝΕΣΠΕΡΟ ΑΛΑΤΙ

Σταγόνα ζώντος ύδατος
μεσ' το αιθέριο φώς
μελαγχροινό κορίτσι
με τα ολόθερμα μαλλιά
φωτιά της πρώτης μέρας
ερωτική, που οδήγησες
στα τελευταία της σύνορα
την πιο πικρή χαράν,
άνοιξες
το βαθύ πηγάδι
του ονείρου στο σκοτάδι
της μοίρας μας.
Στου πηγαδιού την άκρη
κρατήθηκες με πείσμα
φαρμακερό, κραδαίνοντας
ανάποδες φιγούρες,
πολύχρωμα αρκετά.
Στην πύλη
της αβύσσου ωρίμασες τον σπαραγμό μου,
καθόρισες το πεπρωμένο
δίχως λουλούδια και ήλιο
με μάτωσες χωρίς να με πονέσεις
με λύτρωσες
βαθύτερα απ' τον έρωτα
περισσότερο απ' τον θάνατο.
Σε λαχταρώ σαν το ζεστό ψωμί
ωσάν το ανέσπερο
της θάλασσας το αλάτι.
Σε αναζητώ
μεσ' την πολύκοσμη ερημία
του μαρτυρίου μου,
λάδι στα εγκαύματα
της ψυχής μου.
Στην Πράσινη Γραμμή, στο μετερίζι
των οδύρων
στη λίμνη των λυγμών
το υγρό φιλί σου μ' έκαψε
μεσ' το σκοτάδι του κελλιού σου,
Σός εμί εγώ, σώσον με,
από των κριμάτων σου ουκ εξέκλινε,
οτι συ ενομοθέτησάς με,
Ελέησον με, δέσποινα
μαυρομαλλούσσα του μεσημεριού,
μελωδική βροχή
στο διψασμένο χώμα.
Λευκωσία, 20-21-29. 1987

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Όταν κατέστη πρόδηλον
ότι καμμία μεταρρύθμιση δεν ήτο δυνατή
-απέτυχαν παταγωδώς πολλές προσπάθειες,
γίναμε το ρεντίκολο των σκυλιών
στον παγκόσμιο τύπο-
Ο παρανοϊκός δικτάτορας
νομίζοντας οτι καινοτομεί,
τουλάχιστον στην καθ' ημάς Ανατολήν,
εξέδωκεν ημερησίαν διαταγήν
στις ένοπλες δυνάμεις:
Είναι καιρός ν' αλλάξουμε λαόν,
Ηρωικά παιδιά της ένδοξης χώρας μας,
μόνον εσείς μπορείτε να επωμισθήτε
το υπέρτατο τούτο καθήκον
προς την λαμπρή εθνική μας ιστορία*
*Brecht
Λευκωσία 1983-13.3.1988

ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΜΑΧΑΛΕΠΙ "Ο Μερακλής"

Στο άνοιγμα του κολοκάση

Εστιατοριο ΜΑΤΘΑΙΟΣ

δίπλα απο τη Φανερωμένη
και τη Τζαμουδα

Ανοιγουμε στις 4 το πρωί και
κλεινουμε στις 5 το απογιομα.
Σερβιρουμε ολων των ειδων
σουπες και προγευματα απο
το πρωί και ολα τα ειδη
κυπριακων φαγητων
στη διαρκεια της
ημερας.

Ταβερνα ΑΞΙΟΘΕΑ

Οδος Αξιοθεας 9
τηλ. 430 787

Περαστε τη βραδυα σας στο
κλασσικο παραδοσιακο
δρομακι με τα γερανια.
Μαζι με το δροσερο
υπαρχει και η αντιστοιχη
κουζίνα ποιότητας.
Επισης σουβλακια-σεφταλια
τείκ αγουεί 12 σελ. η πιττα

Μαιερκο ΓΙΩΡΓΟΣ-ΛΑΚΗΣ

Οδος Πειραιως 10
τηλ. 476 420

Απεναντι απο το ππαρκι του
παλιου δημαρχειου

Μαιερκο για
οσους βαστουν
τζαι οσους
εββαστουν

Αγγειοπλαστικο ΑΓΓΕΙΟΠΩΛΕΙΟ

Γ.Κοντου στη Λαϊκη Γειτονια
τηλ. 456977

Ολα τα προϊόντα μας
κατασκευαζονται απο μας.
Μια αντιπροσωπευτικη
συλλογη της κυπριακης
αγγειοπλαστικης
που ενσωματωνει πνευμα
ερευνας και ανανεωσης
με σεβασμο στη παραδοση.

Καφε-Εστιατοριο Η ΠΙΑΤΣΑ

Νοτια της πρασινης γραμμης
στη πλατεια της Λαϊκης Γειτονιας

ολα τα ειδη σχαρας,
φαγητα του φουρνου
σαλατες
φρουτα διαφορων ειδων
και ολα τα ποτα

ΤΙΜΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΛΑΙΚΗΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

απο το χειρογραφο στην εκδοση
και του
ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ

PRINTED
MATTERS
DESKTOP
PUBLISHING
SERVICES

δ.σεβερη 29
453831

Τι θα λέγατε
για μια
συνδρομη
«Εντός»;

ΓΚΑΛΛΕΡΥ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟ
ΒΙΝΤΕΟΘΗΚΗ

ΚΑΓΤΟΡΑΣ

ΚΑΝΑΡΗ 13, ΛΕΜΕΣΟΣ, ΤΗΛ. 051-52667

ΤΩΡΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ

**ΒΑΣΙΛΗΣ
ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ**

**1. Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ
ΕΡΓΟ ΤΟΥ
2. ΑΠΑΝΤΑ**

εκδόσεις Χρ. Ανδρέου

ΔΕΛΤΙΟ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ

Προς
Εκδόσεις Χρ. Ανδρέου
Ρηγαίνης 64Α
Λευκωσία Τ.Κ. 2298
Τηλ. 476105 - 466648-9

Παρακαλώ όπως μου αποστείλετε το δίτομο έργο για τον εθνικό μας ποιητή Βασίλη Μιχαηλίδη ολοκληρωμένο και σε πολυτελή βιβλιοδεσία. Μαζί με τα βιβλία να μου παραδοθούν ΔΩΡΕΑΝ τα πέντε τεύχη της εφημερίδας «ΔΙΑΒΟΛΟΣ» που εξέδιδε ο ποιητής το 1888.

Συμφωνώ να πληρώσω £25 για όλα τα πιο πάνω. Η πληρωμή μπορεί να γίνει τοις μετρητοίς ή με 2 μηνιαίες δόσεις.

Ενδιαφέρομαι για 1, 2, 3, 4, 5, σειρές (βάλτε σε κύκλο ότι σας ενδιαφέρει).

Ον/μυν

Οδός αρ.

Περιοχή πόλις/χωριό

Τηλ. οικίας τηλ. εργασίας

Υπογραφή

Ζητούνται συνεργάτες
πρωίνοί ή απογευματινοί
ή μερικής απασχόλησης
για προώθηση των
εκδόσεων
μας